Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2024/2233

10.10.2024

RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA (EU) 2024/2233

z dne 11. aprila 2024

s pripombami, ki so del sklepov o razrešnici glede izvrševanja splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2022, oddelek III – Komisija in izvajalske agencije

EVROPSKI PARLAMENT,

— ob upoštevanju sklepa o razrešnici glede izvrševanja splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2022, oddelek III – Komisija,

— ob upoštevanju sklepov o razrešnici glede izvrševanja proračunov izvajalskih agencij za proračunsko leto 2022,

— ob upoštevanju člena 99 in Priloge V Poslovnika,

— ob upoštevanju mnenj Odbora za zunanje zadeve, Odbora za razvoj, Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve, Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane, Odbora za promet in turizem, Odbora za regionalni razvoj, Odbora za kulturo in izobraževanje, Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve, Odbora za pravice žensk in enakost spolov,

— ob upoštevanju pisma Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja,

— ob upoštevanju poročila Odbora za proračunski nadzor (A9-0139/2024),

— ob upoštevanju Medinstitucionalnega sporazuma z dne 16. decembra 2020 o sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovodenju ter novih virih lastnih sredstev, vključno s časovnim načrtom za uvedbo novih virov lastnih sredstev,

Politične prednostne naloge

1. opozarja, da je trdno zavezan temeljnim načelom in vrednotam iz Pogodbe o Evropski uniji (PEU) in Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), vključno z dobrim finančnim poslovodenjem, kot je določeno v členu 317 PDEU, ter bojem proti goljufijam in zaščito finančnih interesov Unije, kot je določen v členu 325 PDEU; je zaskrbljen, ker je Računsko sodišče v svoji oceni mehanizma za okrevanje in odpornost ugotovilo pomanjkljivosti v predhodni oceni Komisije in naknadnih revizijah ter meni, da še vedno obstajajo pomanjkljivosti v sistemih poročanja in nadzora držav članic; je zaskrbljen, da so te pomanjkljivosti vodile k uvedbi „kontrolnih mejnikov“, kar nakazuje na to, da ustrezni sistemi držav članic ob začetku izvajanja načrtov niso bili popolnoma delujoči, to pa pomeni tveganje za pravilnost odhodkov mehanizma za okrevanje in odpornost ter zaščito finančnih interesov Unije;

2. poudarja, kako pomemben je proračun Unije za uresničevanje političnih prednostnih nalog Unije in kakšna je njegova vloga pri pomoči državam članicam v nepredvidenih razmerah, kot so pandemija covida-19, mednarodni konflikti ali krize in njihove posledice; v zvezi s tem ugotavlja, da so naložbe in podpora iz proračuna Unije še vedno pomembne za zmanjšanje razlik med državami članicami in regijami, spodbujanje gospodarske rasti in zaposlovanja, boj proti revščini in socialni izključenosti ter s tem za izboljšanje vsakdanjega življenja državljanov Unije in gospodarski vpliv v Uniji; poziva Komisijo, naj ne zmanjšuje tempa in ambicij, potrebnih za doseganje podnebnih ciljev, določenih v evropskem zelenem dogovoru, in poudarja, da je treba povečati naložbe, potrebne za ta namen; poudarja, da je bila Unija v letu 2022 precej manj učinkovita, kot bi bilo potrebno za doseganje podnebnih ciljev, postavljenih za leta 2030, 2040 in 2050;

3. poudarja, da dobro in pravočasno izvrševanje proračuna prispeva k učinkovitejšemu in uspešnejšemu obravnavanju potreb in izzivov na različnih področjih politike; poudarja, da lahko sočasno izvajanje več instrumentov z različnimi pravili in s časovnimi omejitvami, čemur je treba dodati pritisk zaradi zaključka večletnega finančnega okvira 2014–2020, privede do zamude pri izvajanju in množenja napak, nepravilnosti in goljufij; opozarja na vlogo Komisije kot varuhinje Pogodb pri zaščiti finančnih interesov Unije;

4. poudarja prispevek mehanizma za okrevanje in odpornost k podpori državam članicam pri okrevanju po gospodarskih in socialnih posledicah pandemije covida-19 ter oblikovanju odporne Unije, ki bo lahko kos izzivom prihodnosti; je seznanjen s prispevkom mehanizma za okrevanje in odpornost ter načrta RePowerEU k reševanju izzivov, povezanih z energijo, ki jih je povzročila ruska vojna agresija proti Ukrajini; obžaluje, da mejniki niso bili bolje opredeljeni, in poziva Komisijo, naj spremlja, kako države članice izvajajo povezane ukrepe v skladu z dogovorjenimi mejniki in cilji;

5. poudarja ključno vlogo proračuna Unije v letu 2022 pri spoprijemanju s posledicami ruske vojaške agresije proti Ukrajini, in sicer za varnost verig preskrbe s hrano, reševanje izzivov, povezanih z energijo, podporo državam članicam pri sprejemanju ukrajinskih beguncev in zagotavljanje pomoči Ukrajini, da lahko skrbi za svoje državljane; ugotavlja, da je to povzročilo pritisk na proračun in da so bili uporabljeni vsi razpoložljivi ukrepi prilagodljivosti; v zvezi s tem ugotavlja, da je bila sprejeta vmesna revizija večletnega finančnega okvira, s katero se preusmerijo sredstva in zberejo nova sredstva; poudarja, da je pomembno, da Komisija predstavi jasen in realističen načrt za odplačilo dolga EU;

6. opozarja na pomen dosledne uporabe finančnih pravil Unije v vseh programih in za vse upravičence, da se preprečijo vse oblike goljufij, nasprotij interesov, korupcije, dvojnega financiranja in pranja denarja; v zvezi s tem opozarja na ključno vlogo, ki jo ima celotna struktura Unije za boj proti goljufijam, in izraža določeno zaskrbljenost, ker nekatere države članice ne želijo sodelovati z enim od njenih elementov, in sicer z Evropskim javnim tožilstvom (EJT);

7. opozarja na pomen naknadnih in vmesnih ocenjevanj finančnih programov, vzpostavljenih za odzivanje na krize, in sicer kar zadeva njihovo ustreznost, doslednost in evropsko dodano vrednost, pa tudi skladnost in pravilnost, učinkovitost, uspešnost, smotrnost in dolgoročne gospodarske učinke; ugotavlja, da so bile odločitve, povezane z instrumenti za odzivanje na covid-19, sprejete v izjemni časovni stiski, čeravno se bodo ti instrumenti izvajali do leta 2026; poudarja, da hiter odziv ne bi smel škodovati ustreznemu nadzoru nad odhodki, in zato poziva Komisijo, naj upošteva izkušnje, pridobljene s temi instrumenti;

8. opozarja na pomen mehanizma za okrevanje in odpornost pri spoprijemanju z upadom gospodarske rasti po pandemiji covida-19 in opozarja, da se v modelu izvajanja tega mehanizma veliko manj zahtev nalaga Komisiji ter zmanjšuje njena obremenitev z nadzorom, ki se premešča na države članice; je zaskrbljen, ker je Računsko sodišče v svoji oceni mehanizma za okrevanje in odpornost ugotovilo pomanjkljivosti v predhodni oceni Komisije in naknadnih revizijah ter meni, da še vedno obstajajo pomanjkljivosti v sistemih poročanja in nadzora držav članic; je zaskrbljen, da so te pomanjkljivosti vodile k uvedbi „kontrolnih mejnikov“, kar nakazuje na to, da ustrezni sistemi držav članic ob začetku izvajanja načrtov niso bili popolnoma delujoči, to pa pomeni tveganje za pravilnost odhodkov mehanizma za okrevanje in odpornost ter zaščito finančnih interesov Unije;

9. poudarja tveganje nasprotja interesov v primerih, ko se utegnejo akterji, ki na kateri koli ravni sodelujejo pri izvrševanju proračuna Unije, znajti v precepu iz razlogov, ki presegajo gospodarski interes; je seznanjen z veliko razdrobljenostjo pravnega okvira med državami članicami in regijami, kar zadeva nasprotja interesov, in poziva, naj smernice Komisije zagotovijo pravno jasnost ter spodbujajo enotno razlago in uporabo; podpira ugotovitev Računskega sodišča iz posebnega poročila št. 6/2023, da lahko „[P]odatkovno rudarjenje [...] s primerjavo informacij iz različnih virov pripomore k odkritju morebitnih nasprotij interesov“;

10. poudarja vlogo Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF), Evropskega javnega tožilstva (EJT), Agencije Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust) ter Agencije Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) v boju proti korupciji; poziva, naj se dodatno povečajo zmogljivosti EJT in urada OLAF ter okrepi sodelovanje med njima in naj se boljše opredelijo njune pristojnosti; ceni prizadevanja EJT pri preiskovanju in pregonu goljufij in drugih kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije, ter poudarja pomen njegove popolne neodvisnosti in nepristranskosti za učinkovito izvajanje njegovih nalog; opozarja, da je pomembno EJT in uradu OLAF zagotoviti zadostne finančne in človeške vire; poziva k skupnim protikorupcijskim pravilom, ki bi se uporabljala za vse uslužbence organov Unije, ter poziva, naj medinstitucionalni register za preglednost postane obvezen za vse institucije in agencije EU, s čimer se poskrbi, da ne bo prizadeta neodvisnost, ki se zahteva od nekaterih institucij EU; ponovno poudarja, da je treba povečati prizadevanja v boju proti goljufijam na ravni Unije in držav članic ter pri tem tesno sodelovati z EJT in uradom OLAF;

11. poudarja poslabšanje stanja pravne države v nekaterih državah članicah in velik pomen mehanizma pogojenosti s pravno državo za zaščito proračuna Unije; poziva Komisijo, naj v celoti izkoristi razpoložljiva orodja za obravnavanje očitnega tveganja hujše kršitve vrednot Unije in v primerih, ko bi kršitve načela pravne države lahko vplivale na finančne interese Unije, nemudoma uporabi na uredbo o pogojenosti; podpira, da se sredstva Unije blokirajo tako dolgo, dokler niso v celoti izpolnjeni pogoji, in da se ne popušča izsiljevanju; poziva Komisijo, naj zagotovi enoten, celovit in celosten pristop za različne sklade in zakonodajne instrumente ter se izogiba tehnokratskemu in protislovnemu pristopu do različnih instrumentov financiranja;

12. v zvezi z načelom pravne države poudarja, da je treba zagotoviti jasne standarde in učinkovito delitev oblasti; poudarja, da bi morale vse institucije in organi Unije v celoti spoštovati načelo pravne države in neodvisnost sodstva ter ne bi smeli delovati kot disciplinski senat zunaj neodvisnega pravosodnega sistema; poudarja, da bi morali biti v primeru kršitev zakonodaje odgovorni ustrezne institucije ali organi Unije ali nacionalni organi; poudarja, da se je treba izogibati nepoštenim postopkom ovadbe ali prijavljanja nepravilnosti in da bi morali ti postopki temeljiti na jasnih standardih pravne države;

13. je seznanjen z ukrepi, ki jih je Komisija leta 2022 sprejela na podlagi uredbe o pogojenosti, vendar meni, da so bili uvedeni z velikimi zamudami in po dolgotrajnih političnih premislekih; poziva Komisijo, naj opravi temeljita ocenjevanja in poskrbi za ustrezne nadzorne mehanizme, da bi zagotovila dobro finančno poslovodenje in zaščito proračuna Unije v sedanjih in prihodnjih primerih nespoštovanja vrednot Unije in načela pravne države, v katerih so ali bi lahko bili prizadeti finančni interesi Unije;

14. pozdravlja dogovor, dosežen v pogajanjih o revidiranih finančnih pravilih Unije decembra 2023; zlasti pozdravlja izboljšave v zvezi s spremljanjem sredstev Unije z digitalnimi orodji in interoperabilnostjo, ki bodo okrepila zaščito finančnih interesov Unije, ciljno razširitev sistema za zgodnje odkrivanje in izključitev na deljeno upravljanje po večletnem finančnem okviru 2027, sklicevanje na mehanizem pogojenosti s pravno državo in na vrednote Unije iz člena 2 PEU, pa tudi priložnost za racionalizacijo podpore za mala in srednja podjetja ter posamezne prosilce z uvedbo nepovratnih sredstev zelo nizke vrednosti;

15. opozarja Komisijo, da je treba vsem zakonodajnim predlogom, ki imajo znaten gospodarski, socialni in okoljski vpliv, priložiti zanesljivo in temeljito oceno učinka, ki vključuje njihov vpliv na življenjske stroške državljanov Unije, raven birokratskih obveznosti upravičencev in uprave ter vprašanja, povezana z enakostjo med spoloma, da se zagotovi pravična porazdelitev proračuna Unije; poudarja, da je to del agende Komisije za boljše pravno urejanje; poudarja, da bi morala Komisija ocene učinka pripraviti na popolnoma nevtralen in nepristranski način; poleg tega pričakuje, da bo Komisija izboljšala analizo stroškov in koristi zadevnih možnosti, tako da bo povečala udeležbo različnih deležnikov z različnimi stališči v odprtih javnih posvetovanjih;

16. poudarja, da je enakost spolov ena od temeljnih vrednot Unije in je zapisana v Listini EU o temeljnih pravicah; opozarja na dolgoletno zavezanost Unije vključevanju vidika spola v oblikovanje politik, da bi opredelili in odpravili neenakosti, ter da je nujen pogoj za doseganje ciljev Unije glede rasti, zaposlovanja in socialne kohezije; poudarja, kako pomembno je nadaljevati prizadevanja zlasti pri pripravi proračuna, ki upošteva vidik spola, kot je pilotna metodologija za spremljanje odhodkov za enakost spolov v večletnem finančnem okviru, da bi zagotovili uspešno vključevanje vidika spola v proračun Unije;

17. opozarja, da je na področjih porabe, za katera veljajo kompleksnejša pravila in merila za upravičenost, tveganje napak večje in da se na njih ustvarja preveliko upravno breme za prejemnike podpore, zlasti nove; ponovno poudarja, da je treba, kolikor je možno, poenostaviti programe porabe Unije ter doseči ravnovesje z zanesljivimi pregledi in kontrolami; poudarja, da je digitalizacija upravljanja, poročanja in revizije sredstev Unije bistvena za pravično izboljšanje dostopa potencialnih prejemnikov ter za učinkovitejše in preglednejše upravljanje sredstev za vse državljane;

18. je zaskrbljen, ker je pozno sprejetje več sektorskih uredb, ki urejajo različne politike Unije, kot je kohezijska politika, povzročilo precejšnjo zamudo pri začetku izvajanja v programskem obdobju 2021–2027; ponovno poziva Komisijo in države članice, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe, da bi še naprej pospeševale izvajanje politik na terenu z boljšim geografskim ravnotežjem, pri tem pa naj se še naprej močno osredotočajo na spoštovanje pravil, kakovost projektov, doseganje rezultatov ter zaščito finančnih interesov Unije; v zvezi s tem opozarja na tveganje, da neporavnane obveznosti vplivajo na proračun Unije, zaradi česar bi lahko prišlo do znatnega storniranja obveznosti, kar bi posledično zmanjšalo njegov učinek; poziva Komisijo, naj organu za podelitev razrešnice predstavi ukrepe, ki jih namerava sprejeti za reševanje tega položaja;

19. poziva Komisijo k izvajanju pobud, kot je tehnična pomoč, za trajno povečanje stopnje črpanja sredstev v državah članicah; poziva Komisijo, naj pozorno spremlja napredek pri izvajanju v državah članicah, zlasti če je to nezadostno ali je stopnja črpanja sredstev nizka, ter organu za podelitev razrešnice predloži analizo po posameznih državah, pri čemer naj opredeli ponavljajoče se težave in ukrepe, sprejete za optimizacijo razmer;

20. poudarja pomen kohezijske politike Unije za gospodarsko in teritorialno konvergenco ter razvoj v regijah Unije, pa tudi za podporo izvajanju evropskega stebra socialnih pravic; poudarja sinergije kohezijskih skladov pri usklajevanju z drugimi programi Unije, zlasti z mehanizmom za okrevanje in odpornost, da se čim bolj povečata učinek in učinkovitost javne porabe;

POGLAVJE I

Večletni finančni okvir

Izjava Evropskega računskega sodišča o zanesljivosti ter izvrševanju proračuna in finančnem poslovodenju

Zanesljivost računovodskih izkazov

21. pozdravlja, da je Računsko sodišče v svojem letnem poročilu o izvajanju proračuna za proračunsko leto 2022 ([1]) ugotovilo, da je konsolidirani zaključni račun Evropske unije za proračunsko leto 2022 zanesljiv; z zadovoljstvom ugotavlja, da je Računsko sodišče vsako leto od leta 2007 izdalo mnenje brez pridržkov glede zanesljivosti računovodskih izkazov;

22. ugotavlja, da so 31. decembra 2022 obveznosti skupaj znašale 577,2 milijarde EUR, medtem ko so vsa sredstva skupaj znašala 445,9 milijarde EUR; ugotavlja, da so razliko v višini 131,3 milijarde EUR predstavljala (negativna) neto sredstva, ki zajemajo rezerve in tisti del odhodkov, ki jih je Unija imela do 31. decembra 2022 in jih je treba financirati iz prihodnjih proračunov;

23. ugotavlja, da je konec leta 2022 ocenjena vrednost nastalih upravičenih izdatkov, ki jih je treba plačati upravičencem, a za katere še ni bilo zahtevkov, znašala 148,7 milijarde EUR (leta 2021: 129,9 milijarde EUR), od tega je bilo 22,6 milijarde EUR povezanih z vnaprej vračunanimi odhodki iz mehanizma za okrevanje in odpornost;

24. ugotavlja, da je Komisija po koncu prehodnega obdobja po izstopu Združenega kraljestva ocenila, da so na datum bilance stanja računi Unije izkazovali neto terjatve do Združenega kraljestva v višini 23,9 milijarde EUR (leta 2021: 41,8 milijarde EUR), od tega je ocenjeno, da bo 9,1 milijarde EUR plačanih v 12 mesecih po datumu poročanja; meni, da bi bilo treba vse zneske, ki presegajo ocenjene 9,1 milijarde EUR, prejete od Združenega kraljestva, uporabiti za zmanjšanje dolga, nastalega zaradi najemanja in dajanja posojil Komisije;

25. ugotavlja, da je Računsko sodišče ocenilo vpliv samovoljne in neupravičene vojaške agresije Rusije proti Ukrajini na računovodske izkaze Unije; pozdravlja sklep Računskega sodišča, da je bil ta vpliv ustrezno upoštevan in razkrit v konsolidiranem zaključnem računu;

([1]) UL C, C/2023/103, 4.10.2023.

26. pozdravlja ugotovitev Računskega sodišča, da so sredstva, obveznosti, prihodki in odhodki, vključno s tistimi, ki so povezani z evropskim instrumentom za okrevanje „NextGenerationEU“, v konsolidiranem zaključnem računu pošteno predstavljeni;

Zakonitost in pravilnost prihodkov in odhodkov Unije

27. obžaluje negativno mnenje o zakonitosti in pravilnosti proračunskih odhodkov Unije, ki ga je Računsko sodišče izdalo že četrto leto zapored; poudarja, da je pomembno okrepiti nadzorne mehanizme Komisije in držav članic, ki jih Računsko sodišče šteje za nezanesljive, kar ogroža zanesljivost letnega poročila o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU; je seznanjen, da je Računsko sodišče pri prihodkih ugotovilo, da stopnja napake ni bila pomembna in da so bili sistemi upravljanja, ki jih je preučilo, na splošno uspešni;

28. je zaskrbljen, ker Računsko sodišče ocenjuje, da stopnja napake za odhodke v letu 2022 znaša 4,2 %, kar je več kot dvakratnik praga pomembnosti; ugotavlja, da to pomeni dodatno poslabšanje v primerjavi s prejšnjimi dvema letoma (3,0 % leta 2021 in 2,7 % leta 2020); z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je Računsko sodišče odkrilo bistvene težave pri odhodkih na podlagi povračil, ki predstavljajo 66 % revizijske populacije Računskega sodišča in pri katerih je ocenjena stopnja napake 6 %; ugotavlja, da se učinki napak, ki jih je ugotovilo Računsko sodišče, pri sprejetih odhodkih tega leta ocenjujejo kot pomembni in pogosti;

29. ugotavlja, da je tveganje pri plačilih za leto 2022 po oceni Komisije znašalo 1,9 % (podobno kot v letih 2020 in 2021), kar je pod pragom pomembnosti; ugotavlja, da Komisija ocenjuje tveganje ob zaključku, potem ko so bile uporabljene naknadne kontrole in popravki, na 0,9 %; je seznanjen z razliko med skupno stopnjo napake Računskega sodišča in tveganjem Komisije pri plačilih, ki se opaža pri skupnih proračunskih odhodkih Unije v letu 2022, čeprav ne na vseh področjih odhodkov, ter ugotavlja, da je to še posebej očitno v razdelkih 1 in 2, kot je veljalo v preteklosti; pripominja, da so Komisijine ocene tveganja ob plačilu vedno na spodnji meji ali nižje od statističnih ocen Računskega sodišča; pozdravlja oceno Računskega sodišča, da je stopnja napake pomemben pokazatelj za obstoječa tveganja; poziva, naj se oblikuje skupno razumevanje, da bi se izognili takšnim razhajanjem med splošno stopnjo napake Računskega sodišča in tveganjem Komisije ob plačilu;

30. ponovno izraža zaskrbljenost zaradi opažanja Računskega sodišča, da Komisija v svoji oceni tveganja verjetno podcenjuje raven tveganja na več področjih; je zaskrbljen tudi, ker se vedno znova pojavljajo pomanjkljivosti, ki jih je Računsko sodišče odkrilo pri naknadnih pregledih držav članic v razdelku 2 in omejujejo zanesljivost, ki jo je moč pripisati njihovemu delu;

31. poudarja, da je splošna stopnja napake v proračunu Unije, kot je predstavljena v izjavi Računskega sodišča o zanesljivosti, ocena zneska, ki ne bi smel biti izplačan, ker ni bil uporabljen v skladu z veljavnimi pravili in predpisi, ter ni pokazatelj goljufije ali korupcije; obžaluje, da bi lahko splošna ocena stopnje napake v proračunu Unije pri državljanih vsako leto pustila negativen vtis;

32. opozarja, da revizijski pristop in metodologija Računskega sodišča temeljita na mednarodnih revizijskih standardih, ki zahtevajo preverjanje naključnega, reprezentativnega vzorca transakcij, katerega rezultat je ocenjena stopnja napake; opozarja, da Računsko sodišče razlikuje med odhodki z nizkim tveganjem, tj. plačili na podlagi pravic, za katere veljajo poenostavljena pravila, in odhodki z visokim tveganjem, tj. plačili na podlagi povračil, za katera veljajo zapletena pravila; ugotavlja, da je Računsko sodišče za odhodke za leto 2022 izmed odhodkov z visokim tveganjem izbralo 66 % revidirane populacije (63,2 % leta 2021), kar znaša 110,1 milijarde EUR, in 34 % iz odhodkov z nizkim tveganjem, kar znaša 56,7 milijarde EUR; je seznanjen, da ocenjena stopnja napake Računskega sodišča za leto 2022 (4,2 %) temelji predvsem na področjih Kohezija, odpornost in vrednote (2,5 % skupne stopnje napake), Naravni viri in okolje (0,8 %), Sosedstvo in svet (0,4 %) ter Enotni trg, inovacije in digitalno (0,3 %), ki jih Računsko sodišče pretežno šteje za področja odhodkov z visokim tveganjem; ugotavlja, da je Komisija v svojem letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU odhodke razvrstila v segmente z višjim, srednjim in nižjim tveganjem; ugotavlja, da Računsko sodišče v veliki meri uporablja kategorije tveganja za določitev velikosti vzorca, na katerem na koncu utemelji svoje mnenje o zakonitosti in pravilnosti odhodkov, medtem ko Komisija z uporabo kategorij tveganja opredeli področja, katerim mora poslovodstvo posvetiti več pozornosti, da se popravijo napake; poudarja, da Računsko sodišče in Komisija s tem, ko uporabljata različne kategorije tveganja, omejujeta možnosti organa za podelitev razrešnice, da bi opravil primerjalno analizo med pisnimi pomotami in resnimi upravnimi napakami;

33. opozarja, da je revizija Računskega sodišča osredotočena na leto, ki se pregleduje; kljub temu meni, da Računsko sodišče v svojem letnem poročilu upošteva ugotovitve iz več let, v svojih posebnih poročilih pa se poglobljeno posveti konkretnim temam; ugotavlja, da Komisija uporablja drugačno metodo, saj upošteva celoten življenjski cikel programov in skladov Unije, ki zajemajo več let, pa tudi popravke in izterjave, do katerih pride po koncu leta, ki se pregleduje; vseeno meni, da s tema različnima pristopoma ni mogoče v celoti pojasniti velike razlike med ocenama stopnje napake;

34. opozarja, da so programi porabe po zasnovi večletni ter posledično z njimi povezani kontrolni sistemi in upravljavski cikli tudi krijejo več let; opozarja, da ima ocena tveganja ob zaključku, ki jo je pripravila Komisija, večletno perspektivo, ki upošteva popravke in izterjave v več letih; ugotavlja, da pristop Komisije temelji na preskusih, kot so opredeljeni v strategijah kontrole, namenjenih preverjanju skladnosti s pravili Unije, da se na koncu ugotovi, ali je treba sredstva izterjati od upravičencev; ugotavlja, da je razpon tveganja ob plačilu, določen v okviru tega pristopa, podoben večjemu delu ocenjene stopnje napake, ki jo je izračunalo Računsko sodišče, Komisija pa meni, da je najboljša ocena za izražanje izpostavljenosti proračunu Unije;

35. meni, da oba pristopa služita različnim namenom in imata koristi, pomanjkljivosti, prednosti ter slabosti in bi ju bilo treba uporabljati v medsebojnem dopolnjevanju, pri čemer bi bilo treba razumeti razlike in posebnosti, kot so različni koncepti napak in kategorizacija tveganj, ki jih uporabljajo posamezne institucije; meni, da je stopnja napake Računskega sodišča pomemben kazalnik skladnosti z zakonitostjo in pravilnostjo izvrševanja proračuna Unije; je zaskrbljen zaradi velikih razlik v stopnjah, ki sta jih predložila Računsko sodišče in Komisija, kar zadeva pomanjkljivosti, ugotovljene na strani Komisije; v zvezi s tem pozdravlja ugotovitve, opažanja in priporočila Računskega sodišča kot zelo koristen prispevek k nadaljnjemu izboljšanju upravljanja in izvrševanja proračuna v okviru različnih načinov upravljanja in s strani vseh ustreznih deležnikov; obžaluje, da se zanemarijo dejanska uspešnost, kakovost, trajnost in evropska dodana vrednost izvedenih projektov, če se opravi zgolj analiza tveganja; ponovno izraža podporo revizijskemu pristopu in metodologiji Računskega sodišča, ki bi morala opredeliti učinek popravnih ukrepov na splošno stopnjo napake, ter poziva Komisijo, naj sodeluje z Računskim sodiščem, da bi povečala usklajenost in zagotovila bolj primerljive izračune;

36. je seznanjen, da so ugotovitve Računskega sodišča in Komisije pri več vprašanjih usklajene, zlasti v zvezi z glavnimi viri nepravilnosti na področju kohezije ter večjimi tveganji za tržne ukrepe in razvoj podeželja na področju naravnih virov in okolja; natančneje ugotavlja, da je Računsko sodišče na področju kohezije ugotovilo in količinsko opredelilo nekatere primere napak v zvezi z upravičenostjo, za katere pa Komisija meni, da ni šlo nujno za neupravičenost; ugotavlja, da Komisija ne vidi pravne podlage, da bi napako opredelila kot nepravilnost, ki jo je treba popraviti v skladu z opredelitvijo iz člena 2(36) Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta ([2]) (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupnih določbah), zato Komisija ne more izvajati postopkov finančnih popravkov, te napake pa ne bi bile vključene v oceno tveganja ob plačilu, ki jo je pripravila Komisija;

37. pozdravlja, da je Komisija izboljšala svoje poročanje o preventivnih in popravljalnih ukrepih za zaščito proračuna Unije pred nezakonitimi ali nepravilnimi odhodki; ugotavlja, da je Komisija pojasnila, da skupni znesek, naveden v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti kot finančni popravki in izterjave (4,95 milijarde EUR), vključuje preventivne in popravljalne ukrepe, ki so jih sprejele Komisija in države članice; ugotavlja, da je Komisija poročala o neto popravkih v višini 734 milijonov EUR in izterjanih neupravičenih plačilih v višini 195 milijonov EUR od končnih prejemnikov;

38. ugotavlja, da Računsko sodišče pri izvajanju svojega mandata ne preiskuje goljufij, temveč upošteva tveganje goljufij; je seznanjen, da Računsko sodišče Evropskemu javnemu tožilstvu posreduje vse primere suma kaznivih dejanj, ki spadajo v njegovo pristojnost, Evropskemu uradu za boj proti goljufijam (OLAF) pa vse sume goljufije, korupcije in drugih nezakonitih dejavnosti, ki škodijo finančnim interesom Unije, odkrite med izvajanjem svojih revizij; ugotavlja, da je Računsko sodišče leta 2022 uradu OLAF prijavilo 14 primerov suma goljufije, 6 od teh primerov pa je obenem prijavilo tudi uradu EJT, kar je do zdaj privedlo do 6 preiskav urada OLAF in treh preiskav EJT;

([2]) Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159).

Proračunsko upravljanje in finančno poslovodenje

39. poudarja, da je bilo leta 2022 porabljenih 98,5 % razpoložljivih odobritev za prevzem obveznosti (179,4 milijarde EUR od 182,2 milijarde EUR); ugotavlja, da so bile razpoložljive odobritve višje od zgornjega praga večletnega finančnega okvira, ki znaša 179,9 milijarde EUR, zaradi uporabe posebnih instrumentov, utemeljene na podlagi nepredvidenih dogodkov, pri čemer je bila uporabljena celotna prilagodljivost v večletnem finančnem okviru; je seznanjen, da je bilo porabljenih 98,1 % odobritev plačil (167,3 milijarde EUR od razpoložljivih 170,6 milijarde EUR); izraža pohvalo Komisiji in proračunskemu organu za njun odločilen in prilagodljiv proračunski odziv na izzive, s katerimi sta se soočila v letu 2022;

40. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so skupne neporavnane obveznosti, ki bodo v prihodnosti postale dolgovi, če ne bodo sproščene, v letu 2022 dosegle rekordno vrednost 450 milijard EUR, kar je posledica povečanih obveznosti v zvezi z instrumentom NextGenerationEU (z vsemi nacionalnimi načrti za okrevanje in odpornost, sprejetimi leta 2022) in počasnega začetka izvajanja programskega obdobja 2021–2027; je seznanjen, da Komisija pričakuje, da se bo ta znesek v letu 2023 še povečal in približal 460 milijardam EUR, ter predvideva zmanjšanje med letoma 2024 in 2027, ko naj bi se izplačale prevzete obveznosti za instrument NextGenerationEU in za programsko obdobje 2021–2027; ugotavlja, da ne bo uporabljenih za približno 90 milijard EUR posojil, in opozarja na sedanje zamude Komisije in držav članic glede na časovni načrt plačila, ki je bil določen v izvedbenem sklepu o odobritvi njihovih nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost; ugotavlja, da obveznosti v večletnem finančnem okviru še vedno rastejo in da se bodo v prihodnjih letih še naprej povečevale zaradi počasnega začetka programskega obdobja, plačila pa bodo sledila celo pozneje;

41. poudarja, da je čas, ki je na voljo za izvajanje skladov z deljenim upravljanjem v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027, zaradi pravila n + 2, ki se uporablja za zadnje leto tega obdobja, krajši kot v prejšnjih večletnih finančnih okvirih; se zaveda izzivov v zvezi z upravljanjem in nadzorom združenih sredstev večletnega finančnega okvira in instrumenta NextGenerationEU zaradi njihove velikosti ter različnih mehanizmov upravljanja, načrtovanja, izvajanja in nadzora; z zaskrbljenostjo opaža velike razlike med stopnjami črpanja po državah članicah; obžaluje, da pobude, ki jih je Komisija sprejela skupaj z državami članicami, niso bile dovolj za povečanje sposobnosti absorpcije programov ter posledično občutno in trajno zmanjšanje neporavnanih obveznosti; zahteva, naj Komisija sprejme vse potrebne ukrepe in upravno podpre države članice, zlasti da se izboljša njihova absorpcijska sposobnost;

42. poudarja, da napovedi Komisije o zmanjšanju neporavnanih obveznosti temeljijo na predpostavkah, da bodo države članice usmerile več učinkovitih prizadevanj v pospešitev absorpcije sredstev v deljenem upravljanju v obdobju 2021–2027 in da bodo samodejne tehnične prilagoditve zgornje meje plačil zadostovale za kritje potreb po plačilih; je zaskrbljen, ker ti dve predpostavki morda ne bosta izpolnjeni in se torej utegne proračun Unije znajti v zelo nevarnem položaju;

43. je seznanjen s opozorilom Računskega sodišča, da se je za sklade z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 tveganje sprostitve obveznosti znatno povečalo zaradi vrste dejavnikov, in sicer počasnega začetka zaradi poznega sprejetja sektorskih uredb, prednostne obravnave preostalih evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladov ESI) ter instrumenta NGEU, dejstva, da imajo ta sredstva eno leto krajši plačilni rok v primerjavi s prejšnjim obdobjem večletnega finančnega okvira, in se prekrivajo s plačili v okviru instrumenta NextGenerationEU do leta 2026; zato poudarja priporočilo Računskega sodišča iz leta 2021, naj se zagotovi dodatna svetovalna podpora nacionalnim organom, da bi lahko vsi organi, odgovorni za upravljanje in nadzor teh skladov zagotovili dobro finančno upravljanje;

44. pozdravlja bistveno vlogo nevladnih organizacij pri zastopanju civilne družbe ter spodbujanju in zagovarjanju vrednot iz Pogodb in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: listina) ob hkratnem izvajanju programov in projektov, ki se financirajo iz proračuna Unije, pri čemer v celoti spoštujejo finančna pravila Unije in zaščito njenih finančnih interesov; poziva, naj se zagotovi, da bodo vsi upravičenci do financiranja Unije, vključno z nevladnimi organizacijami, ki so zlorabili ali si nezakonito prisvojili sredstva Unije ali sodelovali pri dejavnostih, ki so v nasprotju z vrednotami Unije, vključno s spodbujanjem terorizma, sovražnim govorom, podpiranjem ali poveličevanjem nasilja, političnim in verskim ekstremizmom, uvrščeni na seznam v sistemu za zgodnje odkrivanje in izključitev (EDES) ter da jim bo onemogočen dostop do institucij in programov financiranja Unije; meni, da je treba goljufije, nasprotja interesov, dvojno financiranje, korupcijo in pranje denarja ali poneverbe preprečevati in odpravljati v vseh primerih in pri vseh upravičencih, ne glede na njihovo naravo in pravni status (kot navaja Parlament v svoji resoluciji z dne 17. januarja 2024 o preglednosti in odgovornosti nevladnih organizacij, ki se financirajo iz proračuna EU); poziva Komisijo k izvajanju priporočil iz te resolucije;

45. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se je dolg Unije povečal z 236,7 milijarde EUR leta 2021 na 344,3 milijarde EUR leta 2022; je seznanjen, da od celotnega dolga le delež nepovratne podpore iz instrumenta NextGenerationEU (185,6 milijarde EUR, 53,9 %) ustvarja obrestno tveganje za proračun Unije; ugotavlja, da so se v prvi polovici leta 2022 zaradi vse višjih tržnih obrestnih mer stroški novega financiranja NextGenerationEU povečali z 0,14 % v drugi polovici leta 2021 na 1,24 % v prvi polovici leta 2022 in na 2,60 % v drugi polovici leta 2022, kar je privedlo do 0,5 milijarde EUR plačanih obresti za NextGenerationEU v letu 2022, za leto 2023 pa je bilo predvideno znatno povečanje; je zaskrbljen, ker so od leta 2020 močno porasle obrestne mere, zaradi česar se je letni proračun znašel pod večjim finančnim bremenom; poleg tega opozarja, da bi se moralo odplačevanje posojil za instrument NextGenerationEU začeti leta 2028 in končati do leta 2058, za kar bodo potrebna zadostna finančna sredstva; ugotavlja, da največja možna uporaba proračuna Unije v letu 2022, ko bi se uporabila vsa razpoložljiva prožnost, ne omogoča odplačila dolgov, razen če se zmanjšajo sredstva za odhodke Unije na drugih področjih; poziva države članice, naj pripravijo načrt odplačevanja z novimi viri lastnih sredstev in o tem dosežejo dogovor, ne da bi škodovale novemu večletnemu finančnemu okviru;

46. ugotavlja, da ima Komisija od decembra 2022 vzpostavljeno novo strategijo upravljanja dolga, in sicer „diverzificirano strategijo financiranja“, ki jo sestavljajo tehnike in instrumenti financiranja, ki jih uporabljajo državni izdajatelji; opozarja na posebno poročilo Računskega sodišča št. 16/2023 o upravljanju dolga instrumenta NextGenerationEU, v katerem ugotavlja, da je Komisija hitro vzpostavila svoj sistem upravljanja dolga, ki omogoča pravočasen začetek najemanja posojil, ki izpolnjujejo vse regulativne zahteve v zvezi z dolžniškim portfeljem in upravljanjem tveganj;

47. podpira priporočilo Računskega sodišča, naj Komisija ukrepa bolj proaktivno, da bi zagotovila zadostno zmogljivost orodij, ki so na voljo za zmanjšanje tveganj izpostavljenosti;

48. ugotavlja, da je skupna izpostavljenost proračuna Unije zaradi jamstev in pogojnih obveznosti v zvezi s posojili narasla na 248,3 milijarde EUR, od tega zneska je bilo prek skupnega sklada za rezervacije ustvarjenih 57,8 milijarde EUR za dodatni zaščitni ukrep; ugotavlja, da bo zaradi višjih obrestnih mer v prihodnosti potrebna tudi višja stopnja rezervacij;

49. ugotavlja, da je Komisija leta 2022 spremenila razkritje pogojnih obveznosti v svojem konsolidiranem zaključnem računu, zaradi česar je primerjava med posameznimi leti izjemno zapletena in dolgotrajna; poziva Komisijo, naj jasneje poroča o svojem zaključnem računu, da bi olajšala sklepe in analize, tudi kar zadeva postopek razrešnice;

50. ugotavlja, da se je izpostavljenost proračuna Unije do Ukrajine v letu 2022 povečala na 15,6 milijarde EUR s povezanimi rezervacijami; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da za makrofinančno pomoč+ za Ukrajino v vrednosti 18,0 milijarde EUR, o kateri je bil dogovor dosežen konec leta 2022, izplačana pa je bila leta 2023, v skupnem skladu za rezervacije niso bile potrebne rezervacije za kritje tveganja neplačila, kar pomeni resno tveganje za proračun Unije, kot je navedeno v mnenju 07/2022; opozarja, da bo treba morebitne izgube v zvezi z makrofinančno pomočjo+ kriti iz prihodnjih proračunov Unije ali iz proračunskega „manevrskega prostora“ med zgornjo mejo večletnega finančnega okvira in zgornjo mejo lastnih sredstev; poziva Komisijo, naj poskrbi za dodatne ukrepe za zaščito proračuna Unije pred prihodnjimi izgubami, povezanimi z makrofinančno pomočjo+;

51. ugotavlja, da se je inflacija cen življenjskih potrebščin v letu 2022 znatno povečala, kar je na več načinov vplivalo na proračun Unije, in sicer z zmanjšanjem relativne velikosti proračuna Unije in zmanjšanjem učinkovitosti sredstev Unije pri tem, da dosegajo cilje v takšnem obsegu, kot je bilo prvotno načrtovan; meni, da visoka inflacija vpliva na delež prihodkov iz različnih virov, saj se neto zmanjša delež lastnih sredstev iz naslova BND; odločno podpira priporočilo Računskega sodišča Komisiji, naj oceni učinek rastoče inflacije na proračun Unije, da bi proaktivno uporabila blažilne ukrepe;

52. pozdravlja spletne platforme za preglednost, ki jih je razvila in jih vzdržuje Komisija ter zagotavljajo podatke o izvajanju programov porabe Unije in omogočajo iskanje po prejemnikih sredstev in projektih Unije, kot so sistem finančne preglednosti, ki nudi informacije o financiranju Unije v okviru neposrednega in posrednega upravljanja, preglednica kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost, odprta podatkovna platforma o koheziji in platforma Kohesio;

53. je seznanjen z metodologijo Komisije za spremljanje vidikov enakosti spolov pri odhodkih od leta 2023; opozarja, da je bilo le pri 2 % proračuna Unije ocenjeno, da je glavni cilj izboljšanje enakosti spolov; poziva Komisijo, naj to oceno izboljša z vključevanjem načela enakosti spolov od začetka zasnove programa; ponovno poudarja, da so potrebne dodatne podrobnosti, da bo mogoče v celoti razumeti večino porabe (73 %), ki je trenutno ocenjena z 0* („potencial za prispevanje k enakosti spolov“); z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je bilo v posebnem poročilu 10/2021, ki ga je objavilo Evropsko računsko sodišče, potrjeno, da v proračunskem ciklu Unije enakost spolov še ni ustrezno upoštevana, saj v veliki meri manjkajo ključni elementi, kot so analiza glede na spol, cilji, povezani s spolom, kazalniki in odgovornost na podlagi poročanja;

54. ponovno poziva k oblikovanju namenske proračunske vrstice za enakost spolov, zlasti v okviru programa Daphne glede na krizo nasilja na podlagi spola, s katero se sooča Unija; poudarja, da je pomembno okrepiti pobudo Daphne, ki je temu posebej namenjena, in povečati njene vire, zlasti ukrepe za boj proti vsem stopnjam in oblikam nasilja na podlagi spola nad ženskami in dekleti in nasilja v družini v skladu s členom 7(6) Uredbe (EU) 2021/692 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]), ter ustrezno podpreti žrtve; poleg tega poudarja pomen uporabe evropskih strukturnih in investicijskih skladov, kot je Evropski socialni sklad plus (ESS+), za spodbujanje enakosti spolov, zaposlovanja žensk, krepitve vloge žensk, podjetništva, vodilnega položaja in vodstvenih vlog ter ustanov za dolgotrajno oskrbo; ugotavlja, da študija, ki jo je naročil odbor FEMM ([4]), kaže, da je pri snovanju subvencij in podpore v okviru svežnja „Pripravljeni na 55“ ter pri drugih politikah, programih in financiranju zelenega prehoda moškim pogosto dana prednost pred ženskami in drugimi marginaliziranimi skupinami;

Priporočila

55. odločno podpira priporočila iz letnega poročila Računskega sodišča glede izvrševanja proračuna za proračunsko leto 2022 (v nadaljnjem besedilu: letno poročilo za proračunsko leto 2022) ([5]) in iz povezanih posebnih poročil; poziva Komisijo, naj jih začne nemudoma izvajati, organ za podelitev razrešnice pa obvešča o napredku pri tem;

56. poziva Računsko sodišče, naj

(i) razlikuje med vrstami napak in zagotovi večjo preglednost stopnje napak, ki so posledica hudih zlorab, goljufij ali drugih kriminalnih dejavnosti, in napak, ki so posledica upravnega nadzora ali nepravilne uporabe pravil;

(ii) temeljiteje oceni tudi kakovost, evropsko dodano vrednost, trajnost, uspešnost in uresničljivost izvedenih projektov;

57. poziva Komisijo, naj zlasti

(i) sodeluje z Računskim sodiščem, da bi izboljšali razumevanje, zbliževanje in primerljivost obeh pristopov za obravnavanje nepravilnosti;

(ii) opravi naknadno oceno zanesljivosti lastne ocene tveganja ob zaključku za proračunsko leto, za katero so bili programi zaključeni, in rezultate take ocene predstavi organu za podelitev razrešnice;

(iii) še naprej poenostavlja pravila in postopke, ne da bi pri tem oslabila kakovost nadzora; in še naprej digitalizira revizijske postopke;

(iv) okrepi prizadevanja za izboljšanje preglednosti pri uporabi sredstev, tudi v zvezi z informacijami o končnih upravičencih;

([3]) Uredba (EU) 2021/692 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Državljani, enakost, pravice in vrednote ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1381/2013 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (EU) št. 390/2014 (UL L 156, 5.5.2021, str. 1).

([4]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf.

([5]) UL C, C/2023/103, 4.10.2023.

(v) še naprej podpira upravno zmogljivost organov držav članic; opredeli načine za pomoč državam članicam pri pospeševanju uporabe sredstev Unije in zmanjšanju ravni neporavnanih obveznosti, zlasti v skladih z deljenim upravljanjem na podlagi uredbe o skupnih določbah;

(vi) v okviru svojega razkritja poroča o pogojnih obveznostih in letni izpostavljenosti proračuna Unije, ki izhaja iz proračunskih jamstev in finančne pomoči tretjim državam, ter javno objavi svojo oceno skupne letne izpostavljenosti;

(vii) zagotovi zadostne ukrepe za zaščito proračuna Unije pred različnimi ugotovljenimi tveganji, zlasti neporavnanimi obveznostmi, naraščajočim dolgom, večjo izpostavljenostjo proračuna, vključno z Ukrajino, naraščajočo inflacijo itd.;

(viii) nadaljuje s spremljanjem morebitnega tveganja korupcije in goljufij v zvezi z vsemi skladi ter pri tem uporablja povratne informacije iz preiskav Evropskega javnega tožilstva in urada OLAF; ter spodbuja sistematično uporabo sistemov podatkovnih zbirk Arachne in EDES;

(ix) zagotovi in financira infrastrukturo IT za EJT, dokler je to potrebno za izvajanje njegovega neodvisnega in ustreznega sistema IT, da se omogoči nemoten prehod in prepreči izguba podatkov;

(x) poskrbi za zaščito proračuna Unije s splošno in sistematično uporabo digitalnih in avtomatiziranih sistemov za poročanje, spremljanje in revizijo ter v okviru zaključene prenovitve finančne uredbe nujno vzpostavi obvezen integriran in interoperabilen sistem, ki med drugim temelji na obstoječih orodjih in podatkovnih zbirkah;

(xi) spremeni in izboljša preglednico kazalnikov okrevanja in odpornosti ter ustrezno spletno mesto Komisije o mehanizmu za okrevanje in odpornost, da se zagotovi redno posodabljanje, točnost ter jasno strukturirano in pregledno izvajanje, smotrnost in izpolnjevanje kazalnikov;

(xii) zagotovi, da so rezultati revizij pregledni;

(xiii) zagotovi, da bodo vse države članice uporabljale sisteme in centralne registre za poročanje o dejanskih lastnikih in končnih upravičencih;

(xiv) oceni učinek večletne visoke inflacije na proračun Unije in opredeli orodja za ublažitev posledičnih ključnih tveganj;

Smotrnost izvrševanja proračuna Unije

58. ugotavlja, da je Računsko sodišče v svoje letno poročilo ponovno vključilo svoje delo v zvezi s smotrnostjo izvrševanja proračuna Unije; z obžalovanjem ugotavlja, da je zadevno poglavje vsebinsko precej manj poglobljeno, kot je bilo letno poročilo o smotrnosti izvrševanje za prejšnje leto; zlasti obžaluje, da je povezava s cilji trajnostnega razvoja v sedanji strukturi postala veliko manj očitna; ugotavlja, da je delo Računskega sodišča v zvezi s smotrnostjo izvrševanja, kot je vključeno v njegovo letno poročilo za leto 2022, predvsem povzetek ugotovitev iz posebnih poročil;

59. ugotavlja, da je Računsko sodišče ukrepalo na podlagi izvajanja 213 priporočil, ki jih je podalo leta 2019, in od katerih jih je bilo 179 naslovljenih na Komisijo; ugotavlja, da za štiri od 179 priporočil v trenutku, ko je bil opravljen pregled nadaljnjega ukrepanja, še ni prišel čas izvajanja, od preostalih 175 priporočil je Komisija v celoti izvedla 101 priporočilo (58 %), 26 jih je izvedla v večini (15 %), 24 v nekaterih vidikih (13 %), 17 pa jih sploh ni izvedla (10 %), Računsko sodišče pa v 7 primerih (4 %) ni moglo ugotoviti, ali revidiranec ni sprejel priporočil ali je bilo prezgodaj za oceno izvajanja;

60. meni, da pregled posebnih poročil, ki zajema največji del tretjega poglavja letnega poročila Računskega sodišča, ponuja dober pregled poročil, ki jih je predstavilo Računsko sodišče in se nanašajo na strateška področja za leto 2022; meni, da bi lahko bila poglobljena analiza smotrnosti izvrševanja proračuna Unije dodana vrednost za nadaljnje ukrepanje na podlagi priporočil revizorjev; je seznanjen z vprašanjem časovnega razporeda, kar zadeva objavo letnega poročila o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU;

61. ugotavlja, da Komisija objavlja „izjave o smotrnosti programov“, ki so pregled informacij o smotrnosti programov iz proračuna Unije v obdobju 2021–2027, in „horizontalne prioritete“ – oddelek o tem, kako Komisija sledi porabi za zeleno proračunsko načrtovanje, vključevanje načela enakosti spolov, digitalno sledenje in za cilje trajnostnega razvoja ter o njej poroča;

62. je seznanjen s pregledom št. 06/2023 letnega poročila Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2022, ki ga je opravilo Računsko sodišče, in z njegovo ugotovitvijo, da so bile v zvezku I tega poročila upoštevane strateške smernice internega upravnega odbora Komisije za predstavljanje dejstev in dosežkov, povezanih z upravljanjem proračuna za leto 2022, ter ugotavlja, da bi bilo mogoče izboljšati kakovost podatkov o smotrnosti; je seznanjen z odgovori Komisije na pisna vprašanja o reviziji kontrolnega sistema Komisije, ki jo je izvedla služba za notranjo revizijo v zvezi z zanesljivostjo informacij o smotrnosti in zagotovilom, da se ugotovljena težava rešuje;

63. pozdravlja, da je Komisija v svoje letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU vključila informacije o zelenem proračunskem načrtovanju, digitalnem sledenju in razsežnosti enakosti spolov v proračunu Unije; ugotavlja, da se je delež programov, pri katerih prispevek za enakost spolov ni znan, zmanjšal na 72 %; podpira stališče Komisije, da je treba ta delež še zmanjšati;

64. opozarja na ugotovitve iz posebnega poročila Računskega sodišča 09/2022 z naslovom „Poraba za podnebne ukrepe v proračunu EU za obdobje 2014–2020“; je seznanjen tudi s posebnim poročilom Računskega sodišča 26/2023 z naslovom „Okvir za spremljanje smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost“; ugotavlja, da je Računsko sodišče v obeh posebnih poročilih odkrilo težave v zvezi z metodo, na podlagi katere Komisija predstavlja informacije o smotrnosti tako v večletnem finančnem okviru kot v mehanizmu za okrevanje in odpornost; zlasti ugotavlja, da razkrivanje pomanjkljivosti v metodologijah za spremljanje smotrnosti kaže slabosti, zlasti zaradi kombiniranja ocen z dejanskim številom doseženih rezultatov in izvedenih projektov ali kombiniranja proračunskih zneskov z dejansko plačanimi zneski; meni, da podatki o smotrnosti, ki jih predloži Komisija, ne bi smeli vključevati ocen, temveč le podatke o izvedenih ukrepih; je še vedno zaskrbljen zaradi ugotovitve Računskega sodišča, da se pri poročanju o podnebju za obdobje 2021–2027 pričakujejo le omejene izboljšave; obžaluje, da Komisija še ni odpravila pomanjkljivosti v sporočenih številkah svoje nove metodologije;

Prihodki

65. ugotavlja, da so prihodki proračuna Unije sestavljeni iz lastnih sredstev, zunanjih namenskih prejemkov in drugih prihodkov; ugotavlja, da so leta 2022 lastna sredstva iz naslova bruto nacionalnega dohodka (BND) znašala 103,9 milijarde EUR (42,3 %), zunanji namenski prejemki 62,2 milijarde EUR (25,4 %), tradicionalna lastna sredstva 25,9 milijarde EUR (10,6 %), prispevki in povračila, povezani s sporazumi in programi Unije, 20,9 milijarde EUR (8,5 %), lastna sredstva iz naslova davka na dodano vrednost (DDV) 19,7 milijarde EUR (8,0 %), lastna sredstva iz naslova nereciklirane odpadne plastične embalaže 6,3 milijarde EUR (2,6 %), drugi prihodki pa 6,4 milijarde EUR (2,6 %);

66. je seznanjen s posebnim poročilom Računskega sodišča 25/2022 z naslovom „Preverjanje bruto nacionalnega dohodka za financiranje proračuna EU“; opozarja, da so podatki o BND, ki jih sporočijo države članice, podlaga za izračun prispevkov držav članic, zato meni, da je bistveno, da Komisija na podlagi priporočil Računskega sodišča izboljša učinkovitost ciklusa preverjanja; pozdravlja ugotovitve Računskega sodišča, da je bil postopek preverjanja podatkov o BND, ki ga je izvedel Statistični urad Evropske unije (Eurostat), učinkovit; pozdravlja, da je Eurostat pripravil akcijski načrt za obravnavo priporočil, da bi jih lahko izvedel po ciklu 2020–2024;

67. ugotavlja, da se mora proračun Unije odzvati na številne izzive z dodatnimi finančnimi programi, kot je instrument za okrevanje NextGenerationEU; ugotavlja, da so prihodki iz tradicionalnih lastnih sredstev v letu 2022 ostali razmeroma stabilni, medtem ko so bila proračunska jamstva za najemanje in dajanje posojil znaten del prihodkov; v zvezi s tem opozarja na resolucijo Parlamenta z dne 10. maja 2023 o virih lastnih sredstev: nov začetek za finance EU, nov začetek za Evropo;

68. pozdravlja ugotovitev iz letnega poročila Računskega sodišča za leto 2022, da stopnja napake v prihodkovnih transakcijah ni bila pomembna in da so sistemi za upravljanje prihodkov na splošno uspešni; je zaskrbljen zaradi pomanjkljivosti, ki jih je Računsko sodišče odkrilo pri računovodstvu in upravljanju tradicionalnih lastnih sredstev v nekaterih državah članicah ter pri ukrepih, ki jih je Unija sprejela, da bi zmanjšala carinsko vrzel in zagotovila celovitost tradicionalnih lastnih sredstev; pozdravlja ukrepe, ki so jih v zvezi s tem sprejele Komisija in države članice;

69. na podlagi letnega poročila o zaščiti finančnih interesov Unije za leto 2022 ([6]) ugotavlja, da se je leta 2022 število goljufivih nepravilnosti v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi (454) zmanjšalo za 6,8 %, število negoljufivih nepravilnosti (4 207) pa se je povečalo za 9,4 % glede na petletno povprečje v obdobju 2018–2022; ugotavlja, da je večina primerov goljufije, prijavljenih v letu 2022, zadevala nepravilno vrednost in nepravilno klasifikacijo ali napačen opis blaga ter da je bilo tihotapljenje še vedno med poglavitnimi načini delovanja; ugotavlja, da se večina primerov goljufij odkrije z inšpekcijskimi pregledi, ki jih izvajajo nacionalne službe za boj proti goljufijam, skupaj s kontrolami po carinski sprostitvi; ugotavlja, da stopnja izterjave trenutno znaša 48 %, čeprav se lahko pričakuje, da se bo zaradi dolžine postopka v prihodnosti zvišala;

70. je seznanjen s povzetkom odpovedanih izterjav in ugotovljenih terjatev iz Priloge 9 k letnemu poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2022; ugotavlja, da je skupna splošna vrednost odpovedanih izterjav znašala 40,4 milijona EUR, kar je 28 % več kot leta 2021 (31,4 milijona EUR), in meni, da so to izgubljeni prihodki proračuna Unije;

71. poziva Komisijo, naj opravi poglobljeno analizo vseh zneskov, izterjanih na podlagi uradnih obvestil Evropskega javnega tožilstva, in organ za podelitev razrešnice obvesti o rezultatih; opozarja, da imajo države članice glavno vlogo pri spremljanju in izterjavi škode za proračun EU v okviru deljenega upravljanja, vključno z izterjavami po uradnih obvestilih Evropskega javnega tožilstva, Komisija pa lahko naloži finančne popravke; obžaluje, da Evropsko javno tožilstvo doslej ni seznanjeno z mehanizmi, ki jih je v ta namen vzpostavila Komisija; ugotavlja, da je bilo vprašanje uradnih obvestil Evropskega javnega tožilstva izpostavljeno med medinstitucionalno izmenjavo mnenj o Uredbi (EU, Euratom) 2020/2223 Evropskega parlamenta in Sveta ([7]); pozdravlja delovni dogovor Evropskega javnega tožilstva in ustanovitev delovne skupine, ki naj bi zagotovila, da bodo uradna obvestila Evropskega javnega tožilstva Komisiji omogočila, da čim bolj poveča izterjavo proračuna EU;

72. pozdravlja spremembe, ki so privedle do umika količinsko opredeljenega in neopredeljenega pridržka na področju tekstilnih izdelkov in obutve, uvoženih iz Kitajske; z zadovoljstvom ugotavlja, da je Združeno kraljestvo zdaj plačalo skupni znesek, ki ga je dolgovalo (končno plačilo 1,57 milijarde EUR januarja 2023), in obresti (1,4 milijarde EUR februarja 2023); ugotavlja, da je do konca leta 2023 27 držav članic opravilo znatna začasna plačila pričakovanih zneskov, ki naj bi jih dolgovale v proračun Unije, in da bo Komisija v skladu s sodbo Sodišča Evropske unije v zadevi C-213/19 za te države članice uporabila enako metodo količinske opredelitve kot za Združeno kraljestvo in tako prišla do ponovno izračunanih zneskov, kar ji bo omogočilo, da v celoti zaključi postopek;

Priporočila

73. poziva Komisijo, naj

(i) prevzame predloge iz resolucij Evropskega parlamenta o virih lastnih sredstev, da bi zagotovila zadostna sredstva za poplačilo naložb v okviru instrumenta NextGenerationEU;

(ii) uporabi vsa razpoložljiva sredstva, da bi spodbudila sodelovanje med službami za boj proti goljufijam in carinskimi agencijami za odkrivanje, preprečevanje in odpravljanje goljufij, ki vplivajo na prihodke Unije;

(iii) organ za podelitev razrešnice obvesti o rezultatih pregleda zbranih lastnih sredstev;

(iv) skrbno preuči razlike v stopnjah izterjave med državami članicami, da bi ugotovila morebitne specifične slabosti;

(v) organu za podelitev razrešnice predloži podrobna pojasnila o razlogih, zakaj je Komisija le delno izvedla 13 % priporočil Računskega sodišča iz leta 2019 in ni izvedla nadaljnjih 10 % priporočil;

([6]) COM(2023)0464.

([7]) Uredba (EU, Euratom) 2020/2223 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 o spremembi Uredbe (EU, Euratom) št. 883/2013 glede sodelovanja z Evropskim javnim tožilstvom in učinkovitosti preiskav Evropskega urada za boj proti goljufijam (UL L 437, 28.12.2020, str. 49).

Enotni trg, inovacije in digitalno

74. ugotavlja, da je proračun za programe v razdelku 1 večletnega finančnega okvira „Enotni trg, inovacije in digitalno“ znašal 25,2 milijarde EUR (12,9 % proračuna Unije), in sicer 15,8 milijarde EUR (62,8 %) za raziskave, 3,5 milijarde EUR (14,0 %) za promet, energetiko in digitalno, 2,7 milijarde EUR (10,6 %) za program InvestEU, 2 milijardi EUR (8,0 %) za vesolje in 1,2 milijarde EUR (4,6 %) za druga področja; ugotavlja, da so 31. decembra 2022 končne sprejete proračunske odobritve za prevzem obveznosti znašale 21 845,08 milijona EUR, od katerih jih je bilo 99,99 % izvršenih (21 842,58 milijona EUR); ugotavlja tudi, da so končne sprejete proračunske odobritve za plačila znašale 20 605,64 milijona EUR, od katerih jih je bilo 99,35 % izvršenih (20 471,31 milijona EUR);

Inovacije in raziskave

75. poudarja pomen, ki ga imajo programi Unije za financiranje raziskav in inovacij za znanstveni, družbeni in tehnološki/gospodarski razvoj Unije, zmanjšanje neenakosti, okrevanje, zeleni in digitalni prehod ter potrebno zmanjšanje energetske odvisnosti Unije od Rusije; opozarja, da je Obzorje Evropa najpomembnejši program za raziskave in inovacije v Evropi s skupnim proračunom 95,5 milijarde EUR, ki vključuje 5,4 milijarde EUR iz instrumenta NextGenerationEU; ugotavlja, da je bilo v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost za naložbe na področju raziskav in inovacij dodeljenih približno 48 milijard EUR;

76. je seznanjen, da so bile pravne podlage programa Obzorje Evropa leta 2021 sprejete pozno, in pozdravlja, da je Komisiji v letih 2021 in 2022 uspelo doseči skoraj 100-odstotno izvrševanje proračuna; ugotavlja, da je bilo do konca leta 2022 podpisanih 5 509 sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev; ugotavlja, da sedmih od 10 kakovostnih predlogov še vedno ni mogoče financirati, četudi se je povprečna stopnja uspešnosti predlogov povečala z 11,9 % v programu Obzorje 2020 na 15,9 % v programu Obzorje Evropa, in da bi bilo za financiranje teh predlogov potrebnih dodatnih 34,3 milijarde EUR;

77. ugotavlja, da je Računsko sodišče preučilo 127 transakcij, s katerimi je zajelo celoten obseg porabe v tem razdelku večletnega finančnega okvira, zlasti program Obzorje 2020, Instrument za povezovanje Evrope (IPE), finančne instrumente in vesoljski program, vključno z informacijami o pravilnosti v letnih poročilih o dejavnostih generalnega direktorata za raziskave in inovacije (GD RTD) ter generalnega direktorata za obrambno industrijo in vesolje (GD DEFIS);

78. ugotavlja, da je bila po ocenah Računskega sodišča stopnja napake pri porabi za „Enotni trg, inovacije in digitalno“ v letu 2022 pomembna, saj je znašala 2,7 %; z zadovoljstvom ugotavlja, da je to občutno manj kot leta 2021, ko je znašala 4,4 %; je seznanjen z ugotovitvijo Računskega sodišča, da so napake najbolj vplivale na odhodke za raziskave in inovacije, zlasti na področju stroškov dela; je zaskrbljen, ker je Komisija za ta razdelek izračunala stopnjo napake v višini 1,5 %, kar je v spodnji polovici razpona ocene Računskega sodišča; je zaskrbljen, ker Računsko sodišče ugotavlja, da je Komisija stopnjo podcenjevala že več let, pri čemer je bila v naknadnih revizijah Komisije ugotovljena posebna pomanjkljivost;

79. ugotavlja, da količinsko opredeljive napake, ki zadevajo neupravičene stroške, predstavljajo 98 % stopnje napake, ki jo je Računsko sodišče v letu 2022 ocenilo na 2,7 %; z zaskrbljenostjo še posebej ugotavlja, da so pravila za prijavo stroškov dela v okviru programa Obzorje 2020 še vedno zapletena in da njihov izračun ostaja pomemben vir napak (67 % ocenjene stopnje napake v letu 2022); ugotavlja, da je Komisija razvila in spodbuja uporabo orodja *Personnel Costs Wizard*, da bi upravičencem pomagala pravilno prijaviti njihove stroške dela;

80. ugotavlja, da program Obzorje 2020 še vedno predstavlja veliko večino projektov v vzorcu Računskega sodišča, v katerem je bil za leto 2022 le en projekt programa Obzorje Evropa; poudarja, da se je po mnenju Računskega sodišča zaradi nekaterih poenostavitev v programu Obzorje 2020, zlasti uvedbe pavšalne stopnje za posredne stroške, zmanjšalo upravno breme za upravičence, možno pa je tudi zmanjšanje tveganja napak;

81. je seznanjen s pripombami, ki jih je podal generalni direktor za raziskave in inovacije na razpravi o njegovi razrešnici, da namerava Komisija povečati izplačevanje sredstev programa Obzorje Evropa v obliki pavšalnih zneskov z 2 % leta 2022 na 50 % leta 2027; je v zvezi s tem seznanjen, da je Računsko sodišče opravilo poseben pregled postopkov in navodil Komisije o financiranju raziskav z nepovratnimi sredstvi v obliki pavšalnih zneskov; je seznanjen z izjavo Komisije, da je raven nadzora v smislu gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti višja pri ocenjevanju predlogov pavšalnih zneskov; poudarja, da je treba preveriti dejansko izvajanje projektov z uporabo pavšalnih zneskov;

82. poudarja ključno vlogo, ki jo ima zasebni sektor pri odpravljanju razkoraka v inovacijah v Uniji ter izboljšanju konkurenčnosti in rasti Unije; zlasti meni, da je nujno še naprej spodbujati in čim bolj olajšati sodelovanje malih in srednjih podjetij (MSP) v programih Unije za financiranje raziskav in inovacij; je seznanjen z ugotovitvijo Računskega sodišča, da MSP ter novi upravičenci pogosteje delajo napake kot drugi upravičenci, saj nimajo izkušenj in virov za upravljanje sredstev, ter pozdravlja prizadevanja Komisije, da bi jih konkretno podprla, na primer s kampanjami obveščanja, stiki s sistemom nacionalnih kontaktnih točk in namensko službo za pomoč v okviru službe za poizvedbe na področju raziskav; meni, da je poenostavitev pravil in postopkov najpomembnejša gonilna sila za večjo udeležbo MSP;

83. poudarja pomen preglednih in jasnih pravil, ki se uporabljajo za izbirni postopek in postopke javnih naročil v vseh izvajalskih agencijah; obžaluje porast pritožb raziskovalcev zaradi nepreglednosti, zlasti v zvezi z Evropsko izvajalsko agencijo za raziskave (REA); opozarja, da agencija REA v okviru dolgoročnega proračuna Unije za obdobje 2021–2027 upravlja več programov in podpornih storitev Unije; poziva Komisijo, naj oceni vse postopke in naknadno oceni dodano vrednost vseh izvajalskih agencij v skladu s členom 3(1) Uredbe Sveta (ES) št. 58/2003 ([8]);

84. ugotavlja, da je bila ocena tveganja goljufij na področju raziskav in inovacij leta 2022 posodobljena, in sicer pred posodobitvijo skupne strategije za boj proti goljufijam leta 2023; je seznanjen, da so bile leta 2022 pripravljene in sprejete smernice programa Obzorje Evropa za predhodne preglede za boj proti goljufijam, ki so del strategije predhodnih pregledov programa Obzorje Evropa; ugotavlja, da je odbor za goljufije in nepravilnosti v raziskavah (odbor FAIR), ki se je leta 2022 sestal dvakrat, glavni forum na področju raziskav in inovacij, ki se posveča boju proti goljufijam; ugotavlja, da je tudi GD RTD leta 2022 posodobil svojo strategijo za boj proti goljufijam; meni, da je politika ničelne tolerance do goljufij potrebna tudi na področju raziskav; glede na sedanja prizadevanja za poenostavitev je pomembno zagotoviti, da vsa evropska nepovratna sredstva in subvencije koristijo predvidenim ciljem, ter razviti učinkovita orodja za odkrivanje goljufij in vzorcev goljufij v okviru pavšalnih zneskov; ugotavlja, da je eden od pomembnih elementov za preprečevanje goljufivih zlorab predložitev zadevnih primerov komisiji za sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev;

85. opozarja, da je spodbujanje, privabljanje in ohranjanje talentov ena od petih vodilnih pobud novega evropskega programa za inovacije, ki je bil sprejet 5. julija 2022; je seznanjen z izjavami komisarke Iliane Ivanove na njeni predstavitvi o razrešnici v zvezi s prizadevanji Komisije, da bi povečala vključevanje v programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa; ugotavlja, da je komisarka priznala potrebo po nadaljnjih prizadevanjih za povečanje udeležbe žensk in mladih v programih Unije na področju raziskav in inovacij; v zvezi s tem ugotavlja, da si Komisija prizadeva za izvajanje določb o načrtih za enakost spolov v programu Obzorje Evropa ter da si generalna direktorata RTD in EAC skupaj prizadevata pritegniti nadarjene ženske na področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike (STEM); pozdravlja, da je Komisija poleg drugih pobud Unije za podporo in opolnomočenje žensk na področju tehnologije in inovacij leta 2022 objavila drugi razpis *Women TechEU* z večjim proračunom v višini 10 milijonov EUR, ki je pritegnil veliko pozornost z rekordnimi 467 prijavami iz 35 držav članic in pridruženih držav programa Obzorje Evropa;

86. pozdravlja vlogo Evropskega raziskovalnega sveta (ERC) pri podpiranju vrhunskih raziskovalcev v Evropi, kar potrjujejo številne nagrade, vključno s 14 Nobelovimi nagradami, šestimi Fieldsovimi medaljami in 11 Wolfovimi nagradami; pozdravlja 2 300 patentnih prijav in 400 odcepljenih podjetij, ustanovljenih na podlagi projektov ERC;

87. poudarja neodvisnost in samostojnost ERC pri izpolnjevanju njegove vloge pri podpiranju odličnih raziskav v Uniji; opozarja, da ERC potrebuje edinstveno ureditev za gostitev osebja Izvajalske agencije Evropskega raziskovalnega sveta (ERCEA), Znanstvenega sveta ERC in strokovnjakov, odgovornih za ocene odbora, in da je ta sestava nepogrešljiva za njegovo delo; je presenečen zaradi načrta Komisije, da bo več izvajalskih agencij in ERCEA preselila v nove stavbe brez ustreznega posvetovanja in njihovega soglasja, pri čemer ne bo upoštevala njihovih dejanskih pisarniških potreb in bo s tem ogrozila neprekinjeno poslovanje; poudarja, da celo nekatere službe Komisije niso bile ustrezno obveščene o teh načrtih; poudarja, da ima ERCEA pravico, da sama in brez odobritve Komisije podpiše najemne pogodbe, da ohrani svoj izreden poslovni model; poudarja, da mora Komisija pravočasno načrtovati in sodelovati z ERCEA, da bi našla ustrezne pisarniške prostore, ki izpolnjujejo zahteve te izvajalske agencije in ne ogrožajo njenih dejavnosti;

([8]) Uredba Sveta (ES) št. 58/2003 z dne 19. decembra 2002 o statutu izvajalskih agencij, pooblaščenih za izvajanje nekaterih nalog pri upravljanju programov Skupnosti (UL L 11, 16.1.2003, str. 1).

88. je seznanjen z razlikami v razvoju raziskav in inovacij v Uniji in pozdravlja različne ukrepe, ki jih je Komisija sprejela za spodbujanje naložb držav članic na področju raziskav in inovacij, zlasti držav, ki so na tem področju manj uspešne, vključno s približno 48 milijardami EUR iz mehanizma za okrevanje in odpornost, ki se kombinirajo s 43 milijardami EUR iz kohezijske politike in 3 milijardami EUR iz komponente programa Obzorje Evropa „Širitev sodelovanja in razširjenje odličnosti“; ugotavlja, da kljub prizadevanjem Komisije za povečanje sredstev, dodeljenih raziskovalcem v državah s potencialom za izboljšanje raziskovalne odličnosti, več držav, ki naj bi zmanjševale zaostanek, še ni doseglo napredka;

89. ugotavlja, da je Komisija po ruski vojaški agresiji proti Ukrajini ustavila sodelovanje ruskih javnih subjektov v tekočih projektih programa Obzorje 2020 in prihodnjih projektih programa Obzorje Evropa; ugotavlja, da je zadnja sprememba „glavnega“ delovnega programa Obzorje Evropa za obdobje 2021–2022, sprejeta 10. maja 2022, vključevala ukrepe za podporo raziskovalcem, ki so bili prej dejavni v Ukrajini; ugotavlja, da je Komisija ukrajinski nacionalni raziskovalni fundaciji zagotovila finančno podporo v obliki nepovratnih sredstev v višini 1,5 milijona EUR za ustanovitev urada Obzorje Evropa v Ukrajini (Kijev), ki bo spodbujal možnosti financiranja in zagotavljal podporo pri pripravi predlogov in iskanju partnerjev v Evropi;

90. priznava, da se je Instrument za povezovanje Evrope (IPE) v letu 2022 začel v celoti izvajati, in meni, da je to dosežek; obžaluje, da se je v primerjavi z letom 2021 v letu 2022 zmanjšalo financiranje razpisov za zbiranje predlogov v okviru IPE za promet za projekte, namenjene novi, nadgrajeni in izboljšani evropski prometni infrastrukturi; je seznanjen, da so se z razpisi IPE za promet za leto 2022, ki so bili objavljeni v tretjem četrtletju leta 2022, odprle dodatne možnosti financiranja z dodatnimi 6 milijardami EUR sofinanciranja Unije; vztraja, da je dovolj visoka proračunska vrstica IPE za promet ključna za izvajanje vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T), vključno s širitvijo v vzhodni regiji za vzpostavitev povezave z vzhodnimi partnericami, kot je Ukrajina, okolju prijaznejši evropski promet, povečano vojaško mobilnost in izravnavo visoke stopnje inflacije brez primere;

91. pozdravlja pobudo Evropskega prostovoljnega solidarnostnega sklada za upravljanje zračnega prometa za Ukrajino in Moldavijo, za katero je odgovorna Evropska organizacija za varnost zračne plovbe (Eurocontrol) in katere cilj je kritje stroškov osebja/usposabljanja in vseh drugih stroškov za zagotovitev operativne pripravljenosti ob okrevanju zračnega prometa; poleg tega pozdravlja še en solidarnostni mehanizem Eurocontrola za pomoč najbolj obremenjenim državam, ki se soočajo z močnim upadom zračnega prometa; poudarja, da so se države članice Eurocontrola odločile ustanoviti dva posebna sklada, in sicer enega v obliki donacije Ukrajini in Moldaviji v višini 46,5 milijona EUR in enega v obliki posojila v višini 46,1 milijona EUR Estoniji, Latviji, Litvi in Poljski;

Energija

92. je seznanjen z zapletenostjo okvira energetske politike v Uniji in poudarja, da je zagotavljanje boljše medsebojne povezanosti v središču energetskega trga Unije; pozdravlja sprejetje nove uredbe o vseevropski energetski infrastrukturi (Uredba (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta [9]) (v nadaljnjem besedilu: uredba TEN-E); meni, da je Unija prek TEN-E, Instrumenta za povezovanje Evrope in mehanizma za okrevanje in odpornost/načrta RePowerEU vzpostavila trden pravni okvir za naložbe v energetsko infrastrukturo, ki obravnava izzive razogljičenja in zmanjšuje odvisnost od uvoza fosilnih goriv; je seznanjen s prizadevanji za usklajevanje vzpostavitve prednostne elektroenergetske infrastrukture v državah članicah, digitalizacijo energetskega sistema Unije in spodbujanje naložb v omrežje s pravilnim regulativnim okoljem, zlasti prek Instrumenta za povezovanje Evrope za energijo;

93. ugotavlja, da je bilo v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope za energijo 1 in 2 (2014–2022) skupaj zagotovljenih 6,24 milijarde EUR za podporo več kot 118 energetskim projektom skupnega interesa (5,74 milijarde EUR za delo in 0,5 milijarde EUR za študije), do konca leta 2022 pa je bilo zaključenih 123 ukrepov, ki so prejeli podporo iz Instrumenta za povezovanje Evrope za energijo 1;

94. ugotavlja, da sta ruska vojna agresija proti Ukrajini in uporaba energije kot orožja prizadela energetske trge v letu 2022 in povzročila nestanovitnost cen in energetsko negotovost v energetskem sistemu Unije; poudarja, da se je Komisija na krizo odzvala z razvojem načrta REPowerEU, katerega cilj je zmanjšati odvisnost od ruskih fosilnih goriv in postopno odpraviti uvoz ruske energije pred letom 2030; ugotavlja, da se z načrtom REPowerEU

[9] Uredba (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o smernicah za vseevropsko energetsko infrastrukturo, spremembi uredb (ES) št. 715/2009, (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 ter direktiv 2009/73/ES in (EU) 2019/944 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 347/2013 (UL L 152, 3.6.2022, str. 45).

mobilizira skoraj 300 milijard EUR, približno 72 milijard EUR nepovratnih sredstev in 225 milijard EUR posojil; ugotavlja, da je načrt REPowerEU državam članicam in Komisiji poleg tega zagotovil pravno podlago za spremembo nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost ter preverjanje, ali so mejniki in cilji dobro opredeljeni, da se po potrebi pojasnijo;

Priporočila

95. poziva Komisijo, naj

(i) v predlog proračuna za leto 2025 vključi dodatna sredstva, potrebna za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa, da bi izboljšali trenutno stanje, v katerem 7 od 10 visokokakovostnih predlogov še vedno ni mogoče financirati;

(ii) še naprej uporablja poenostavljena pravila in postopke, ukrepe za digitalizacijo in možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov, pri čemer naj obravnava zlasti tveganje nepravilnosti in goljufij ter stroške kontrol;

(iii) še naprej poenostavlja pravila in postopke v skladu z novo finančno uredbo, da bi podprla usposabljanje in praktične informacije za prosilce v državah članicah, zlasti za MSP, odcepljena podjetja, zagonska podjetja, regionalne nevladne organizacije ali lokalne akcijske skupine;

(iv) še naprej spodbuja uporabo orodja Personnel Costs Wizard za upravičence, zlasti nove udeležence ter MSP, da bi zmanjšali stopnjo napake v zvezi s stroški dela;

(v) si še naprej prizadeva za bolj vključujoč raziskovalni program Unije z zagotavljanjem podpore, določitvijo jasnih ciljev in organizacijo posebnih raziskovalnih programov za premalo zastopane ciljne skupine, kot so ženske in mladi, pri čemer naj si prizadeva tudi za uravnoteženo geografsko porazdelitev po vsej Uniji;

(vi) spodbuja in podpira države članice, zlasti „države, ki zmanjšujejo zaostanek“, da v celoti izkoristijo sinergije med razpoložljivimi sredstvi Unije, vključno z mehanizmom za okrevanje in odpornost ter kohezijskimi skladi, da bi povečale število raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti v teh državah; ter

(vii) še naprej zagotavlja sredstva za oblikovanje integrirane, inovativne in odporne energetske unije, ki bo spodbujala varno, trajnostno, konkurenčno in cenovno dostopno energijo za vse, zlasti za MSP ter ranljive in energijsko revne odjemalce, hkrati pa pospešila prehod Evrope na čisto in pravično energijo, da bi Evropa do leta 2050 postala prva podnebno nevtralna celina;

(viii) poveča ozaveščenost o podpori za internacionalizacijo MSP, njeno skladnost in trajnostnost;

(ix) preverja dejansko izvajanje projektov z uporabo pavšalnih zneskov;

(x) poroča organu za podelitev razrešnice o tem,

(a) koliko primerov suma goljufije so pristojne službe Komisije predložile komisiji sistema EDES, kaj so bili razlogi za izključitev in za koliko od teh primerov je bila sprejeta (1) odločitev o zgodnjem odkrivanju, (2) odločitev o izključitvi odbora;

(b) kako dolgo so bili subjekti izključeni iz sodelovanja v skladih Unije;

(c) ali je kateri koli od izključenih subjektov prejel sredstva Unije po koncu odločitve o izključitvi;

Kohezija, odpornost in vrednote

96. ugotavlja, da je proračun za programe v razdelku 2 večletnega finančnega okvira „Kohezija, odpornost in vrednote“ znašal 79,1 milijarde EUR (40,4 % proračuna Unije), in sicer: 53,6 % za Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in druge regionalne dejavnosti, 23,6 % za Evropski socialni sklad (ESS), 12,6 % za Kohezijski sklad, 4,4 % za Erasmus+, 2,3 % za IPE na področju prometa, 0,6 % za instrument ESI in 2,9 % za druga področja; ugotavlja, da so 31. decembra 2022 končne sprejete proračunske odobritve za prevzem obveznosti znašale 67 805,19 milijona EUR, od katerih jih je bilo 98,29 % izvršenih (66 644,24 milijona EUR); ugotavlja tudi, da so končne sprejete proračunske odobritve za plačila znašale 63 104,31 milijona EUR, od katerih jih je bilo 99,86 % izvršenih (63 054,76 milijona EUR);

97. ugotavlja, da se je izvajanje kohezijske politike v programskem obdobju 2014–2020 v letu 2022 nadaljevalo in da je Komisija za obdobje 2021–2027 zaključila pogajanja o vseh programih in izvršila le predplačila v višini 6,5 milijarde EUR;

98. opozarja, da se poraba v podrazdelku „Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija“ (podrazdelek 2a) osredotoča na zmanjševanje razvojnih razlik med različnimi državami članicami in regijami Unije; poudarja, kako pomembno vlogo ima kohezijska politika EU pri podpori izvajanju evropskega stebra socialnih pravic in doseganju njegovih glavnih ciljev ter pomoči državam članicam in regijam pri izkoriščanju novih priložnosti in obvladovanju izzivov, kot so globalizacija, brezposelnost, revščina in socialna izključenost, spremembe v industriji, digitalizacija, izpopolnjevanje in prekvalifikacija zaposlenih ter vseživljenjsko učenje;

99. opozarja na posebno poročilo Računskega sodišča št. 27/2021 z naslovom „Podpora EU turizmu – Potreba po novi strateški usmeritvi in boljšem pristopu k financiranju“; opozarja na priporočilo Računskega sodišča Komisiji, naj v sodelovanju z državami članicami pripravi konsolidirano novo strategijo za turistični ekosistem EU, da bi razvili učinkovito turistično agendo do leta 2030 in uporabili izbirne postopke za naložbe v turizem, ki jih financira ESRR, da bi podprli to novo strateško usmeritev; poudarja, da je Komisija odgovorna za podpiranje držav članic pri spodbujanju naložb v turizem, v skladu s strateško agendo;

100. ugotavlja, da je stopnja črpanja sredstev kohezijske politike v programskem obdobju 2014–2020 konec leta 2022 dosegla 79,2 % (86 % ob koncu leta 2023, vključno z novo dodatno pomočjo pri okrevanju za kohezijo in območja Evrope (REACT-EU) v obdobju 2021–2022), pri čemer je bila raven v istem trenutku enaka kot v obdobju 2007–2013; je zaskrbljen, ker je bila ta raven črpanja dosežena le z začasno 100-odstotno stopnjo sofinanciranja Unije, pri čemer ni bilo nobene zahteve po nacionalnem sofinanciranju projektov, ki je že dolgo uveljavljeno načelo financ Unije; ugotavlja, da programi za obdobje 2014–2020 predstavljajo več kot milijon projektov in da so doslej podprli 2,4 milijona podjetij, ustvarili 370 000 novih delovnih mest, povečali energetsko učinkovitost več kot 540 000 gospodinjstev, ustvarili 6 000 megavatov novih obnovljivih virov energije in da je imelo 6,3 milijona gospodinjstev koristi od širokopasovnih povezav; ugotavlja, da se je črpanje sredstev v letu 2022 v veliki meri izboljšalo zaradi pobud CRII, CRII+, CARE in FAST-CARE za odzivanje na krize, s čimer so se zmanjšali projekti za podporo strukturnim kohezijskim ciljem ustvarjanja konvergence in kohezije v Uniji;

101. pozdravlja finančno prožnost, ki je na voljo pri uporabi kohezijskih sredstev in poudarja, da je imela kohezijska politika zaradi te prožnosti osrednjo vlogo pri reševanju koronavirusne krize, izrednih razmer, povezanih z vojno, in energetske krize; vendar opozarja, da je namen te politike zagotoviti dolgoročno načrtovanje ukrepov, ki naj bi okrepili ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo med evropskimi regijami; meni, da mora kohezijska politika po letu 2027 poskrbeti za potrebno prožnost pri uporabi sredstev, da bodo lahko države članice ter regionalni in lokalni organi ustrezno in zanesljivo usmerjali vire, vedno v skladu z dolgoročnimi cilji kohezijske politike;

102. ugotavlja tudi, da je bilo leta 2022 v okviru kohezijskega ukrepa za begunce v Evropi (CARE) in prožne pomoči ozemljem (FAST-CARE) mobiliziranih več kot 1,3 milijarde EUR za pomoč državam članicam in regijam pri podpori milijonom ukrajinskih beguncev, ki iščejo zatočišče na ozemlju Unije, vključno s splošnimi programi socialnega vključevanja, zdravstvenim varstvom, hrano ali nujno pomočjo in usmeritvijo na trg dela; pozdravlja, da za predlagane ukrepe veljajo enake obveznosti glede ustreznih sistemov upravljanja in nadzora ter dobrega finančnega poslovodenja, kot veljajo za sklade kohezijske politike;

103. ugotavlja, da je Računsko sodišče proučilo vzorec 260 transakcij, s katerimi je zajelo celotno porabo v razdelku 2 večletnega finančnega okvira; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se je po oceni Računskega sodišča ocenjena skupna stopnja napake na področju Kohezije, odpornosti in vrednot v letu 2022 povečala na 6,4 %, kar je precej nad pragom pomembnosti, pri čemer je že upoštevalo popravke držav članic iz leta 2022 v skupni vrednosti 618 milijonov EUR; opozarja, da se je skupna stopnja napake, ki jo je Računsko sodišče ocenilo v letu 2022, v primerjavi s prejšnjima letoma občutno povečala (3,6 % leta 2021, 3,5 % leta 2020), medtem ko Komisija ocenjuje, da je tveganje plačil za leto 2022 med 1,9 % in 2,7 %, podobno kot v prejšnjih letih (1,9 %-2,5 % v letu 2021, 2,1 %-2,6 % v letu 2020); opozarja na poročanje Računskega sodišča, da je bil znaten del napak (3 % od 6,4 %) storjenih pri odhodkih, ki izvirajo iz pobud CRII in CRII+;

104. je zaskrbljen nad ugotovitvijo Računskega sodišča, da se je zaradi skorajšnjega izteka obdobja upravičenosti za programe za obdobje 2014–2020 (31. december 2023) povečal absorpcijski pritisk in da se je v obdobju covida-19 morda zmanjšala učinkovitost pregledov in preverjanj s strani organov upravljanja in revizijskih organov, kar bi lahko povečalo tveganje neodkritih napak in nepravilnosti; ugotavlja, da Komisija priznava, da so posebne razmere in prilagodljivost med pandemijo covida-19 morda prispevale k tveganju nepravilnosti, saj je bilo treba poiskati alternativne (na daljavo) načine za nadzor odhodkov; vendar poudarja, da so po mnenju Komisije ugotovljena tveganja in nepravilnosti bolj povezani z vrsto ukrepov, izvedenih v obdobju covida-19, ali z izvajanjem ali razumevanjem prožnosti, uvedene s pravili o javnem naročanju;

105. je seznanjen s pojasnili Računskega sodišča, da se stopnja napake nanaša na delež prijavljenih odhodkov, za katerega meni, da niso bili v celoti izpolnjeni pogoji za plačilo iz Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta ([10]) (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba), uredbe o skupnih določbah in Direktive (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta ([11]) o zaščiti finančnih interesov Unije (v nadaljnjem besedilu: direktiva o zaščiti finančnih interesov), kar je imelo neposreden in merljiv finančni učinek na znesek plačil, ki je bil takrat odobren iz proračuna Unije; je seznanjen s pojasnilom Računskega sodišča, da stopnje napake ne bi smeli razlagati kot enakovredne morebitnemu znesku finančnih popravkov, ki jih lahko Komisija naloži v skladu z veljavnimi pravili; meni, da visoka stopnja napake kaže na tratenje sredstev, zlasti v kohezijski politiki, kjer se številni organi upravljanja soočajo z vzporednim izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost;

106. ugotavlja, da Komisija v letnih poročilih o dejavnostih za vsak program in na splošno za sklade poroča o tveganju pri plačilu, ki se nanaša na nepravilnosti, ki so privedle do finančnih popravkov; ugotavlja, da mora Komisija za uvedbo finančnih popravkov skleniti, da je prišlo do nepravilnosti v smislu člena 2(36) uredbe o skupnih določbah, čeprav vse formalne kršitve in napake, ki jih je Računsko sodišče vključilo kot količinsko opredeljive napake v ocenjeni stopnji napake, ne vodijo do neupravičenih odhodkov, saj se ne štejejo za nepravilnost, kot je opredeljena v členu 2(36) uredbe o skupnih določbah; ugotavlja, da je za organ za podelitev razrešnice koristno, če lahko na opredeljene napake pogleda z vidika upravljanja;

107. ugotavlja, da Komisija sprejema vsa priporočila Računskega sodišča v razdelku 2 večletnega finančnega okvira „Kohezija, odpornost in vrednote“, čeprav še vedno obstajajo razlike v klasifikaciji napak, ki sta jih ugotovili obe instituciji; poziva Komisijo, naj tesno sodeluje z Računskim sodiščem in vsemi ustreznimi deležniki, da bi dodatno pojasnila veljavna pravila in zmanjšala razlike, hkrati pa zagotovila, da revizije ne bodo povzročile prevelikega upravnega bremena za upravičence;

108. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je Računsko sodišče ugotovilo povečanje posebnih vrst napak, kot so neupravičeni stroški in projekti ter kršitve pravil notranjega trga, vključno s pravili o javnih naročilih in državni pomoči, poudarja, da bi bile tovrstne napake lahko povezane s slabim upravljanjem; ugotavlja, da so 3 % od 6,4-odstotne stopnje napake, ki jo je za razdelek 2 ocenilo Računsko sodišče, povezani s 100-odstotno sofinanciranimi prednostnimi nalogami v okviru naložbene pobude v odziv na koronavirus (CRII+), kar je omogočilo prožnejšo porabo; ponovno poudarja, da večja prožnost nikoli ne bi smela ogroziti kakovosti in nadzora; poziva Komisijo, naj pregleda trenutno stanje, da bi se izognili podobnim situacijam v prihodnje; ugotavlja, da Komisija ni našla revizijskih dokazov o znatnem vplivu novih vrst ukrepov in prilagodljivosti na stopnje napak v programih, in je seznanjen, da je sprejela ukrepe za preprečitev tega tveganja;

109. ugotavlja, da je Računsko sodišče opredelilo projekte, za katere so bili sprejeti neupravičeni odhodki, pa tudi njihov prispevek k skupni ocenjeni stopnji napake; poudarja, kako pomembno je odpraviti sistemske temeljne vzroke in da morajo revizijski organi učinkovito oceniti merila za upravičenost;

([10]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1)

([11]) Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29).

110. ugotavlja, da Komisija meni, da so lastne izjave koristno orodje za pridobitev zagotovil, kadar bi bilo iskanje alternativnih podpornih dokazov za upravičence težavno ali predrago z administrativnega vidika; podpira priporočilo Računskega sodišča, naj revizijski organi izboljšajo preglede lastnih izjav, ki jih izdajo upravičenci do sredstev, da bi zagotovili njihovo veljavnost in zanesljivost;

111. ugotavlja, da je Komisija za ESRR in Kohezijski sklad v programskem obdobju izvedla finančne popravke in dvige v višini 11 milijard EUR, vključno z 2,4 milijarde EUR za obračunsko leto 2021–2022; ugotavlja, da zaradi finančnih popravkov države članice doslej še niso izgubile sredstev, saj Komisija za obdobje 2014–2020 še ni izvedla nobenega neto finančnega popravka; ugotavlja tudi, da Komisija v sodelovanju z državami članicami še naprej izvaja ciljno usmerjen akcijski načrt za javna naročila in državno pomoč; priznava, da so za finančne popravke, o katerih odloča Komisija, v prvi vrsti odgovorni nacionalni organi, vendar meni, da bodo za potrditev, da so bili vsi popravki pravilno izvedeni, izvedeni dodatni pregledi;

112. je seznanjen s pripombo Računskega sodišča, da je prekrivanje programskih obdobij skupaj z razpoložljivostjo dodatnih instrumentov financiranja v okviru instrumenta NextGenerationEU (REACT-EU ter mehanizem za okrevanje in odpornost) z bolj omejeno življenjsko dobo morda obremenilo upravno zmogljivost držav članic v programskem obdobju in na začetku izvajanja njihovih kohezijskih programov za obdobje 2021–2027; ugotavlja, da so se morali nacionalni in regionalni organi v letu 2022 preusmeriti na reprogramiranje programov kohezijske politike za obdobje 2014–2020, vključno z uvedbo ukrepov, financiranih v okviru pobude CRII(+), REACT-EU, prožne pomoči za ozemlja (FAST-CARE) in podpore cenovno dostopni energiji (SAFE), pa tudi na izvajanje nacionalnih načrtov v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, da bi obravnavali različne ukrepe za reševanje kriz ter okrevanje in reševanje; ugotavlja, da Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko (GD REGIO) zagotavlja podporo nacionalnim in regionalnim organom, da bi zagotovili celovito izvajanje programov za obdobje 2014–2020;

113. izraža globoko zaskrbljenost zaradi nedavnega primera domnevne zlorabe sredstev Unije v pogodbah, ki vključujejo nakup obraznih mask, znanega kot „primer Koldo“; je zaskrbljen, ker je ta zloraba sredstev Unije in denarja davkoplačevalcev Unije vključevala 14,6 milijona EUR iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) in 3,1 milijona EUR iz Solidarnostnega sklada EU; obžaluje, da je EJT ustrezne informacije prejelo od fizične osebe in ne od ustreznega nacionalnega organa; poziva države članice, naj EJT nemudoma poročajo o vsakem sumu zlorabe sredstev Unije v skladu s členom 24 uredbe o EJT; spodbuja Komisijo, naj za namene revizije uporabi zunanje strokovnjake, če se ugotovi resno pomanjkanje zmogljivosti v državi članici; ugotavlja, da Komisija ni odkrila domnevne zlorabe sredstev v tem primeru, čeprav je izvedla revizije; spodbuja uporabo načela „štirih oči“ in večstopenjsko preverjanje pri oddaji naročil v kriznih razmerah, če postopki javnih naročil zaradi krize niso mogoči, da bi preprečili morebitno zlorabo sredstev Unije; poudarja, da bi morala Komisija v vseh zadevnih državah članicah izvesti poglobljene naknadne revizije za naročila, oddana brez postopkov javnih naročil med krizami; ugotavlja tudi, da so se podobne razmere pojavile v drugih državah članicah, tudi v nedavno odkritem primeru domnevne goljufije na Portugalskem v zvezi s sredstvi ESRR in v več primerih na Češkem zaradi domnevne zlorabe sredstev iz pobude REACT-EU pri nakupu medicinske opreme;

114. ugotavlja, da je dopolnjevanje značilno za povezavo med skladi kohezijske politike in drugimi instrumenti financiranja Unije; opozarja, da kljub temu, da se skladi kohezijske politike ter mehanizem za okrevanje in odpornost razlikujejo glede splošnih ciljev, časovnega okvira, načina upravljanja in financiranja, sedanje izkušnje kažejo, da številni nacionalni načrti za okrevanje in odpornost predvidevajo naložbe, ki bi bile upravičene do financiranja iz skladov kohezijske politike; poudarja, da je dopolnjevanje med skladi kohezijske politike in mehanizmom za okrevanje in odpornost mogoče in pričakovano, če mehanizem za okrevanje in odpornost prinaša resnično dodano vrednost in če se isti stroški ne krijejo dvakrat; poudarja, da se bo tveganje prekrivanja proti koncu obdobja mehanizma za okrevanje in odpornost povečalo, in poziva Komisijo, naj stori vse, kar je v njeni moči, da bi ublažila ta tveganja;

115. poziva Komisijo, naj pozorno spremlja razmere, zlasti kadar so nacionalni usklajevalni organi za mehanizem za okrevanje in odpornost enaki kot za sklade kohezijske politike, in vztraja, da je treba različnim sklopom financiranja Unije dodeliti primerne upravne zmogljivosti in človeške vire; kljub temu opozarja na morebitno nevarnost, da zaradi te vzporednosti primeri dvojnega financiranja ne bodo odkriti; poziva Komisijo, naj upošteva izkušnje na podlagi dveh različnih modelov financiranja;

116. pozdravlja, da doslej niti Računsko sodišče niti Komisija nista odkrila primerov, v katerih bi bilo obvezno nacionalno sofinanciranje kohezijskega projekta v okviru izplačil iz mehanizma za okrevanje in odpornost za leto 2022 plačano iz sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost; poziva Komisijo, naj še naprej spremlja razmere in preprečuje takšno financiranje;

117. je zaskrbljen zaradi stalnih pripomb Računskega sodišča o pomanjkljivostih pri delu revizijskih organov in organov upravljanja, zlasti slabosti glede naknadnih pregledov, ki jih izvajajo revizijski organi, in kontrol, ki jih izvajajo organi upravljanja, ki včasih ne preprečijo ali odkrijejo nepravilnosti pri odhodkih, ki jih prijavijo upravičenci, Komisija pa se preveč zanaša na kakovost dela organov, pristojnih za programe, kar je povezano z inherentnimi omejitvami dokumentacijskih pregledov Komisije;

118. je seznanjen z odgovorom Komisije, da ji ocena, ki temelji na kombinaciji dokumentacijskih revizij in revizij na kraju samem ter zajema različne posamezne programe in svežnje zagotovil, omogoča, da vsako leto pripravi razumno in pošteno oceno stopenj napake za vsak program in kumulativno za sklade kohezijske politike; se strinja z Računskim sodiščem, da imajo dokumentacijski pregledi Komisije kot taki omejeno uporabnost pri potrjevanju veljavnosti preostalih skupnih stopenj napak, o katerih poročajo revizijski organi; opaža, da bi te slabosti lahko vplivale tudi na oceno tveganja Komisije ob zaključku, saj Komisija morda v nekaterih primerih ne bo izvedla potrebnih popravkov, da bi stopnjo preostale napake znižala pod prag pomembnosti;

119. s zaskrbljenostjo opozarja na ugotovitev Računskega sodišča, da je v vzorcu Računskega sodišča delež svežnjev zagotovil s stopnjami preostale napake nad 2 % leta 2022 dosegel rekordnih 61 % odhodkov v primerjavi z 39 % v prejšnjem letu, kar odraža vztrajne pomanjkljivosti pri delu revizijskih organov; z zaskrbljenostjo poudarja, da rezultati revizij Računskega sodišča v zadnjih šestih letih kažejo, da trenutne kontrole še ne izravnavajo dovolj velikega inherentnega tveganja napak na tem področju in da so organi upravljanja včasih še vedno neučinkoviti pri preprečevanju ali odkrivanju nepravilnosti pri izdatkih, ki jih prijavijo upravičenci; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da napake, ki jih je odkrilo Računsko sodišče, kažejo na precejšnje pomanjkljivosti pri delu revizijskih organov pri preverjanju upravičenosti odhodkov in projektov ter skladnosti s pravili notranjega trga; ugotavlja, da je stopnje preostale napake, ki so po izračunih Računskega sodišča v revidiranih svežnjih zagotovil znova znašale nad 2 %, deloma mogoče pripisati omenjenim razlikam;

120. je zaskrbljen zaradi stalnih pomanjkljivosti, ki jih Računsko sodišče ugotavlja pri nacionalnih revizijah, ki so lahko posledica neustreznega obsega, nejasne dokumentacije o revizijah in filtriranja vzorcev, ki s strani nacionalnih revizijskih organov, pa tudi težav z viri, vključno z nezadostnim financiranjem in pomanjkanjem usposobljenih strokovnjakov; je zlasti zaskrbljen, da je Računsko sodišče ugotovilo pomanjkljivosti pri širokem naboru revizij, kot so primeri pomanjkljivega preverjanja informacij, ki jih predložijo upravičenci o upravičenosti projektov, skladnosti s pravili notranjega trga ter tveganja goljufij in nasprotja interesov; po drugi strani pa ugotavlja, da je po mnenju Komisije delo večine revizijskih organov zanesljivo in da le deset od 116 revizijskih organov potrebuje resne izboljšave; opozarja na svoja priporočila iz resolucije Parlamenta z dne 21. novembra 2023 o možnostih za večjo zanesljivost revizij in kontrol, ki jih izvajajo nacionalni organi pri deljenem upravljanju;

121. je seznanjen z zavezo Komisije, da bo še naprej tesno sodelovala z revizijskimi organi, da bi povečala njihovo zmogljivost za preprečevanje in popravljanje napak ter za boljše dokumentiranje njihovega revizijskega dela, s čimer bo prispevala k postopku dajanja zagotovil;

122. je seznanjen z ugotovitvijo Računskega sodišča, da so upravičenci do sredstev kohezijske politike kot način za poenostavitev odhodkov uporabili poenostavljene možnosti obračunavanja stroškov za 77 transakcij ali 30 % svojega vzorca, pri čemer so uporabili pavšalne stopnje, standardne stroške za prodano enoto ali kombinacijo obojega; poudarja, da so možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov eden najpomembnejših ukrepov za zmanjšanje upravnih stroškov in bremen za upravičence, s čimer bi malim upravičencem omogočili financiranje in se bolj osredotočili na doseganje ciljev, hkrati pa zmanjšali stopnjo napak; poudarja, da Računsko sodišče meni, da se poenostavljene možnosti obračunavanja stroškov ne izvajajo vedno ustrezno, in se strinja z revizijskim sklepom Računskega sodišča, da ne bi smele prinesti čezmernih finančnih koristi za državo članico; po drugi strani bi morale poenostavljene možnosti obračunavanja stroškov v praksi zmanjšati upravno breme, ne pa voditi do izčrpnih predhodnih in naknadnih kontrol; ugotavlja, da bi morala biti manjša nihanja cen v ocenah poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov v primerjavi s cenami, ugotovljenimi med naknadnimi kontrolami, sprejemljiva;

123. ugotavlja, da je Komisija za programe za obdobje 2021–2027 organe, pristojne za programe, spodbujala k uporabi ukrepov za poenostavitev, predvidenih v uredbi o skupnih določbah, zlasti k uporabi možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov in financiranja, ki ni povezano s stroški za reševanje težav v zvezi z upravičenostjo, olajšanje preverjanja upravljanja in nadzor bremena za upravičence; ugotavlja, da je bilo na primer za ESRR in Kohezijski sklad v enajstih državah članicah ter za programe Interreg (5,7 milijarde EUR skupnega prispevka) sprejetih 120 shem možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov na programski ravni, v štirih državah članicah (1,2 milijarde EUR skupnega prispevka) pa tudi štiri sheme financiranja, ki ni povezano s stroški; poudarja, da sta nujno potrebni nadaljnja poenostavitev in prožnost; poziva Komisijo, naj poišče pravo ravnovesje med potrebno prožnostjo za manjša nihanja cen na eni strani in neustreznim namernim precenjevanjem stroškov in cen na drugi strani;

124. je zaskrbljen zaradi ugotovitve Računskega sodišča v zvezi s programom Evropskega sklada za regionalni razvoj na Slovaškem, ki je namenjen prenovi notranjih prostorov javne stavbe, čeprav so bili v okviru tega programa upravičeni le ukrepi za energetsko učinkovitost; je seznanjen z ugotovitvijo Računskega sodišča, da ta projekt ne bi smel prestati faze preverjanja, saj v vloga ni izpolnjevala zahteve, da mora biti najmanj 25 % odhodkov za projekt povezanih z energetsko učinkovitostjo; je seznanjen s podobnimi primeri, ki jih je ugotovilo Računsko sodišče, in na katere se Komisija ni odzvala;

125. opozarja, da morajo države članice za obdobje 2021–2027 izpolnjevati nekatere horizontalne ali tematske omogočitvene pogoje iz uredbe o skupnih določbah, ki so temeljni pogoj za uspešno in učinkovito izvajanje specifičnih ciljev skladov; opozarja, da v primeru, ko ob predložitvi zahtevka za plačilo Komisiji za zadevni specifični cilj, omogočitveni pogoji niso izpolnjeni, s tem povezani odhodki ne bodo povrnjeni iz proračuna Unije, dokler Komisija ne bo prepričana, da je omogočitveni pogoj izpolnjen;

126. opozarja, da je Svet 15. decembra 2022 na podlagi predloga Komisije sprejel Izvedbeni sklep (EU) 2022/2506 ([12]) o ukrepih za zaščito proračuna Unije pred kršitvami načel pravne države na Madžarskem; poudarja, da je ta sklep temeljil na pomislekih Komisije glede resnih vprašanj, povezanih s sistemom javnih naročil na Madžarskem; pozdravlja začasno ustavitev 55 % obveznosti za nekatere programe kohezijske politike za obdobje 2021–2027; ugotavlja, da Komisija spremlja izvajanje popravnih ukrepov, ki jih je Madžarska predlagala v okviru uredbe o pogojenosti; ugotavlja, da je Komisija decembra 2023 po uradni dolžnosti ponovno ocenila razmere na Madžarskem in ugotovila, da se raven tveganja za proračun Unije ni spremenila, saj še vedno obstajajo obveznosti, ki niso bile niti pravilno niti pravočasno izpolnjene;

127. je seznanjen s tem, da je Komisija decembra 2022 ugotovila, da Madžarska ne izpolnjuje horizontalnega omogočitvenega pogoja iz uredbe glede Listine Evropske unije o temeljnih pravicah o neodvisnosti sodstva in določb več zakonov, kar resno ogroža pravice LGBTIQ+ oseb, akademsko svobodo in pravico do azila; močno obžaluje sklep Komisije z dne 13. decembra 2023 ([13]), v katerem je menila, da Madžarska izpolnjuje horizontalni omogočitveni pogoj v zvezi z neodvisnostjo sodstva, kar madžarskim oblastem omogoča predložitev zahtevkov za povračilo v višini do 10,2 milijarde EUR brez ustreznih nadzornih mehanizmov ali postopkov za oddajo javnih naročil, ki bi zagotovili dobro finančno poslovodenje in zaščito proračuna EU; meni, da ta sklep politično nasprotuje podaljšanju ukrepov, sprejetih v skladu z uredbo o pogojenosti, in izraža razočaranje, da Parlament med postopkom ni bil ustrezno obveščen; ponovno izraža zaskrbljenost glede neodvisnosti sodstva, tudi po nedavnih reformah, kot je izrazil v resoluciji z dne 18. januarja 2024 o razmerah na Madžarskem in zamrznjenih sredstvih Unije;

128. ponovno poudarja, da je treba vse ukrepe, potrebne za sprostitev sredstev Unije v skladu z uredbo o pogojenosti, uredbo o skupnih določbah in uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost, obravnavati kot enoten, celovit sveženj; poudarja pomen zaščite finančnih interesov Unije tudi za izplačilo predhodnega financiranja;

([12]) Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/2506 z dne 15. decembra 2022 o ukrepih za zaščito proračuna Unije pred kršitvami načel pravne države na Madžarskem (UL L 325, 20.12.2022, str. 94).

([13]) Sklep Komisije z dne 13. decembra 2023 o ponovni oceni izpolnjevanja pogojev iz člena 4 Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 na pobudo Komisije na podlagi Izvedbenega sklepa Sveta (EU) 2022/2506 z dne 15. decembra 2022 v zvezi z Madžarsko (C(2023)8999).

129. na podlagi letnega poročila o zaščiti finančnih interesov EU za leto 2022 ugotavlja, da se je med letoma 2021 in 2022 število nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, v zvezi s kohezijsko politiko zmanjšalo za 11,6 % (233 primerov v letu 2021 in 206 v letu 2022), število nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, pa povečalo za 9,3 %; ugotavlja, da je Komisija od revizijskih organov zahtevala, naj posebno pozornost namenijo novim tveganjem, povezanim z množenjem sredstev in dodatnim financiranjem v okviru instrumenta NextGenerationEU, zlasti dvojnemu financiranju, navzkrižju interesov, goljufijam ali korupciji; je seznanjen s prizadevanji Komisije, da bi v nenaklonjenih državah članicah spodbudila uporabo orodja Arachne za oceno tveganja in uvedla izboljšave tega orodja; ugotavlja, da revizijski organi izrecno obravnavali tveganje goljufij pri 65 % revidiranih operacij v obdobju 2014–2020, kar je bolje kot 38 %, kot je ugotovilo Računsko sodišče za leto 2021;

130. poudarja, da bi morali imeti Računsko sodišče, urad OLAF in Evropsko javno tožilstvo dostop do enotnega integriranega informacijskega sistema za podatkovno rudarjenje in oceno tveganja, ki ga zagotavlja Komisija na sorazmeren način v okviru izvajanja svojih pristojnosti, kot je predvideno v prenovitvi finančne uredbe;

131. poudarja pomen zakonitosti in pravilnosti porabe za kohezijo ter ključno vlogo, ki jo imajo pri tem organi upravljanja in revizijski organi; opozarja, da je treba poenostaviti in racionalizirati revizije ter se osredotočiti na to, kar je potrebno za boj proti goljufijam; opozarja tudi, da morajo organi držav članic v skladu z uredbo o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 poročati o vseh odkritih primerih domnevnih ali ugotovljenih goljufij v zvezi s projekti, ki jih financira Unija, in da morajo o teh primerih poročati tudi, če jih odkrijejo pred prijavo izdatkov Komisiji;

132. poudarja pomembno vlogo Evropskega urada za boj proti goljufijam in Evropskega javnega tožilstva (EJT) pri zaščiti proračuna EU; poziva vse države članice, naj se čim prej pridružijo EJT; opozarja, da je evropska javna tožilka v svojem nastopu pred Odborom za regionalni razvoj 25. maja 2023 ugotovila, da sedanji sistem upravljanja in nadzora odhodkov Unije ni namenjen odkrivanju goljufij in da revizije ali upravne preiskave redko odkrijejo finančni kriminal, ki ima pogosto čezmejno razsežnost; poudarja, da je treba EJT zagotoviti potrebna sredstva za opravljanje njegovih nalog; meni, da bi močnejše EJT zakonodajalcu omogočilo nadaljnjo poenostavitev regulativnega okvira za kohezijo, da bi se izboljšala uporaba sredstev;

133. poziva OLAF, naj opravi temeljito preiskavo o tem, ali so mreže združenj s predložitvijo lažnih projektov zlorabljale sredstva EU prek programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota, da bi se preverila nedavna poročila nekaterih nacionalnih agencij o tej zadevi, ocenila obseg in pomen takih primerov goljufij ter analizirala njihova obravnava s strani pristojnih organov v državah članicah;

Priporočila

134. poziva Komisijo, naj:

(i) proaktivno sodeluje v konstruktivnem dialogu z Računskim sodiščem, da bi odpravili vse večje število primerov, ko Komisija v uradnem odgovoru na ugotovitve Računskega sodišča navede, da „vsak ostaja pri svojem mnenju“, in nadaljuje sodelovanje z Računskim sodiščem, da bi uskladili rezultate ocenjenih stopenj napak in razlago pravnih besedil;

(ii) se odzove na ugotovitve Računskega sodišča o izjavah držav članic z informacijami na podlagi Komisijske ocene tveganja ob plačilu in zaključku za organe upravljanja, da se opredelijo žariščne točke napak, ki jih je treba nujno odpraviti;

(iii) še naprej tesno sodeluje z revizijskimi organi, da bi povečala njihovo zmogljivost za preprečevanje in popravljanje ponavljajočih se napak ter za boljše dokumentiranje njihovega revizijskega dela, s čimer bo prispevala k postopku dajanja zagotovil;

(iv) izboljša in okrepi sistem upravljanja in nadzora držav članic, da bodo države članice Komisiji prijavljale le upravičene odhodke;

(v) poskrbi, da bodo revizijski organi vzpostavili ustrezne metode za preverjanje lastnih izjav z opredelitvijo dobrih praks in izdajo smernic državam članicam;

(vi) v okviru zaključnih revizij izvede posebne ciljno usmerjene preglede, da bi se prepričala, ali so države članice naredile potrebne finančne popravke za odkrite napake;

(vii) pri svojih revizijah posebno pozornost nameni tveganjem, povezanim s prilagodljivostmi, uvedenimi s spremembami CRII/CRII+; takoj začne pregled porabe v okviru teh programov, da se opredelijo in odpravijo sistemske težave, ki so privedle do nenadnega povečanja stopnje napake;

(viii) še naprej podpira države članice in hkrati pripravi akcijski načrt, kako bi proti koncu večletnega finančnega okvira čim bolje preprečili preveliko upravno breme saj to obdobje sovpada s predvidenim obdobjem upravičenosti mehanizma za okrevanje in odpornost, glede na to, da je programsko obdobje 2014–2020 zaključeno, sedanje pa se izvaja, zlasti s podpiranjem krepitve upravnih zmogljivosti;

(ix) še naprej izvaja četrto revizijo „akcijskega načrta za javna naročila“ v sodelovanju z državami članicami, da bi organom, pristojnim za programe, in javnim naročnikom pomagali izboljšati svoje prakse na področju javnega naročanja, vključno s tem, kako preprečiti najpogostejše napake pri javnem naročanju, povezane z upravljanjem evropskih strukturnih in investicijskih skladov, ter ciljno usmerjena usposabljanja za uradnike držav članic;

(x) izpolni svojo obljubo, da bo organu za podelitev razrešnice in splošni javnosti predložila seznam največjih končnih upravičencev do sredstev Unije, pri čemer bo končni upravičenec na podlagi tega seznama fizična oseba ali subjekt, ki kot zadnji v verigi prejemnikov prejema sredstva Unije;

(xi) še bolj poenostavi izvajanje kohezijskih programov; poleg tega spodbuja Komisijo, naj uvede orodja za digitalizacijo javnih naročil, ki bodo temeljila na modelu e-javnih naročil, in naj državam članicam pomaga pri tem prehodu;

(xii) si za uspešno uvedbo poenostavljenega obračunavanja stroškov vzporedno z vsemi deležniki prizadeva za uskladitev metodologije in zagotovil, da bo za upravičence dovolj predvidljivo, kako naj bi se te možnosti izvajale; in poskrbi za to, da revizije ne bodo privedle do še večje birokratizacije izvajanja in nepotrebnega revizijskega bremena za upravičence; poskrbi za to, da se ne bodo poenostavljene možnosti obračunavanja stroškov izvajale tako, da bodo države članice pridobile prevelike finančne koristi, obenem pa bo zagotovljena ustrezna prožnost pri ocenjevanju stroškov in cen;

(xiii) sodeluje z revizijskimi organi držav članic in poskrbi za to, da bodo nacionalne kontrole in revizije zmanjšale specifično tveganje dvojnega financiranja, zlasti financiranje iz mehanizma za okrevanje in odpornost; vztraja, da mora Komisija izvajati tematske revizije ali revizije skladnosti, prilagojene področjem in državam članicam z visokim tveganjem; ter

(xiv) vzpostavi celovit mehanizem za uporabo kohezijskih sredstev v primeru izjemnih ali nepredvidenih okoliščin s pomočjo usmerjevalnih določb o njegovem področju uporabe, razpoložljivosti financiranja, upravljanju, reviziji in nadzoru ter uporabi; poudarja, da bi morala biti takšna uporaba v izjemnih okoliščinah omejena na točno določene razmere, z omejenim trajanjem in obsegom ter z večjo stopnjo nadzora za zmanjšanje tveganj;

(xv) poziva Komisijo, naj ponovno preuči svojo odločitev, da Madžarski „odmrzne“ 10,2 milijarde EUR kohezijskih sredstev in naj ne izplačuje sredstev, dokler ne bo izvedena ustrezna zakonodaja in dokler se sprejeti ukrepi ne bodo izkazali za učinkovite v praksi;

(xvi) uvede obvezno in sistematično uporabo orodij IT, kot sta EDES in Arachne, za vse sklade Unije, vključno s skladi v deljenem upravljanju, ter zagotovi boljšo uporabo nove tehnologije, da se poveča nadzor in zaščiti proračun Unije pred goljufijami in zlorabo sredstev v povezavi zaključene revizije finančne uredbe;

(xvii) Računskemu sodišču, uradu OLAF in EJT odobri dostop do enotnega integriranega informacijskega sistema za podatkovno rudarjenje in oceno tveganja, ki ga zagotavlja Komisija, pod pogoji, dogovorjenimi med prenovitvijo finančne uredbe;

(xviii) poroča o zgodnjih preventivnih revizijah sistemov, ki so bile opravljene na začetku programskega obdobja, da bi potrdila uspešnost kontrolnih sistemov v državah članicah, pa tudi vzpostavljenega sistema za preprečevanje nepravilnosti;

(xix) poroča organu za podelitev razrešnice o tem, kako je uporaba ukrepov prilagodljivosti v kohezijski politiki, ki so izboljšali črpanje sredstev, vplivala na strukturne kohezijske cilje konvergence in kohezije;

Kultura in izobraževanje

135. pozdravlja prizadevanja Komisije in Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA), da bi programe Erasmus+, Evropska solidarnostna enota in Ustvarjalna Evropa prilagodili spreminjajoči se realnosti, na primer z razmislekom o povečanju stopenj individualne podpore za nepovratna sredstva za zaščito njihovega vključujočega značaja, podaljšanjem rokov za oddajo vlog in trajanja projektov ter prostovoljno preusmeritvijo dejavnosti na Ukrajino, ter pričakuje nadaljnja prizadevanja, da bi še izboljšali ukrepe vključevanja in podpore za lažje sodelovanje ranljivih skupin;

136. ceni, da je Komisiji in agenciji EACEA v letu 2022 uspelo skoraj v celoti izvršiti proračun za program Erasmus+ in v celoti izvršiti proračun za program Evropska solidarnostna enota, zaradi česar je bilo treba za kritje potreb po plačilih celo prerazporediti sredstva iz drugih programov; je seznanjen z izzivi pri izvrševanju plačil programa Ustvarjalna Evropa v letu 2022, saj je bilo približno 50 milijonov EUR zaradi operativnih težav in zamud pri postopkih dodeljevanja sredstev preloženih na leto 2023; priznava prizadevanja Generalnega direktorata za izobraževanje, mladino, šport in kulturo (GD EAC) in agencije EACEA, da bi omejila vpliv teh zamud in leta 2023 ponovno vzpostavila normalen tempo;

137. znova poudarja, da je treba dodatno povečati proračunska sredstva za mladinske, kulturne in izobraževalne programe EU, zlasti da bi povečali ozaveščanje in vključevanje mladih, umetnikov in strokovnjakov z manj priložnostmi ter podprli državljansko vzgojo; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj še naprej tesno sodeluje z državami članicami;

138. pozdravlja dejstvo, da se je na vztrajanje Parlamenta financiranje za evropsko leto mladih 2022 povečalo za 3 milijone EUR, zaradi česar je bilo mogoče okrepiti številne ukrepe v okviru navedenega leta, kot so solidarnostni projekti, prostovoljstvo in dejavnosti mreženja; poudarja, da bi bilo treba uspešne rezultate evropskega leta zdaj trajno izvajati, da bi zagotovili njegovo trajno zapuščino;

139. je seznanjen z nadaljevanjem vnaprejšnjega financiranja proračuna za program Ustvarjalna Evropa v letu 2022, da bi se ublažil vztrajen vpliv pandemije covida-19 na kulturne in ustvarjalne sektorje; ugotavlja, da je bilo zaradi tega vnaprejšnjega financiranja leta 2022 izbranih več projektov evropskega kulturnega sodelovanja kot kdaj koli prej; vendar je zaskrbljen, da bi lahko vnaprejšnje financiranje v letih 2021 in 2022 povzročilo, da bi bilo od leta 2023 naprej na voljo premalo sredstev, in obžaluje, da program kot celota še vedno prejema premalo sredstev glede na cilje, ki jih je treba doseči, zlasti ker ima visoko stopnjo naročnin;

140. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so bile v letu 2022 še vedno težave z orodji za elektronsko subvencioniranje za upravičence razpisov, ki jih upravlja EACEA; odločno poziva Komisijo in EACEA, naj dokončno rešita te težave z informacijsko tehnologijo in tako preprečita negativne posledice glede doseganja ciljev, zmanjšata tveganje napak in poenostavita postopke; meni, da bi učinkovitejša in dostopnejša infrastruktura IT tudi malim upravičencem olajšala dostop do programskih sredstev;

141. je seznanjen s pozitivnim razvojem kadrovskih razmer v agenciji EACEA, saj se je število zaposlenih do konca leta 2022 znatno povečalo;

Naravni viri

142. ugotavlja, da je proračun za programe v razdelku 3 večletnega finančnega okvira „Naravni viri“ znašal 58,3 milijarde EUR (29,7 % proračuna Unije), porazdeljenih, kot sledi: 65,9 % za neposredna plačila v okviru Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS), 26,2 % za kmetijski sklad za razvoj podeželja, 4,7 % za odhodke, povezane s trgom, v okviru EKJS, 1,8 % za pomorstvo in ribištvo, 0,9 % za okolje in podnebje (LIFE) ter 0,5 % za druga področja; ugotavlja, da so 31. decembra 2022 v razdelku 3 večletnega finančnega okvira „Naravni viri in okolje“ končna sprejeta proračunska sredstva za prevzem obveznosti znašala 56 681,11 milijona EUR, 98,92 % pa jih je bilo izvršenih (56 069,86 milijona EUR); ugotavlja tudi, da so končna sprejeta proračunska sredstva za plačila znašala 55 826,77 milijona EUR in da je bilo izvršenih 98,89 % (55 205,48 milijona EUR);

143. ugotavlja, da je bilo leto 2022 drugo in zadnje leto prehodnega obdobja, v katerem so lahko države članice uporabile sredstva iz proračuna skupne kmetijske politike (SKP) za obdobje 2021–2027 in dodatnih 8 milijard EUR zunanjih namenskih prejemkov iz sredstev instrumenta NextGenerationEU za Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) v pričakovanju začetka veljavnosti nove skupne kmetijske politike 1. januarja 2023 in da se lahko povezana plačila držav članic kmetom in drugim upravičencem SKP izvršujejo do 31. decembra 2025;

144. ugotavlja, da je bilo v proračunskem letu 2022 več kot 5,9 milijona upravičencev do shem neposredne podpore, približno 3,5 milijona upravičencev do ukrepov za razvoj podeželja in približno 0,11 milijona upravičencev do tržnih ukrepov; poudarja, da odpornost kmetov in prehranskega sistema Unije kljub izzivom, s katerimi so se soočali v letu 2022, še naprej zagotavljata prehransko varnost v Uniji in zunaj nje;

145. ugotavlja, da je neizzvana vojna agresija Rusije proti Ukrajini med drugim sprožila aktiviranje krizne rezerve v obliki podpornega svežnja v višini 500 milijonov EUR, od katerih je bilo 350 milijonov EUR danih na voljo prizadetim proizvajalcem iz rezerve, dodatnih 150 milijonov EUR pa iz EKJS; pozdravlja visoko stopnjo izvrševanja (nad 492 milijonov EUR) in hitro izvajanje; ugotavlja, da so imele države članice možnost prilagoditev pri odločanju o sektorjih, za katere so menile, da so jih motnje na trgu najbolj prizadele, in o vrstah shem pomoči, ki so narekovale uporabo nadzornega sistema;

146. ugotavlja, da je Računsko sodišče proučilo vzorec 218 transakcij, s katerimi je zajelo celotno porabo v tem razdelku večletnega finančnega okvira; ugotavlja, da je Računsko sodišče preučilo tudi informacije o pravilnosti iz letnih poročil o dejavnostih Generalnega direktorata za kmetijstvo in razvoj podeželja (GD AGRI) in Generalnega direktorata za podnebno politiko (GD CLIMA), pa tudi izbrane sisteme v 17 državah članicah in Združenem kraljestvu; ugotavlja, da Računsko sodišče ocenjuje, da stopnja napake za naravne vire znaša 2,2 % (1,8 % v letu 2021) in da je večina odkritih napak vplivala na transakcije na področju razvoja podeželja; ugotavlja, da GD AGRI ocenjuje, da tveganje ob plačilu znaša 1,76 %;

147. ugotavlja, da je Računsko sodišče odkrilo 21 količinsko opredeljivih napak na področju razvoja podeželja, sedem pri neposrednih plačilih, dve pri odhodkih, povezanih s tržnimi ukrepi, in dve pri odhodkih, ki niso del skupne kmetijske politike; je zadovoljen, ker je Komisija navedla, da ima 8 količinsko opredeljivih napak finančni učinek pod 100 EUR (čezmerne prijave površin), za večino pa napačno porabljeni znesek znaša manj kot 1 000 EUR;

148. ugotavlja, da je bila večina napak, ki jih je odkrilo Računsko sodišče, povezana z netočnimi informacijami o površinah ali živalih (42 %) in neupravičenih prejemnikih, dejavnostih in projektih ter odhodkih; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je Računsko sodišče enako kot leta 2021 v več primerih ugotovilo, da so imeli organi držav članic in Komisija dovolj informacij, da bi napako preprečili ali odkrili in popravili pred sprejetjem odhodkov, in da bi bila ocenjena stopnja napake za to poglavje nižja za 1,3 odstotne točke, če bi organi držav članic in Komisija ustrezno uporabili vse informacije, ki so jih imeli na voljo;

149. želi spomniti, da so tako Komisija kot države članice odgovorne za obravnavanje goljufij pri porabi v okviru skupne kmetijske politike (SKP); poudarja, da bi morali biti ukrepi proti goljufijam glavna prednostna naloga za Unijo in države članice, saj goljufije ovirajo doseganje političnih ciljev s sredstvi Unije;

150. je seznanjen z izjavo Komisije, da je namen modela izvajanja SKP za obdobje 2023–2027 poenostaviti pravila in poudariti uporabo novih tehnologij, kot je sistem za spremljanje površin, ki bodo pomagale zmanjšati napake; ugotavlja, da je identifikacijski sistem za zemljišča (LPIS) skupaj z napakami kmetov podlaga za geoprostorske vloge za pomoč in opozarja na znatne potencialne koristi tehnologij za spremljanje pomoči na površino za kmete, uprave in okolje;

151. je seznanjen s primerom nepravilne izjave o kmetijski dejavnosti, ki jo je Računsko sodišče predstavilo v svojem letnem poročilu in ga v več medijih hišah navajalo kot „primer limon“, v katerem je kmet prijavil, da bo gojil trajne nasade, v resnici pa parcela ni bila obdelana več let; ugotavlja, da je po podatkih Komisije finančni učinek te napake skupaj s popravnimi ukrepi, ki so jih sprejeli pristojni nacionalni organi, vključno z izterjavo zahtevanega zneska, znašal 8 349,06 EUR; pozdravlja temeljito revizijsko delo Računskega sodišča in Komisije ter hitro nadaljnje ukrepanje zadevne plačilne agencije; vendar poudarja, da tega primera ne bi smeli šteti za redko in osamljeno naključje, temveč za tveganje sistematičnega pridobivanja sredstev Unije na goljufiv način ga zato ne bi smeli podcenjevati;

152. ugotavlja, da se poenostavljeno obračunavanje stroškov uporablja v celotni skupni kmetijski politiki, tudi pri razvoju podeželja, kjer so pogoji za upravičenost bolj zapleteni in je tveganje napak večje, ter da je še vedno mogoče poenostaviti ukrepe, ki ne temeljijo na prijavi površin ali živali, pri čemer se lahko države članice odločijo, ali bodo povrnile dejanske stroške ali plačale v skladu z vnaprej določenimi izložki; ugotavlja, da Komisija poroča, da skoraj 92 % programov za razvoj podeželja uporablja poenostavljeno obračunavanje stroškov; poziva Komisijo, naj razkrije znesek, izplačan prek poenostavljenega obračunavanja stroškov;

153. opozarja, da model zagotovil SKP vključuje kontrole na prvi stopnji, ki jih izvajajo plačilne agencije, revizijsko delo, ki ga opravljajo neodvisni certifikacijski organi, ki dajejo letna mnenja o zakonitosti in pravilnosti odhodkov plačilnih agencij, ter delo Komisije s potrditvijo obračunov; pozdravlja dejstvo, da je Računsko sodišče kljub nekaterim nedoslednostim zaradi različnih časovnih razporedov posodobitev naborov podatkov o kontrolah in plačilih ugotovilo, da so sistemi izbranih plačilnih agencij zanesljivo izračunali plačila pomoči, kar dokazuje splošno kakovost in skladnost kontrolnih statističnih podatkov držav članic in podatkov o plačilih, sporočenih Komisiji;

154. pozdravlja povečano zanimanje za integrirano informacijsko orodje za podatkovno rudarjenje Arachne in njegovo uporabo v državah članicah, pri čemer ga 13 držav članic uporablja za vsaj nekatere ukrepe, pet držav članic pa se je udeležilo splošne predstavitvene delavnice o tem programu; obžaluje, da uporaba integriranega informacijskega orodja IT za podatkovno rudarjenje Arachne v državah članicah ni obvezna; je seznanjen z ovirami, o katerih poročajo države članice, in stalnimi prizadevanji Komisije za izboljšanje omenjenega programa; obžaluje selektivno uvajanje orodja Arachne v državah članicah;

155. ugotavlja, da je Komisija leta 2022 poročala o 99,69-odstotni stopnji izvrševanja obveznosti v okviru Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo (ESPRA), kar je opazno izboljšanje v primerjavi s 15,98-odstotno stopnjo izvrševanja ESPRA v letu 2021; vendar ugotavlja, da je bilo ob koncu leta 2022 neizplačanih 94,76 % od 1 135,74 milijona EUR odobrenih proračunskih sredstev za leto 2022, konec leta 2021 pa 97,06 % od 148,12 milijona EUR sredstev, odobrenih za leto 2021; ugotavlja tudi, da je stopnja izvrševanja odobrenih sredstev za plačila za ESPRA v letu 2022 znašala 99,99 %, za ESPR pa je ta stopnja leta 2021 znašala 86,55 %;

156. je seznanjen s posebnim poročilom Računskega sodišča št. 09/2023 o zagotavljanju dobavnih verig za kmetijske proizvode med pandemijo COVID-19 in njegovim sklepom, da je bil odziv Komisije na grožnjo, ki jo je za dobavne verige kmetijskih proizvodov predstavljala pandemija COVID-19, v večini vidikov ustrezen, vendar premalo ciljno usmerjen; opozarja, da je bila neposredna podpora s proračunom v višini 712 milijonov EUR hitro izvedena s prerazporeditvijo neporabljenih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, zaradi česar so ta ukrep večinoma prevzele države članice, ob koncu leta 2019 pa je bil znaten del proračuna tega sklada neporabljen; poleg tega želi spomniti, da je pet od 14 držav članic dalo sredstva Unije na voljo vsem kmetom, ki so imeli izgubo, ostalih devet pa je podporo ciljno usmerilo v izbrane sektorje in podprlo upravičence ne glede na to, ali so imeli izgubo;

157. ugotavlja, da predhodne ocene (na podlagi odobritev za prevzem obveznosti) podnebnega prispevka glavnih programov kažejo, da je bilo v letu 2022 34,8 % proračuna Unije namenjenih podnebnim ukrepom, kar je v skladu z načrti iz medinstitucionalnega sporazuma, da se v ta namen uporabi vsaj 30 % večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027;

158. je seznanjen s spremembami metodologije Komisije za spremljanje podnebnih ukrepov v letu 2022, ki so bile uvedene na podlagi pomislekov, povezanih z ugotovitvami Računskega sodišča v posebnem poročilu 09/2022 ([14]), v katerem je navedeno, da sporočena poraba ni bila vedno povezana s podnebnimi ukrepi in da je bil znesek, sporočen kot porabljen za ta namen, previsok za vsaj 72 milijard EUR, kar pomeni, da se je samo približno 13 % proračuna za obdobje 2014–2020 porabilo za namene, povezane s podnebjem; meni, da to dejstvo služi kot opozorilo; poziva Komisijo, naj v metodologiji za spremljanje razlikuje med blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, tako da kategorijo spremljanja in poročanja razdeli na prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blažitev;

159. poudarja, kako pomembno je ustrezno nadzorovati odhodke za podnebne ukrepe in biotsko raznovrstnost v proračunu Unije, in od Komisije zahteva, da prevzame odgovornost za izvajanje trdne in zanesljive metodologije v skladu z zavezami iz sporazuma o večletnem finančnem okviru in odstavka 16d medinstitucionalnega sporazuma z dne 16. decembra 2020; poziva Komisijo, naj se izogne zavajajočemu približevanju prispevka porabe k ciljem na področju podnebja in biotske raznovrstnosti, pomanjkanju jasnih ciljev ter le delnemu kritju morebitnih negativnih ali nejasnih vplivov na podnebje in biotsko raznovrstnost; priznava, da obstajajo ukrepi, ki prinašajo skupne koristi, vendar poudarja, da se je treba izogniti dvojnemu štetju;

160. poziva Komisijo, naj Parlamentu predloži letno poročilo, v katerem bo podrobno opisala, kako posamezna proračunska postavka prispeva k ciljem v zvezi z vključevanjem podnebnih ukrepov in biotsko raznovrstnostjo, kar bi olajšalo njihovo spremljanje; poziva jo tudi, naj poroča, ali katera od proračunskih postavk ne spoštuje načela, da se ne škoduje bistveno, kot je določeno v uredbi o taksonomiji;

161. ugotavlja, da je Evropski organ za odzivanje na izredne zdravstvene razmere (HERA), potem ko je bil 1. oktobra 2021 ustanovljen kot notranja služba Komisije, v letu 2022 povečal svoje delovanje in da je njegova naloga podpirati prednostne naloge Komisije na področju javnega zdravja, pripravljenosti in kriznega upravljanja v sektorjih zdravja, raziskav in inovacij ter industrije; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se prekrivajo pristojnosti in podvajajo prizadevanja med mandati GD HERA in GD SANTE ter Evropskim centrom za preprečevanje in obvladovanje bolezni; poziva Komisijo, naj zagotovi dodano vrednost organa HERA kot sestavnega dela Komisije in prepreči podvajanje dela in virov;

162. obžaluje, da se je odločitev Komisije o financiranju organa HERA močno opirala na program EU za zdravje, zaradi česar se je njegov proračun zmanjšal za več kot polovico, pri čemer se je v obdobju 2021–2027 iz programa EU za zdravje namenilo 2,795 milijarde EUR za organ HERA; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je to zmanjšanje vplivalo na zmožnost programa EU za zdravje za ambiciozno financiranje drugih dejavnosti, ki so bile predvidene v Uredbi (EU) 2021/522 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]), in ogrozilo tudi ukrepe v okviru evropskega načrta za boj proti raku in potrebno podporo za vzpostavitev evropskega zdravstvenega podatkovnega prostora; obžaluje, da je Komisija s tem, ko je organu HERA dodelila tako velike zneske, prekoračila dogovorjene zgornje meje financiranja za najnižjo in najvišjo porabo, določene v uredbi EU za zdravje;

Priporočila

163. poziva Komisijo, naj:

(i) v naknadni oceni SKP za obdobje 2014–2020 posebno pozornost nameni prehodnemu obdobju 2021–2022 in dodatnim zahtevam, vključenim v prehodne določbe Uredbe (EU) 2020/2220 Evropskega parlamenta in Sveta ([16]);

([14]) Poraba za podnebne ukrepe v proračunu EU za obdobje 2014–2020 – Znesek je bil naveden previsoko, 30. maj 2022.

([15]) Uredba (EU) 2021/522 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi programa za ukrepe Unije na področju zdravja (Program EU za zdravje) za obdobje 2021–2027 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 282/2014 (UL L 107, 26.3.2021, str. 1).

([16]) Uredba (EU) 2020/2220 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 o določitvi nekaterih prehodnih določb za podporo iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) v letih 2021 in 2022 ter o spremembi uredb (EU) št. 1305/2013, (EU) št. 1306/2013 in (EU) št. 1307/2013 glede sredstev in uporabe v letih 2021 in 2022 ter Uredbe (EU) št. 1308/2013 glede sredstev in razdelitve take podpore v letih 2021 in 2022 (UL L 437, 28.12.2020, str. 1).

(ii) organ za podelitev razrešnice obvešča o uporabi poenostavljenega obračunavanja stroškov v sedanji in novi SKP ter oceni njihovo uporabo pri organih držav članic in (morebitnih) upravičencih, da bi razumeli razmeroma počasno uporabo teh možnosti;

(iii) še naprej spodbuja uporabo sistema Arachne, da bi povečali število držav članic, ki uporabljajo ta sistem, in povečali obseg uporabe za vključitev vseh programov v okviru zaključene revizije finančne uredbe;

(iv) skrbno preuči kazalnike tveganja v sistemu Arachne, da bi zmanjšali število lažnih kazalnikov in povečali učinkovitost preostalih pri odkrivanju primerov z visokim tveganjem za zaščito finančnih interesov Unije; ter

(v) spodbuja, motivira in podpira plačilne agencije držav pri uporabi orodij IT, kot so satelitski posnetki satelita Copernicus in druge tehnologije slikanja na področju kmetijskega spremljanja;

(vi) bolje uporablja in spodbuja uporabo umetne inteligence in podatkov iz novih tehnologij, kot so sateliti Sentinel programa Copernicus, ki so v lasti EU, za spremljanje in nadzor pravilne uporabe sredstev skupne kmetijske politike;

Migracije in upravljanje meja, varnost in obramba

164. ugotavlja, da je proračun za programe v razdelku 4 večletnega finančnega okvira „Migracije in upravljanje meja“ znašal 3,4 milijarde EUR (1,7 % proračuna Unije), in sicer: 43,9 % za Sklad za azil, migracije in vključevanje, 23,1 % za Sklad za integrirano upravljanje meja in 33 % za tri decentralizirane agencije: Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo (Frontex), Agencijo Evropske unije za azil (EUAA) in Agencijo Evropske unije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice (eu-LISA); ugotavlja, da so na dan 31. decembra 2022 končna odobrena proračunska sredstva za prevzem obveznosti znašala 3 410,39 milijona EUR, 99,54 % pa jih je bilo izvršenih (3 394,69 milijona EUR); ugotavlja tudi, da so končna sprejeta proračunska sredstva za plačila znašala 3 372,54 milijona EUR in da je bilo izvršenih 97,61 % sredstev (3 292,03 milijona EUR);

165. ugotavlja, da je proračun za programe v razdelku 5 večletnega finančnega okvira „Varnost in obramba“ znašal 1,2 milijarde EUR, in sicer: 45,6 % za Evropski obrambni sklad, 17 % za Sklad za notranjo varnost, 19,2 % za decentralizirane agencije Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, Europol in Agencijo Evropske unije za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, 6,8 % za jedrsko varnost in razgradnjo ter 11,4 % za druga področja; ugotavlja, da so na dan 31. decembra 2022 končna sprejeta proračunska sredstva za prevzem obveznosti znašala 1 813,03 milijona EUR, 99,8 % pa jih je bilo izvršenih (1 809,43 milijona EUR); ugotavlja tudi, da so končna sprejeta proračunska sredstva za plačila znašala 1 158,67 milijona EUR, 97,54 % pa je bilo izvršenih (1 130,20 milijona EUR);

166. ugotavlja, da se je precejšen del tega področja porabe v razdelkih 4 in 5 večletnega finančnega okvira v letu 2022 še vedno nanašal na zaključek še ne dokončanih projektov iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020; ugotavlja, da je še precej sredstev Sklada za azil, migracije in vključevanje in Sklada za azil, migracije in vključevanje za obdobje 2014–2020 ostalo neizplačanih (konec leta 2022: 26 % za Sklad za azil, migracije in vključevanje in 33 % za Sklad za notranjo varnost), čeprav je treba sredstva za omenjeno obdobje porabiti do junija 2024;

167. ugotavlja, da je Računsko sodišče preučilo vzorec 23 transakcij, ki ni dovolj reprezentativen za porabo v razdelkih 4 in 5 večletnega finančnega okvira, zato ne more podati ocene stopnje napake; z zaskrbljenostjo poudarja, da rezultati revizije Računskega sodišča kažejo, da na odhodke vplivajo vprašanja v zvezi z upravičenostjo in javnimi naročili ter da gre za področje z visokim tveganjem (na 11 od 23 revidiranih transakcij, tj. 48 %, so vplivale napake) in zato poziva Računskega sodišča, naj predloži jasno oceno stopnje napake za to poglavje; ugotavlja, da je Računsko sodišče količinsko opredelilo devet napak, ki so vplivale na zneske v breme proračuna Unije, in da je ugotovilo tudi štiri primere neskladnosti s pravnimi in finančnimi določbami, ki pa niso vplivali na proračun Unije; opaža, da Komisija ugotavlja, da je tveganje pri plačilu za odhodke za migracije in upravljanje meja ter za varnost in obrambo manjše od 2 %;

168. pozdravlja napredek, ki ga je Računsko sodišče ugotovilo pri pregledu dela, ki so ga opravili revizijski organi šestih držav članic pri pripravi letnih računovodskih izkazov Sklada za azil, migracije in vključevanje za obdobje 2021–2027, instrumenta za upravljanje meja in vizume ter Sklada za notranjo varnost; je seznanjen z ugotovitvijo Računskega sodišča, da v času obiskov (med septembrom 2022 in februarjem 2023) revizijske strategije šestih držav članic še niso bile sprejete, kar je nujni pogoj za predložitev svežnja zagotovil; ugotavlja, da je v času obiska Računskega sodišča razvoj informacijskih sistemov za shranjevanje informacij in dokumentacije, potrebne za revizije organov upravljanja šestih držav članic, še potekal ali pa jih je bilo treba še razviti;

169. ugotavlja, da je bila strategija GD DEFIS za boj proti goljufijam posodobljena februarja 2022, njeno izvajanje pa se spremlja in vsako leto poroča vodstvu; pozdravlja, da je bilo izvedenih 100 % priporočil urada OLAF glede GD DEFIS in da na ravni Komisije ali njenih partnerjev ni bilo poročil o pojavu goljufij; ugotavlja, da je bila strategija generalnega direktorata za migracije in notranje zadeve (GD HOME) za boj proti goljufijam nazadnje posodobljena oktobra 2021 in se trenutno izvaja; pozdravlja, da je bilo do konca leta 2022 v celoti izvedenih 72 % finančnih priporočil urada OLAF iz prejšnjega leta, 28 % pa se jih je še izvajalo;

Migracije in upravljanje meja

170. ugotavlja, da so v letu 2022 sredstva iz razdelka 4 večletnega finančnega okvira pomembno prispevala k odpravi posledic ruske vojaške agresije proti Ukrajini; ugotavlja, da je bila v okviru skladov za obdobje 2014–2020 uvedena večja prožnost, da bi države članice imele več možnosti za usmerjanje financiranja v nove potrebe, in da je bilo v okviru tematskih instrumentov mobiliziranih 400 milijonov EUR nujne pomoči; ugotavlja, da jim je sprejetje programov držav članic za obdobje 2021–2027 omogočilo dostop do več kot 10 milijard EUR v okviru novih skladov za programsko obdobje;

171. ugotavlja, da je od začetka ruske vojaške agresije proti Ukrajini iz Ukrajine in Moldavije v Unijo vstopilo več kot 16 milijonov oseb, več kot štirje milijoni oseb, ki bežijo pred vojno, pa so v Uniji dobili zaščito; ugotavlja, da je Komisija zagotovila finančno podporo Mednarodni organizaciji za migracije, da bi podprla proces v okviru projekta v višini 15 milijonov EUR za premestitev ranljivih oseb iz Moldavije, ki bežijo iz Ukrajine; ugotavlja tudi, da je Komisija 30. novembra 2022 napovedala, da bo dodelila 5,5 milijona EUR finančne podpore projektu, ki ga bo izvedla Mednarodna federacija Rdečega križa in Rdečega polmeseca (IFRC), da bi podprla gostitelje in vse, ki sodelujejo pri zagotavljanju zasebne nastanitve razseljenim osebam, ter predstavila primere dobre prakse za prihodnje potrebe; ugotavlja, da je Komisija v letu 2022 v okviru financiranja Ukrajine sprejela sklepe, s katerimi je odobrila uporabo sredstev, ki niso povezana s stroški, v višini 248 milijonov EUR (maj 2022) in 137 milijonov EUR (avgust 2022) ter sredstev za manjša nepovratna sredstva, varne domove in psihosocialno podporo v višini 15 milijonov EUR;

172. ugotavlja, da je GD HOME v letu 2022 zagotovil 27 milijonov EUR za izmenjavo informacij, povezanih z varnostjo, in 25,5 milijona EUR za boj proti kriminalu, vključno s terorizmom, in njegovo preprečevanje; ugotavlja tudi, da je julija 2022 Komisija prek Sklada za notranjo varnost državam članicam dodelila 15,7 milijona EUR za nadaljnjo podporo dolgoročnim projektom in dejavnostim v okviru Evropske večdisciplinarne platforme proti grožnjam kriminala (EMPACT), tj. varnostnega instrumenta, ki ga „vodijo“ države članice, da bi opredelile, prednostno razvrstile in obravnavale grožnje, ki jih predstavljajo mednarodni organizirani kriminal in hude oblike mednarodnega kriminala;

Varnost in obramba

173. pozdravlja, da se sodelovanje malih in srednjih podjetij v Evropskem obrambnem skladu (zlasti čezmejno sodelovanje malih in srednjih podjetij v industrijskih konzorcijih) olajšuje s ciljno usmerjenimi razpisi Evropskega obrambnega sklada, finančnimi bonusi, posebnimi merili za dodelitev in uporabo poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov za zmanjšanje upravnega bremena; ugotavlja, da je bilo v razpisih Evropskega obrambnega sklada za leto 2022 38,2 % sodelujočih subjektov malih in srednjih podjetij, 20 % vseh sredstev, ki bodo na voljo na podlagi teh razpisov, pa bo namenjenih malim in srednjim podjetjem (166 milijonov EUR);

174. opozarja, da je bil pripravljalni ukrep o raziskavah na področju obrambe predhodni program Evropskega obrambnega sklada s proračunom v višini 90 milijonov EUR, iz katerega je bilo financiranih 18 raziskovalnih projektov, izbranih na podlagi razpisov za zbiranje predlogov v obdobju 2017–2019; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da Računsko sodišče v posebnem poročilu št. 10/2023 z naslovom Pripravljalni ukrep o raziskavah na področju obrambe ugotavlja, da Unija še vedno nima dolgoročne strategije za projekte v okviru Evropskega obrambnega sklada, zlasti kar zadeva učinek, dodatne raziskave, razvoj, proizvodnjo, javna naročila in druge vidike; pozdravlja, da je Komisija sprejela vsa priporočila Računskega sodišča;

175. je seznanjen z ugotovitvami Računskega sodišča iz posebnega poročila št. 10/2023 o omejeni razpoložljivosti človeških virov na Komisiji in o s tem povezanih tveganjih za Evropski obrambni sklad; ugotavlja, da je zaradi varnostnih vidikov število zaposlenih, potrebnih za upravljanje obrambnih projektov, večje kot pri drugih projektih; ugotavlja, da vse večje število predlogov, ki jih je treba oceniti, in projektov, ki jih je treba upravljati, povzroča velik pritisk na človeške vire in prinaša izzive pri zaposlovanju usposobljenega in ustrezno izkušenega osebja;

Priporočila

176. poziva Komisijo, naj:

(i) razvije dolgoročnejšo strategijo za Evropski obrambni sklad na podlagi izkušenj s pripravljalnim ukrepom o raziskavah na področju obrambe in priporočil Računskega sodišča;

(ii) zagotovi ustrezna proračunska sredstva in usposobljene človeške vire za okrepitev sodelovanja in naložb na področju obrambe ter izvajanje Evropskega obrambnega sklada, ter

(iii) osredotoči svoje kontrole na odhodke, za katere je Računsko sodišče leta 2022 ugotovilo, da nanje močno vplivajo vprašanja glede upravičenosti in javnih naročil, ter poziva Računsko sodišče, naj razširi vzorec revidiranih transakcij, da bo lahko zagotovilo oceno stopnje napake;

(iv) spremlja izvajanje neizvedenih finančnih priporočil urada OLAF;

Sosedstvo in svet

177. ugotavlja, da je proračun za programe v razdelku 6 večletnega finančnega okvira „Sosedstvo in svet“ znašal 14,5 milijarde EUR (7,4 % proračuna Unije), porazdeljenih, kot sledi: 64,8 % za Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI – Globalna Evropa), 16,8 % za humanitarno pomoč (HUMA), 14,4 % za predpristopno pomoč (IPA III) in 4 % za druge ukrepe in programe; ugotavlja, da so 31. decembra 2022 končne sprejete proračunske odobritve za prevzem obveznosti znašale 17 670,49 milijona EUR, od katerih jih je bilo 99,79 % izvršenih (17 632,52 milijona EUR); ugotavlja tudi, da so končne sprejete proračunske odobritve za plačila znašale 13 156,10 milijona EUR, od katerih jih je bilo 99,19 % izvršenih (13 049,50 milijona EUR);

178. ugotavlja, da je Računsko sodišče preučilo vzorec 72 transakcij, ki ni dovolj reprezentativen za porabo v okviru tega razdelka večletnega finančnega okvira, zato ne more izračunati ocenjene stopnje napake; poziva Računsko sodišče, naj zagotovi jasno oceno stopnje napake za to poglavje, saj rezultati revizije Računskega sodišča kažejo, da gre za področje z visokim tveganjem (34 od 72 revidiranih transakcij, tj. 47 %, je vsebovalo napake); ugotavlja, da je Računsko sodišče odkrilo 25 napak, ki so imele finančne posledice za proračun Unije, in sicer v zvezi z neupravičenimi stroški, odsotnostjo dokazil, javnimi naročili in odhodki, ki niso nastali, področij, ki bi lahko kazala na tveganje nezanesljivega delovanja nadzornega mehanizma nacionalnih organov ali celo na upravno ali politično nepripravljenost za ustrezno izvajanje finančnih pravil Unije;

179. opozarja, da Generalni direktorat za sosedstvo in širitvena pogajanja (GD NEAR) na podlagi študije, ki jo je opravil zunanji izvajalec, v svojih letnih poročilih o dejavnostih poroča o tveganju ob zaključitvi, znanem kot stopnja preostale napake, pri čemer se oceni stopnjo napak, ki jih sistem notranje kontrole ni odkril, in ugotovi, ali je notranja kontrola učinkovita ali ne; je seznanjen, da je v skladu s študijo o stopnji preostale napake iz leta 2022 stopnja preostale napake v letu 2022 znašala 1 %, kar je pod 2-odstotnim pragom pomembnosti;

180. ugotavlja, da je Računsko sodišče ugotovilo omejitve v zvezi z metodologijo, uporabljeno za določitev stopnje preostale napake, ki bi lahko prispevale k njeni podcenitvi, zlasti da se lahko izvajalec v nekaterih primerih v celoti opira na rezultate predhodnih kontrol in na dejstvo, da ocena stopnje preostale napake za nepovratna sredstva v okviru neposrednega upravljanja ni vključena v izračun skupne stopnje preostale napake GD NEAR; ugotavlja, da Komisija potrjuje, da zanjo take omejitve ne veljajo, ker (i) za opiranje na predhodne kontrole veljajo strogi pogoji in (ii) splošna stopnja napake vključuje nepovratna sredstva v okviru neposrednega upravljanja;

181. pozdravlja, da je Komisija izvedla priporočila Računskega sodišča, naj razkrije omejitve študije o stopnji preostale napake v letnih poročilih o dejavnostih GD NEAR od leta 2021, da bi okrepila preglede z odkrivanjem in preprečevanjem ponavljajočih se napak, GD NEAR pa naj izvajalcu študije o stopnji preostale napake naloži obveznost, da Komisiji poroča o vseh domnevnih goljufijah v zvezi s proračunom Unije, ki jih je odkril pri svojem delu v zvezi s študijo o stopnji preostale napake;

182. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da sta GD NEAR in Generalni direktorat za mednarodna partnerstva (GD INTPA) v svojih letnih poročilih o dejavnostih poročala o težavah pri izvajanju novega operativnega informacijskega sistema OPSYS, ki je bil vsake toliko časa nestabilen, ni izpolnil pričakovanj in so morale pogosto posredovati podporne skupine GD DIGIT, zaradi česar je bil v oceni tveganja GD NEAR opredeljen kot kritično tveganje;

183. ugotavlja, da je Računsko sodišče ocenilo ozaveščanje uslužbencev delegacij Unije o preprečevanju goljufij, etiki in integriteti; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da nekateri uslužbenci, s katerimi je Računsko sodišče opravilo razgovore, v zadnjih petih letih niso bili na usposabljanju za preprečevanje goljufij; ugotavlja, da GD NEAR svojim uslužbencem zagotavlja vrsto orodij in virov za obravnavo vprašanj, povezanih z goljufijami, kot so usposabljanje, mreža za boj proti goljufijam s kontaktnimi točkami in smernicami; je seznanjen s pozitivnimi rezultati raziskav, ki jih je GD NEAR izvedel za spremljanje stopnje ozaveščenosti zaposlenih o goljufijah, pa tudi, da so bila opredeljena nekatera področja, na katerih so potrebne izboljšave, in da se izvaja akcijski načrt;

184. priznava pomen nevladnih organizacij pri zagotavljanju, da Unija kot največja donatorka razvojne pomoči na svetu še naprej prispeva k spodbujanju stabilnosti in miru, premagovanju revščine in spodbujanju trajnostnega razvoja; zlasti izreka pohvalo dejavnosti nevladnih organizacij na konfliktnih območjih pri zagotavljanju, da humanitarna pomoč hitro in učinkovito doseže civilno prebivalstvo; je seznanjen z zahtevami glede nadzora in revizije, preglednosti in odgovornosti, ki veljajo za vsa finančna sredstva Unije in različne deležnike, vendar meni, da so vedno možne izboljšave, zlasti tako, da se čim bolje izkoristi digitalizacija;

185. poudarja vlogo, ki jo imajo lokalne nevladne organizacije in partnerji pri zagotavljanju storitev ter podpori lokalnim skupnostim; poudarja, da je treba okrepiti njihove zmogljivosti za upravljanje in izvajanje ukrepov, ki jih financira Unija, in poziva Komisijo, naj omogoči ustrezno usposabljanje za dosego tega cilja; je zaskrbljen zaradi stalnih težav, s katerimi se soočajo majhne lokalne organizacije pri dostopu do financiranja Unije; spodbuja Komisijo, naj izboljša te postopke financiranja in sistematično daje prednost lokalnim organizacijam, da bi zagotovila boljšo krepitev zmogljivosti na terenu; poudarja, kako učinkovito je lokalno prevzemanje odgovornosti pri izvajanju projektov, ko gre za prednostno razvrščanje, dodeljevanje sredstev in pridobivanje lokalnega znanja in izkušenj;

186. poudarja, da sta legitimnost in učinkovitost razvojnega sodelovanja Unije odvisni od pravilnega izvajanja dejavnosti in njihovega ustreznega financiranja; priznava delo Komisije pri izvajanju kontrol, s katerimi želi poskrbeti, da se transakcije izvršujejo zakonito, dejavnosti pa izvajajo v skladu s prednostnimi nalogami, ki jih določi zakonodajalec; poziva Komisijo, naj še izboljša kontrole, da bi zmanjšala število transakcijskih napak, ukrepa na podlagi priporočil Računskega sodišča, ki niso bila izvedena, in podvoji prizadevanja za iskanje upravičenih projektov ter nameni zadosten znesek plačil v okviru sedanje zgornje meje odhodkov; pozdravlja ugotovitev iz poročila Računskega sodišča o proračunu Unije za leto 2022, da je GD ECHO izvedel priporočilo Računskega sodišča in vzpostavil postopek, ki zagotavlja, da partnerske organizacije razporeditev skupnih stroškov utemeljijo na dejansko nastalih odhodkih;

187. poziva Komisijo, naj pošlje jasno sporočilo tistim državam kandidatkam, v katerih nazadovanje standardov pravne države – vključno z omejevanjem svobode izražanja, svobode tiska, pravic žensk in manjšin, nadlegovanjem nevladnih organizacij in zagovornikov človekovih pravic – ogroža ali odlaga njihov pristop k Unije; poziva Komisijo, naj preuči učinkovitost sredstev, porabljenih za izboljšanje stanja pravne države v državah pristopnicah, ter o tem poroča odboroma AFET in CONT;

188. pozdravlja, da Komisija izvaja več mehanizmov za ublažitev tveganj in zaščito pravilne uporabe sredstev Unije, porabljenih na nestabilnih ali konfliktnih območjih; ugotavlja, da Komisija sistematično ocenjuje korupcijska tveganja v partnerskih državah in uporablja vrsto orodij za njihovo ublažitev, hkrati pa uporablja pogoje in kazalnike uspešnosti za spodbujanje fiskalne preglednosti in odgovornosti prek svoje proračunske podpore; pozdravlja dejstvo, da so po podatkih Svetovne banke države, ki prejemajo proračunsko podporo Unije, sčasoma izboljšale nadzor nad korupcijo;

189. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je Računsko sodišče v posebnem poročilu št. 14/2023 z naslovom „Načrtovanje programov Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa“ ugotovilo, da čeprav sta Komisija in ESZD sredstva združili v en sam instrument, tj. instrument NDICI – Globalna Evropa, ki zajema več kot 70 % sredstev Unije, dodeljenih za zunanje ukrepe v obdobju financiranja 2021–2027, sta uporabili dve različni metodologiji dodeljevanja sredstev državam sosedstva in državam zunaj njega ter da se pri večletnih okvirnih programih ni zagotovilo, da bi bili izbrani sektorji ukrepanja tisti, v katerih bi lahko financiranje Unije imelo velik učinek;

190. poudarja, kako pomembno je doseči vse cilje v zvezi s porabo in programi, določene v instrumentu NDICI-GE, in poziva k posredovanju izčrpnih informacij o doseženem napredku; obžaluje precejšnje pomanjkljivosti pri doseganju 30-odstotnega podnebnega cilja instrumenta, pri prispevanju k cilju 10 % na področju biotske raznovrstnosti v večletnem finančnem okviru za leti 2026 in 2027 ter pri zagotavljanju, da bodo izpolnjene globalne finančne obveznosti Unije v okviru OZN, zlasti kar zadeva prispevek v sklad za izgubo in škodo; poudarja vse večji pritisk podnebnih sprememb na proizvodnjo hrane in dostop do nje, zlasti v ranljivih regijah, kar vpliva na prehransko varnost in prehrano; opozarja, da je biotska raznovrstnost ključna v boju proti podnebnim spremembam in da njena izguba onemogoča napredek približno 80 % ocenjenih ciljev trajnostnega razvoja; poziva Komisijo, naj pripravi podroben načrt, v katerem bo opisala, kako namerava do konca večletnega finančnega okvira doseči cilje glede porabe in enakosti spolov;

191. poziva Komisijo, naj poveča preglednost in odgovornost pri načrtovanju in izvrševanju sredstev za notranje zadeve v tretjih državah ter pri financiranju instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje, na primer v državah, kot sta Tunizija in Libija; poziva Komisijo, naj pripravi javno dostopen pregled vse porabe za migracije v tretjih državah, ter jo poziva, naj pripravi predhodne ocene učinka na človekove pravice pri porabi za migracije v tretjih državah in jih deli s Parlamentom, kadar tako zahtevajo pravila;

192. poudarja, da je po podlih terorističnih napadih Hamasa na Izrael 7. oktobra 2023 Komisija 9. oktobra 2023 napovedala, da bo pregledala pomoč Unije Palestini; ugotavlja, da je pregled, ki je bil zaključen 21. novembra 2023, pokazal, da Komisija uporablja predhodne in naknadne kontrole, da so zaščitni ukrepi učinkoviti in da doslej ni bilo dokazov, da je bil denar preusmerjen v nenamerne namene; vztraja, da je treba evropska sredstva nameniti samo upravičencem, ki delijo vrednote Unije v zvezi s pravno državo, demokracijo in človekovimi pravicami; v zvezi s tem opozarja na poročilo Parlamenta 2023/2122(INI), sprejeto 17. januarja 2024, o preglednosti in odgovornosti nevladnih organizacij, ki se financirajo iz proračuna Unije, v katerem poziva k okrepitvi nadzornih mehanizmov Komisije in razvoju usklajenega sistema spremljanja, namenjenega sledenju sredstev Unije do končnih upravičencev;

193. poudarja, da mora proračun Unije še naprej podpirati prizadevanja za mir in stabilnost na Bližnjem vzhodu, boj proti sovraštvu in fundamentalizmu ter spodbujanje človekovih pravic; pričakuje pregled porabe sredstev Unije, ki ga opravlja Komisija; poudarja medsebojne povezave med stabilnostjo in trajnostnim razvojem, zlasti v nestabilnih državah in regijah;

194. poudarja, da pomoč Unije v nobenem primeru ne bi smela – neposredno ali posredno – financirati terorizma, zato ne bi smela podpirati nobenega subjekta, povezanega s Hamasom ali katero koli drugo teroristično organizacijo; poudarja, da bi morala Unija pomagati palestinskemu civilnemu prebivalstvu in spodbujati mir v regiji; poziva Komisijo, naj Parlament obvešča o dogajanju in prizadevanjih za neposredno podporo palestinskim civilistom in beguncem ter prepreči teroristom, da bi preusmerili sredstva;

195. je zaskrbljen zaradi verodostojnih poročil, da bi teroristična organizacija Hamas lahko delno zlorabila denar davkoplačevalcev Unije ali sredstva drugih donatorjev; poudarja, da bi morala ustrezna sredstva Unije koristiti palestinskemu civilnemu prebivalstvu ter zagotoviti hrano, medicinsko opremo, stanovanja in osnovno infrastrukturo za prebivalstvo, ki trpi, zlasti za otroke, ženske, starejše in invalide; poziva Komisijo, naj v okviru zagotavljanja podpore in humanitarne pomoči palestinskemu prebivalstvu diverzificira zaupanja vredne partnerje, kot so Svetovna zdravstvena organizacija, Unicef ali različne organizacije Rdečega polmeseca; je zaskrbljen tudi zaradi drugih verodostojnih poročil, da bi lahko bili nekateri uslužbenci agencije UNWRA vpleteni v teroristična dejanja teroristične organizacije Hamas ali povezani z njimi; poziva Komisijo, naj zagotovi neodvisen nadzor agencije UNRWA s strani zunanjih strokovnjakov, Evropskega računskega sodišča in izkušenih mednarodnih partnerjev, kot sta med drugim Global Affairs Canada ali AusAid;

196. izraža globoko zaskrbljenost zaradi nedavne napovedi nekaterih držav, da bodo začasno prekinile financiranje agencije UNRWA, dokler ne bo znan izid preiskave; poziva k povečanemu in trajnemu financiranju, da bi priznali ključno vlogo agencije pri humanitarnem odzivu v Gazi in zagotovili neprekinjeno zagotavljanje bistvenih storitev ranljivemu prebivalstvu na Bližnjem vzhodu; opozarja na bistveno vlogo humanitarne pomoči, ki se zagotavlja palestinskim beguncem po vsem Bližnjem vzhodu;

197. poudarja, da je izobraževanje pomembno in da je treba nujno obsoditi in izkoreniniti vse oblike sovražnega govora in nasilnih dejanj na obeh straneh; poudarja, da do začasne ustavitve financiranja ne bi smelo priti samovoljno ali brez preglednih in neodvisnih dokazov o zlorabi;

198. opozarja, da ugotovitve študije o palestinskih učbenikih, ki jo je Komisija naročila pri inštitutu Georga Eckerta, razkrivajo zapleteno sliko, v kateri učbeniki (i) spoštujejo standarde Unesca in upoštevajo merila, ki so pomembna v mednarodnem izobraževalnem diskurzu, vključno z močnim poudarkom na človekovih pravicah, (ii) izražajo diskurz o odporu v okviru izraelsko-palestinskega konflikta in (iii) kažejo na nasprotovanje Izraelu; ugotavlja, da Unija ne financira palestinskih učbenikov niti niso učbeniki v pristojnosti agencije UNRWA, ki si prizadeva za kakovostno izobraževanje s poudarkom na spodbujanju kulture človekovih pravic, tudi v težkih časih; poudarja, da sta izobraževanje in dostop učencev do miroljubnih in nepristranskih učbenikov bistvenega pomena; poudarja stališče Parlamenta, da morajo učbeniki, pripravljeni s sredstvi Unije, v celoti spoštovati standarde Unesca o miru in strpnosti, kot je Parlament že odločil v svojem priporočilu za leto 2023 o odnosih s Palestinsko upravo in kot je že večkrat zahteval v zadnjih sprejetih resolucijah o obetih za dvodržavno rešitev za Izrael in Palestino;

199. opozarja na strategijo Unije za spodbujanje in zagotavljanje kakovostnega izobraževanja otrok po vsem svetu, zlasti kadar je zagotovljena posebna finančna podpora Unije; obsoja problematične in sovražne vsebine, ki spodbujajo nasilje, širjenje antisemitizma in spodbujanje sovraštva v palestinskih šolskih učbenikih, ki jih pripravljajo javni uslužbenci, ki jih financira Unija, ter v dodatnem izobraževalnem gradivu, ki ga je pripravilo osebje agencije UNRWA in se poučuje v njenih šolah; v okviru podlih terorističnih napadov, ki jih je 7. oktobra 2023 izvedel Hamas, ponovno potrjuje, da ima izobraževanje, ki spodbuja sovraštvo, neposredne in dramatične posledice za varnost Izraelcev in možnosti za boljšo prihodnost mladih Palestincev; zato poziva Komisijo, naj podrobno nadzoruje, da se nobena sredstva ne dodeljujejo za uporabo takega izobraževalnega gradiva ali da niso neposredno ali posredno povezana z njo, in da naj Palestinska uprava čim prej spremeni celoten učni načrt, kot je Parlament že večkrat zahteval v sklepih o razrešnici glede izvrševanja splošnega proračuna Unije za proračunska leta 2016, 2018, 2019, 2020 in 2021; poudarja, da se finančna podpora Unije Palestinski upravi na področju izobraževanja zagotovi samo pod pogojem, da bo palestinski nacionalni učni načrt, vključno z referenčnimi učbeniki in izobraževalnim gradivom, brez antisemitskih vsebin in spodbujanja k nasilju ter skladen s kakovostnim izobraževanjem; v zvezi s tem poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo strokovno znanje in ga delijo, zagotovijo smernice in tehnično podporo za opolnomočenje palestinskih učiteljev, vodij usposabljanja in strokovnjakov pri izvajanju izobraževanja, ki je v celoti skladno s standardi Unesca;

200. poudarja, da glede na odgovore komisarja za sosedstvo in širitev za poročilo o razrešnici za leto 2021 trenutni razvojni portfelj za Palestince v okviru uredbe o instrumentu za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI) za obdobje 2021-2023 znaša 681 milijonov EUR za Palestinsko upravo, agencijo UNRWA in razvojne projekte na Zahodnem bregu in v Gazi; ugotavlja, da se je približno tretjina finančnih sredstev uporabila za projekte v Gazi in dve tretjini na Zahodnem bregu; poudarja, da je Unija agenciji UNRWA zagotovila 271 milijonov EUR za zagotavljanje socialnih storitev palestinskim beguncem, prek mehanizma PEGASE pa je zagotavljala tudi podporo za redne odhodke Palestinske uprave, zlasti za plače in pokojnine javnih uslužbencev, socialne dodatke, izplačane prek programa denarnih transferjev, in del stroškov napotitev v bolnišnice v vzhodnem Jeruzalemu;

201. je pretresen zaradi terorističnih napadov z dne 7. oktobra 2023, v katerih je Hamas izvajal nasilje, posilstva in druge oblike spolnega mučenja žensk, najstnic in deklet izraelske in drugih narodnosti; poudarja, da se ta ciljna oblika spolnega nasilja in mučenja žensk sistematično uporablja kot vojno hudodelstvo in terorizem; obžaluje, da se ESZD in Komisija premalo osredotočata na področje spolnega nasilja nad ženskami, povezanega s konflikti; poziva k vzpostavitvi mehanizma za prepoznavanje žrtev in zagotavljanje podpore žrtvam, zbiranje pričevanj, identifikacijo storilcev in pravočasno ukrepanje, s čimer bi zagotovili, da se v prihodnosti podobne situacije ne bodo pojavile; poziva k vzpostavitvi platforme za omogočanje vidnosti žrtev in njihovega trpljenja; poziva k večji podpori subjektom, kot je Združenje kriznih centrov za žrtve posilstva v Izraelu, ali podobnim subjektom na konfliktnih območjih; poudarja, da bi bilo treba žrtvam spolnega nasilja, povezanega s konflikti, in ustreznim izobraževalnim dejavnostim zagotoviti dodatna finančna sredstva Unije; ugotavlja, da v letnih poročilih o dejavnostih ni podatkov o znesku sredstev Unije, predvidenih v proračunu za podporo tovrstnim žrtvam in ustreznim subjektom; priporoča Komisiji, naj zagotovi jasnejše poročanje o pomoči Unije, ki se nudi tovrstnim žrtvam in ustreznim subjektom;

202. poudarja, da je v letnem poročilu Evropskega računskega sodišča za leto 2022 poudarjen primer neupravičenih odhodkov, vključenih v zahtevek za povračilo stroškov v zvezi s projektom za trajnostno rabo naravnih virov v Palestini za podporo prehodu Palestine na zeleno gospodarstvo z elementom spodbude, ki je bil namenjen podpori malim in srednjim podjetjem v obliki nepovratnih sredstev za zelene projekte na področju energetske učinkovitosti, energije iz obnovljivih virov in zmanjševanja onesnaževanja; poudarja, da je bilo 190 500 EUR odobrenih in plačanih razvojni agenciji, katere naloga je spremljati izvajanje projekta s strani končnega upravičenca, vendar projekt ni bil uresničen ([17]);

203. je zaskrbljen zaradi uničenja in odvzema projektov, ki jih je na Zahodnem bregu financirala Unija, in ugotavlja, da je Izrael leta 2022 porušil ali zasegel 101 strukturo, ki so jo financirale Unija ali države članice, v vrednosti 337 019 EUR, kar je tretja največja finančna škoda od leta 2016; opozarja, da so predstavniki institucij Unije, zadevnih držav članic in drugi donatorji večkrat zahtevali vračilo ali nadomestilo za sredstva, ki jih je financirala Unija in ki so bila porušena, uničena ali odvzeta; opozarja na stališče Sveta, ki se je zavezal, da bo zagotovil, da bo v vseh sporazumih med Izraelom in Unijo nedvoumno in izrecno navedeno, da ne veljajo za ozemlja, ki jih je leta 1967 zasedel Izrael, ter da bo še naprej učinkovito izvajal veljavno zakonodajo Unije in dvostranske dogovore, ki se uporabljajo za proizvode iz naselbin;

204. ugotavlja, da je GD NEAR v letu 2022 Ukrajini plačal 910,8 milijona EUR dvostranske pomoči, od tega je bilo 698 milijonov EUR izplačanih iz proračunske podpore; ugotavlja, da je bil namen projektov v teku z vrednostjo skoraj 200 milijonov EUR uspešno spremenjen, da bi dosegli upravičence, preden bodo lahko humanitarni partnerji aktivirali svoje programe pomoči; ugotavlja, da so omejitve pri ustreznem spremljanju projektov v Ukrajini privedle do pridržka v letnem poročilu o dejavnostih GD NEAR za leto 2022 in da se izvajajo popravni ukrepi, kot je spremljanje napredka pri izvajanju projektov s pregledi dokumentacije, rešitvami na daljavo in uporabo ponudnika storitev;

205. je seznanjen z načrtom za rast za Zahodni Balkan, ki ga je Komisija predlagala za nadaljnjo podporo konvergenčnim prizadevanjem v regiji; poudarja, da je pri uporabi različnih finančnih instrumentov v regiji, predvsem v okviru instrumenta IPA III, gospodarskega in naložbenega načrta ter načrta za rast, potrebna večja jasnost; poziva Komisijo, naj podnacionalni ravni zagotovi bolj neposreden dostop do sredstev Unije;

206. pozdravlja, da instrument za Ukrajino vsebuje določbe za zagotavljanje učinkovitih kontrol; opozarja, da je Parlament 7. aprila 2022 pozval k odvzemu ruskega premoženja v lasti ruskih posameznikov in subjektov, ki je bilo zamrznjeno zaradi omejevalnih ukrepov Unije, da bi se financirala obnova Ukrajine;

207. pozdravlja strategijo Global Gateway kot usklajen odziv EU na svetovne izzive, ki združuje javne in zasebne naložbe; ugotavlja, da je bilo leto 2022 prvo polno leto izvajanja strategije Global Gateway; poudarja, da je treba povečati preglednost, odgovornost in redne ocene izvajanja strategije Global Gateway ter okrepiti sodelovanje Parlamenta glede na njegovo vlogo demokratičnega nadzora;

([17]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_SL.pdf.

208. pozdravlja, da je urad OLAF 11. februarja 2021 podpisal dogovore o upravnem sodelovanju z ukrajinskim generalnim državnim tožilstvom, z ukrajinsko državno revizijsko službo pa marca 2023; ugotavlja, da se pričakuje, da bo Ukrajina kmalu vključena v program Unije za boj proti goljufijam, in pozdravlja dejstvo, da urad OLAF ukrajinskim oblastem nudi podporo pri nacionalnih prizadevanjih in strategijah za boj proti goljufijam; pozdravlja, da je Evropsko javno tožilstvo julija 2023 podpisalo delovne dogovore z ukrajinskim nacionalnim protikorupcijskim uradom, katerih namen je olajšati sodelovanje pri preiskovanju primerov korupcije, marca 2022 pa tudi z ukrajinskim generalnim državnim tožilstvom, da bi z učinkovitimi preiskavami in pregonom zaščitili finančne interese Unije in Ukrajine;

Priporočila

209. poziva Komisijo, naj:

(i) kar zadeva informacijski sistem OPSYS, izboljša kakovost nove programske opreme, stabilizira aplikacijo in izboljša vmesnike med različnimi moduli OPSYS ter dodeli vire, potrebne za izboljšanje zrelosti/robustnosti;

(ii) še naprej zagotavlja, da se pri vseh pogodbah, ki vključujejo financiranje Unije, v celoti spoštuje veljavne vrednote Unije, veljavna zakonodaja Unije, vključno z odgovornostjo, preglednostjo in zaščito sredstev Unije; zagotovi, da strogi mehanizmi spremljanja ter predhodnih in naknadnih kontrol zagotavljajo, da vsi posamezniki, vključeni v ukrepe, ki jih financira Unija, uresničujejo izključno cilje in dejavnosti Unije, odobrene za financiranje Unije, po potrebi zahtevajo povračilo ali nadomestilo za sredstva, ki jih je financirala Unija in so bila porušena, uničena ali odvzeta;

(iii) okrepi svojo komunikacijo z mednarodnimi organizacijami, da bi Računskemu sodišču omogočila popoln, neomejen in pravočasen dostop do dokumentov, potrebnih za opravljanje njegovih nalog v skladu s PDEU, in ne le do dokumentov v formatu, ki je samo za branje;

(iv) uvede ustrezne predhodne in naknadne kontrolne ukrepe na nestabilnih ali konfliktnih območjih, da bi zagotovila ustrezen nadzor nad porabo sredstev Unije in načine za izterjavo sredstev Unije;

(v) zagotovi ustrezno, pravočasno in temeljito revizijo vseh sredstev, zagotovljenih v okviru instrumenta za Ukrajino in prihodnjega instrumenta za Zahodni Balkan, tudi z vključitvijo EJT in Evropskega računskega sodišča;

Evropska javna uprava

Človeški viri

210. ugotavlja, da je proračun za programe v razdelku 7 večletnega finančnega okvira „Evropska javna uprava“ znašal 11,6 milijarde EUR (5,9 % proračuna Unije), kar zajema odhodke institucij in organov Unije za človeške vire in pokojnine (približno 70 % skupnega zneska), stavbe, opremo, energijo, komunikacije in informacijsko tehnologijo; ugotavlja, da Komisija od skupnega zneska porabi 58,6 % (6,7 milijarde EUR); ugotavlja, da so na dan 31. decembra 2022 končne sprejete proračunske odobritve za prevzem obveznosti za Evropsko komisijo znašale 6 298,13 milijona EUR (99,84 % jih je bilo izvršenih, tj. 6 288,14 milijona EUR) in da so končne sprejete proračunske odobritve za plačila znašale 6 298,22 milijona EUR (94,66 % jih je bilo izvršenih, tj. 5 961,72 milijona EUR);

211. ugotavlja, da je Računsko sodišče preučilo vzorec 60 transakcij, s katerimi je zajelo celotno porabo v razdelku 7 večletnega finančnega okvira, ki zajema vse institucije in organe Unije; ugotavlja, da je preučilo tudi informacije o pravilnosti v letnih poročilih o dejavnostih vseh institucij in organov, tudi generalnih direktoratov in uradov Komisije, ki so v prvi vrsti odgovorni za upravne odhodke, te informacije pa so bile nato vključene v letno poročilo Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU; z zadovoljstvom ugotavlja, da Računsko sodišče ocenjuje, da stopnja napake v razdelku 7 večletnega finančnega okvira ni bila pomembna, in ugotavlja, da Komisija ni prejela novih priporočil;

212. ugotavlja, da je Komisija aprila 2022 sprejela novo kadrovsko strategijo, katere cilj je upoštevati potrebe, ki so se pojavile po koronavirusni krizi, in ustvariti privlačna delovna mesta, hitrejši in prožnejši postopek izbire in zaposlovanja ter prožno in obetavno poklicno pot za vse uslužbence; ugotavlja, da gre v dokumentu za sklop predvidenih sprememb in izboljšav, ki naj bi se postopoma uvajale, in da se mora Komisija o delu vsebine tega dokumenta najprej pogajati s predstavniki zaposlenih v okviru socialnega dialoga;

213. ugotavlja, da Komisija na stalnih delovnih mestih vse pogosteje zaposluje pogodbene ali začasne uslužbence za opravljanje novih nalog, ki so posledica hitro spreminjajočih se prioritet zaradi posebnih ali nujnih okoliščin, pa tudi za nadomestitev geografsko neuravnoteženega zaposlovanja; ponovno izraža zaskrbljenost zaradi izgube znanja za institucije ter negativnega vpliva na perspektivo in varnost zaposlitve zadevnih uslužbencev; poudarja, da zaposlovanje pogodbenih ali začasnih uslužbencev ni trajna rešitev za vse manjše število prijav na natečaje Unije in njihovo geografsko neuravnoteženost, ter, kar je najpomembneje, za dolgotrajno in zapleteno vprašanje izgube privlačnosti Unije kot delodajalca;

214. z zadovoljstvom ugotavlja, da se je delež žensk na vodstvenih položajih od začetka mandata znatno povečal: julija 2023 je delež žensk na vodstvenih položajih znašal 45,2 % na višji vodstveni ravni (povečanje za skoraj 9 odstotnih točk od začetka mandata) in 47,5 % na srednji vodstveni ravni (povečanje za 6 odstotnih točk);

215. priznava, da je treba vzroke za premajhno zastopanost odpraviti že na samem začetku postopka zaposlovanja, če naj bi zaposlovanje temeljilo na čim širši geografski podlagi; pozdravlja dejstvo, da se je Generalni direktorat za človeške vire in varnost (GD HR) z namenom okrepitve geografske uravnoteženosti v različnih kategorijah uslužbencev Komisije sestal z vsemi državami članicami, da bi razpravljal o njihovi zastopanosti, in da je ob upoštevanju posebnosti vsake države članice dokončal vse skupne akcijske načrte, s katerimi naj bi skupaj odpravili morebitne vzroke za prenizko zastopanost;

216. je seznanjen s sprejetjem in izvajanjem akcijskega načrta za povečanje privlačnosti zaposlovanja v Luksemburgu; je seznanjen s pomisleki Komisije glede uvedbe korekcijskega koeficienta za Luksemburg v tem trenutku v poročilu o oceni razvoja kupne moči osebnih prejemkov in pokojnin uradnikov Unije (COM(2022)0180); ponovno opozarja, da je Komisijo ponovno pozval, naj poišče načine za ublažitev vse večjih razlik v kupni moči uslužbencev, napotenih v Luksemburg, ki so predvsem posledica življenjskih stroškov;

217. opozarja, da je Računsko sodišče revidiralo dejavnosti Evropskega urada za izbor osebja (EPSO), in opozarja na opažanja v zvezi z njegovo uspešnostjo in učinkovitostjo ([18]); ugotavlja, da je urad EPSO v obdobju 2022–2023 uvedel testiranje na daljavo, in obžaluje, da se ta sistem zdaj ponovno ocenjuje zaradi številnih tehničnih težav, s katerimi se srečujejo številni kandidati; obžaluje nevšečnosti za kandidate, neposredne proračunske stroške prekinitve zunanjih natečajev in dodatna prizadevanja služb Komisije za zaposlovanje, da bi našle ustrezno zamenjavo;

218. opozarja na ugotovitev Računskega sodišča iz posebnega poročila 13/2019, da je vsako „neetično vedenje uslužbencev ter članov institucij in organov EU nesprejemljivo in, tudi če je samo domnevno, vzbuja velik interes javnosti in zmanjšuje zaupanje v EU“; obžaluje dva primera morebitnega navzkrižja interesov, ki vključujeta visoke uradnike v GD MOVE v zvezi z misijami in GD NEAR v zvezi z lastništvom, o katerih so poročali mediji v letu 2022; ugotavlja, da Komisija v skladu s poročilom Računskega sodišča iz leta 2019 in odločitvijo Evropske varuhinje človekovih pravic o preiskavi izmeničnega zaposlovanja v javnem in zasebnem sektorju izvaja učinkovit sistem notranje kontrole v zadevah etičnega upravljanja; poudarja, da ima neetično ravnanje tudi proračunske stroške za zadevno institucijo, ter ponavlja svoje stališče in pričakovanja organa Unije za etiko;

219. je seznanjen z ustanovitvijo in nato zaposlitvijo odposlanca EU za mala in srednja podjetja, ki je izredni začasni uslužbenec v razredu AD 15; obžaluje, da je več medijskih hiš poročalo, da je bil uspešni kandidat na koncu imenovan, čeprav sta imeli preostali dve kandidatki iz premalo zastopanih držav članic pri ocenjevanju v postopku višje kvalifikacije, kar odpira vprašanje, ali so bila upoštevana načela uspešnosti, spola in geografske uravnoteženosti; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je uspešni kandidat odhajajoči član nemške politične stranke predsednice von der Leyen; poziva Komisijo, naj stanje popravi tako, da imenovanje prekliče ter začne resnično pregleden in odprt postopek za izbor odposlanca EU za mala in srednja podjetja;

([18]) Evropsko računsko sodišče, Posebno poročilo 23/2020 – Evropski urad za izbor osebja: čas za prilagoditev izbirnega postopka spreminjajočim se zaposlitvenim potrebam.

Stavbe in uprava

220. ugotavlja, da naj bi se novi osrednji korporativni finančni sistem Komisije, SUMMA, začel izvajati do konca leta 2023 in da se je razvijal v skladu s ciljem, da začne delovati v začetku leta 2024; obžaluje, da je bil rok za uvedbo novega računovodskega sistema podaljšan za eno leto, saj se je sočasno izvajanje povezav operativnih programov (deljeno upravljanje, e-nepovratna sredstva, e-javno naročanje, plačila zaposlenim) s tem sistemom izkazalo za bolj zapleteno, kot je bilo pričakovati; z zaskrbljenostjo poudarja, da so stroški programa SUMMA od začetka leta 2018 do konca leta 2022 znašali približno 95 milijonov EUR in da bodo za njegovo podaljšanje v letu 2024 potrebna dodatna sredstva, ki so ocenjena na približno 7 milijonov EUR;

221. je seznanjen, da je bilo 5. aprila 2022 sprejeto sporočilo o okolju prijaznejšem delovanju Komisije, v katerem je zapisano, da želi Komisija doseči podnebno nevtralnost do leta 2030, in vključuje akcijski načrt za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov; ugotavlja, da namerava Komisija te cilje doseči z nakupom energijsko učinkovitejših in okolju prijaznejših stavb, prehodom na dinamične kolaborativne delovne prostore in zmanjšanjem števila pisarn, pri tem pa ponovno opozarja, da je treba dobro počutje in zadovoljstvo zaposlenih upoštevati pri vseh prihodnjih odločitvah v zvezi s tem;

222. je seznanjen s poročili medijev o pogajanjih med belgijsko vlado in Komisijo o nepremičninski transakciji v vrednosti skoraj 1 milijardo EUR, z načrti Komisije o najemu pisarniških prostorov na severu Bruslja in z nenaklonjenostjo osebja, ki ga to zadeva; poudarja, da dogajanje v nepremičninski politiki Komisije ne bi smelo poslabšati delovnih razmer za njeno osebje;

223. je zaskrbljen, ker Komisija ni predložila zapisov o razpravah s farmacevtskim podjetjem, in obžaluje pomanjkanje preglednosti v zvezi z besedilnimi sporočili med predsednico Komisije in farmacevtskimi podjetji v zvezi z nakupom cepiv proti covidu-19; je seznanjen z odločitvijo Evropske varuhinje človekovih pravic o povezani zadevi 1316/2021/MIG, saj meni, da nevpisovanje besedilnih sporočil v register dokumentov pomeni „nepravilnost“, in je zaskrbljen, ker Komisija ni ukrepala na podlagi priporočila, naj opravi še eno iskanje ustreznih besedilnih sporočil; ugotavlja, da Komisija doslej poslancem Evropskega parlamenta ni dala na voljo neredigiranih različic podpisanih pogodb; opozarja na resolucijo z dne 13. julija 2023 o dostopu javnosti do dokumentov – letno poročilo za leta 2019–2021;

Evropske šole

224. z zadovoljstvom ugotavlja, da Računsko sodišče v letnem poročilu o zaključnem računu evropskih šol za proračunsko leto 2022 ni odkrilo pomembnih napak v končnem konsolidiranem zaključnem računu evropskih šol za leto 2022; pozdravlja nadaljnje izboljšave, ki jih je Računsko sodišče poudarilo pri kakovosti končnih individualnih in konsolidiranih računovodskih izkazov v primerjavi s prejšnjimi leti;

225. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da sta Računsko sodišče in zunanji revizor odkrila nepomembne napake, ki so se večinoma nanašale na izračun rezervacij za pozaposlitvene prejemke, in da revizijska mnenja zunanjega revizorja niso bila v skladu z okvirno pogodbo, sklenjeno z uradom generalnega sekretarja (v nadaljnjem besedilu: centralni urad);

226. ugotavlja, da je Računsko sodišče sicer pozdravilo izboljšave pri postopkih zaposlovanja in javnih naročil v centralnem uradu, vendar je pri dveh od sedmih pregledanih šol (Frankfurt in Luxembourg I) v teh postopkih ugotovilo pomanjkljivosti; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je Računsko sodišče ponovno ugotovilo pomanjkljivosti v revidiranih plačilnih postopkih za centralni urad in obe šoli;

227. opozarja, da je Parlament v resoluciji z dne 12. septembra 2023 o sistemu Evropskih šol – stanje, izzivi in obeti ([19]), poudaril, da „ima sedanji sistem zaposlovanja učiteljev v sistemu Evropskih šol resne pomanjkljivosti, kar povzroča neskladje med dejanskimi potrebami ter osebjem, ki ga države članice dejansko napotijo, težave z letnimi načrti zaposlovanja, težave pri iskanju usposobljenih učiteljev in osebja, negotove delovne pogoje za lokalno zaposlene učitelje in drugo izobraževalno osebje ter težave s stalnim strokovnim razvojem“;

Priporočila

228. poziva Komisijo, naj:

(i) pri izvajanju nove kadrovske strategije enakopravno upošteva učinkovito rabo pisarniških prostorov ter zdravje in dobro počutje osebja, zlasti invalidov, ter naj ustrezno vključi predstavnike osebja, kadar pride do sprememb v delovnih razmerah;

(ii) še naprej pozorno spremlja preprečevanje, prepoznavanje in ustrezno ravnanje v primerih izgorelosti v širšem kontekstu zaposlovanja, delovne obremenitve in dobrega počutja osebja;

(iii) okrepi ukrepe za podporo ženskam na vodstveni poklicni poti, da bi povečala število prijav visokokvalificiranih žensk za srednje in višje vodstvene položaje v Komisiji in agencijah Unije;

(iv) še naprej povečuje geografsko uravnoteženost uslužbencev na vseh ravneh, hkrati pa izpolnjuje zahteve iz kadrovskih predpisov v zvezi z usposobljenostjo in zaslugami kandidatov;

(v) brez nadaljnjega odlašanja in učinkovito obravnava izzive, s katerimi se soočajo uslužbenci, ki so napoteni v Luksemburg in v njem prebivajo;

(vi) ustrezno vlaga v krepitev zmogljivosti in virov IT, da bo Evropski urad za izbor osebja (EPSO) učinkovitejši in uspešnejši, zlasti pri zagotavljanju optimalnih pogojev testiranja v prihodnjih izbirnih postopkih, ter

(vii) naj zagotovi boljši in strožji pristop k obvladovanju tveganja za pripravljenost na uvedbo sistema SUMMA in prepreči pomembna tveganja začasnih motenj, dokler novi računovodski sistem ne bo popolnoma operativen;

(viii) sprejme nadaljnje ukrepe na podlagi priporočila varuhinje človekovih pravic v zadevi 1316/2021/MIG ter zagotovi, da so njene notranje smernice o registraciji dokumentov v skladu z Uredbo (ES) št. 1049/2001 Evropskega parlamenta in Sveta ([20]);

229. poleg tega poziva Komisijo, naj še naprej podpira evropske šole, tako da:

(i) nemudoma izvede priporočila Računskega sodišča iz poročila o zaključnem računu evropskih šol za proračunsko leto 2022 in organ za podelitev razrešnice obvešča o napredku;

(ii) čim prej odpravi problem stalnega pomanjkanja učiteljev ter zagotovi stabilno in pravično zaposlitev za vse, in sicer tako, da zadrži osebje in zmanjša njegove menjave ter s tem tudi prepreči beg možganov, ter

(iii) pod neodvisnim predsednikom opravi poglobljen pregled struktur upravljanja in vodenja v sistemu evropskih šol, pri tem pa vključi Generalni direktorat Komisije za izobraževanje, mladino, šport in kulturo;

([19]) Sprejeta besedila, P9_TA(2023)0306.

([20]) Uredba (ES) št. 1049/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL L 145, 31.5.2001, str. 43).

POGLAVJE II

Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF)

Splošne opombe

230. opozarja, da je izbruh pandemije covida-19 leta 2020 nenadoma spremenil gospodarske in socialne obete Unije ter privedel do enotnih prizadevanj za začetek izvajanja svežnja za okrevanje Evrope, ki ga tvorita večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 in instrument NextGenerationEU, katerega temelj je mehanizem za okrevanje in odpornost; opozarja, da je namen tega mehanizma zagotoviti finančno podporo državam članicam, da bi ublažile resne gospodarske in socialne posledice pandemije covida-19, ter zagotoviti, da bodo evropska gospodarstva in družbe bolj trajnostne, odporne in bolje pripravljene na izzive in priložnosti zelenega in digitalnega prehoda; opozarja, da je ta mehanizem inovativen, začasen instrument, ki temelji na uspešnosti, kar pomeni, da so plačila povezana z zadovoljivim izpolnjevanjem mejnikov in ciljev, ki odražajo napredek pri reformah in naložbah, vključenih v nacionalne načrte za okrevanje in odpornost, ki so določeni v izvedbenem sklepu Sveta;

231. ugotavlja, da je bilo do konca leta 2022 sprejetih vseh 27 nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, s katerimi je bilo dodeljenih 335,1 milijarde EUR v obliki nepovratnih sredstev in 165,3 milijarde EUR v obliki posojil, ki bodo izplačana ob izpolnitvi 2 557 ukrepov (približno tretjina za reforme in dve tretjini za naložbe) ter z njimi povezanih 6 237 mejnikov in ciljev do leta 2026; ugotavlja, da je Komisija leta 2022 izplačala skupaj 74,4 milijarde EUR, vključno s predhodnim financiranjem (47,2 milijarde EUR za nepovratna sredstva in 27,2 milijarde EUR za posojila);

232. ugotavlja, da se je maja 2022 začel izvajati načrt REPowerEU, da bi Uniji pomagal zmanjšati odvisnost od ruskih fosilnih goriv z varčevanjem z energijo, proizvodnjo čiste energije in diverzifikacijo oskrbe z energijo, kar je usklajeno z zelenim prehodom; ugotavlja, da so spremembe Uredbe (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([21]) (v nadaljnjem besedilu: uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost), uvedene z Uredbo (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([22]) o REPower EU, mehanizmu za okrevanje in odpornost dodale dodatno financiranje in prednostne naloge; ugotavlja, da je vseh 27 držav članic predložilo spremenjene nacionalne načrte za okrevanje in odpornost, da so vključile poglavja REPowerEU, pa tudi zaprosile za dodatno podporo v obliki posojil, izvedle prilagoditve po posodobitvi najvišjega finančnega prispevka ali izvedle spremembe zaradi objektivnih okoliščin, kot omogoča uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost; ugotavlja, da za revizijo nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost veljajo enaka merila za ocenjevanje kot za prvotne načrte, skupaj s posebnimi zahtevami, ki veljajo za poglavja REPowerEU;

233. opozarja, da lahko Komisija na podlagi instrumenta NextGenerationEU z izdajo obveznic Unije med sredino leta 2021 in letom 2026 zbere do 806,9 milijarde EUR; ugotavlja, da je Komisija junija 2022 napovedala načrt financiranja za obdobje od junija do konca decembra 2022 in zbrala dodatnih 50 milijard EUR dolgoročnega financiranja za instrument NextGenerationEU, dopolnjenih s kratkoročnimi izdajami menic EU, s čimer se je skupni neporavnani znesek obveznic instrumenta NextGenerationEU povečal na 171 milijard EUR, od katerih je bilo 36,5 milijard EUR zbranih z izdajo zelenih obveznic; ugotavlja, da ta dolg sestavljajo izposojeni zneski z različnimi zapadlostmi, ki trajajo od enega leta do več kot 25 let; ugotavlja, da se bo odplačevanje dolga instrumenta NextGenerationEU začelo šele po letu 2028;

234. je seznanjen s prizadevanji Komisije pri zbiranju sredstev na finančnih trgih, da bi zagotovila denar za mehanizem za okrevanje in odpornost; ugotavlja, da je bil leta 2020 v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 načrtovan znesek v višini 14,9 milijarde EUR za kritje plačil obresti za nepovratno podporo v okviru instrumenta NextGenerationEU; je zaskrbljen zaradi vpliva višjih obrestnih mer na kupno moč proračuna Unije, saj so se obrestne mere za 10-letne obveznice EU povečale z 0,09 % v letu 2021 na 3,2 % v letu 2023; ugotavlja, da so stroški izposojanja AAA Komisije višji kot v nekaterih državah članicah z nižjo bonitetno oceno; ugotavlja, da je treba izposojene zneske odplačati in da so dejavnosti najemanja posojil še vedno potrebne ne le za zbiranje novih sredstev, temveč tudi za nadomestitev obstoječega dolga; je zaskrbljen zaradi naraščajočih obrestnih mer, zlasti v letu 2022, ter posledičnih dolgov in negotove zmožnosti odplačevanja posojil, ob upoštevanju velikih denarnih zneskov, ki jih Komisija najema za financiranje mehanizma za okrevanje in odpornost; vendar ugotavlja, da je dolg trenutno za 90 milijard EUR nižji od prvotno napovedanega; je seznanjen z dolgoročnim načrtom Komisije za odplačilo dolga in jo poziva, naj ga redno posodablja in obvešča organ za podelitev razrešnice o vseh novih tveganjih, ki bi lahko vplivala na njegovo izvajanje; je seznanjen z izjavo Komisije, da bo Unija v vseh izpolnila svoje

([21]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

([22]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

obveznosti do imetnikov obveznic, in s predlogom za tehnično spremembo večletnega finančnega okvira, da bi optimizirali proračunsko obravnavo stroškov izposojanja v okviru instrumenta NextGenerationEU; ugotavlja, da so informacije o dolgu EU in načrtovanih odplačilih del rednega poročanja v okviru dialoga o instrumentu NextGenerationEU; poziva Komisijo, naj Evropskemu parlamentu še naprej zagotavlja več informacij o tem, kako se bo odplačevalo in od katerih institucij si izposoja finančna sredstva; poudarja, da ta dolg bremeni proračun EU;

235. pozdravlja oceno Komisije, da se lahko do konca leta 2026 s celovitim izvajanjem merljivih mejnikov in ciljev, ki se financirajo z zelenimi obveznicami NextGenerationEU, kar ustreza 57 % upravičenih odhodkov za zelene obveznice NextGenerationEU, emisije toplogrednih plinov zmanjšajo za 44 milijonov ton CO2 na leto, kar je enako 1,2 % skupnega zneska emisij toplogrednih plinov v Uniji v letu 2022, in vztraja pri ustreznem izvajanju; poudarja tudi, kako pomembno je, da se z reformami in naložbami v okviru načrtov za okrevanje in odpornost dosežejo podnebni cilji iz uredbe ter da so v skladu z načelom, da se ne škoduje bistveno;

Opažanja Računskega sodišča

236. ugotavlja, da je Računsko sodišče izdalo mnenje s pridržkom o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z mehanizmom za okrevanje in odpornost; je zaskrbljen, ker je Računsko sodišče ugotovilo, da so na 11 od 13 plačil iz mehanizma za okrevanje in odpornost, izvedenih v letu 2022, vplivale kvantitativne ugotovitve, pri čemer je šest plačil vsebovalo pomembne napake; je seznanjen z mnenjem Računskega sodišča, da so odhodki iz mehanizma za okrevanje in odpornost, sprejeti v zaključnem računu za leto 2022, z izjemo omenjenih vprašanj, v vseh pomembnih vidikih zakoniti in pravilni; ugotavlja, da narava modela porabe mehanizma za okrevanje in odpornost temelji na ocenah Komisije, zato Računsko sodišče ne določa stopnje napake, temveč ocenjuje, da je minimalni finančni učinek njegovih ugotovitev pod pragom pomembnosti, vendar blizu njega;

237. ugotavlja, da je Računsko sodišče revidiralo 244 od 274 mejnikov in vseh 37 ciljev, vključenih v zahtevke za plačila za nepovratna sredstva za leto 2022; obžaluje, da Računsko sodišče meni, da so bile pri 15 težave s pravilnostjo (manj kot 5 % vseh); je seznanjen, da Računsko sodišče meni, da zahteve za osem mejnikov in ciljev v osmih plačilih niso bile zadovoljivo izpolnjene in da je Komisija opravila ustrezna plačila; ugotavlja, da ugotovitve Računskega sodišča temeljijo na obsežni reviziji in da Komisija nasprotuje njegovi razlagi pravnih zahtev, ki jih je določil Svet, ali kvalitativnih presoj, ki se razlikujejo od presoj Komisije; ugotavlja, da je treba oceniti vsa plačila iz mehanizma za okrevanje in odpornost glede na okvir, ki ga je sporočila in ga uporablja Komisija, ki mora pri vsakem plačilu upoštevati tudi mnenje Ekonomsko-finančnega odbora in nadzor, ki ga izvajajo strokovnjaki držav članic v okviru postopka komitologije;

238. ugotavlja, da je Računsko sodišče opredelilo dva primera, pri katerih gre po njegovem mnenju za nadaljevanje že obstoječega projekta, ki se je začel pred obdobjem upravičenosti, in cilje, s katerimi so se nadomestili ponavljajoči se nacionalni proračunski odhodki; je zaskrbljen zaradi takšnih razmer, čeprav se ta ugotovitev ne ujema z mnenjem Računskega sodišča, da se ponavljajoči se ukrepi nanašajo na vrste odhodkov, kot so stroški za uslužbence in operativni stroški vladnih subjektov; opozarja, da se mehanizem za okrevanje in odpornost ne sme uporabljati za financiranje ponavljajočih se proračunskih odhodkov, in poziva k sprejetju ustreznih ukrepov, vključno z delnimi plačili, kadar Komisija ugotovi take primere;

239. opozarja na ugotovitev Računskega sodišča iz posebnega poročila 21/2022 in njegovega letnega poročila za leto 2021, da mejniki in cilji pogosto niso dovolj jasni in dobro opredeljeni ter da je Računsko sodišče enako ugotovitev navedlo v svojem letnem poročilu za leto 2022; poziva Komisijo, naj se pri oblikovanju prihodnjih instrumentov, ki temeljijo na uspešnosti, opre na pridobljene izkušnje;

240. je zaskrbljen zaradi ugotovitev Računskega sodišča v posebnem poročilu 26/2023, da se ambicije mejnikov in ciljev med državami članicami razlikujejo, in meni, da je to še en primer, ko Komisija držav članic ne obravnava enako; ugotavlja, da je Komisija potrdila razlike in si bo prizadevala izboljšati enako obravnavo v fazi izvajanja; meni, da bi bilo treba že v izhodišču vse države članice obravnavati enako, in obžaluje, da temu ni bilo tako pri pogajanjih o načrtih za okrevanje in odpornost; vztraja, da je treba enako obravnavo zagotoviti pri ocenjevanju doseganja mejnikov in ciljev;

241. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da Računsko sodišče meni, da se je leta 2022 pojavil primer dvojnega financiranja, čeprav zadevni ukrep v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost nima nobenih stroškov; je seznanjen z ugotovitvijo Komisije, da je v skladu z uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost „dvojno financiranje“ izrecno povezano s stroški, a da ni mogoče, če država članica v svojem nacionalnem načrtu ne predloži ocene stroškov; ugotavlja, da Komisija poudarja, da reforme brez stroškov ne povečujejo finančnih sredstev, vendar so kljub temu bistvena merila za pozitivno oceno Komisije pri načrtih za okrevanje in odpornost, pa tudi za njihovo celovito izvajanje za zadevna plačila;

242. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je Računsko sodišče odkrilo tudi več primerov slabe zasnove na področju mejnikov in ciljev ter težave z zanesljivostjo informacij, ki so jih države članice vključile v svoje izjave o upravljanju, in ugotavlja, da se Komisija strinja s pregledom mejnikov in ciljev, če obstaja pravna utemeljitev za spremembo elementov izvedbenega sklepa Sveta, in sicer da država članica predloži spremenjen načrt in da pravna podlaga upravičuje spremembe;

243. poudarja, da je Komisija do konca leta 2022 uradu OLAF poročala o šestih primerih morebitnih nepravilnosti, ugotovljenih med naknadnimi revizijami ali iz odprtih virov v zvezi z ukrepi, podprtimi z mehanizmom za okrevanje in odpornost; pozdravlja, da je urad OLAF leta 2022 razširil okvir tveganja za mehanizem za okrevanje in odpornost ter službam Komisije, agencijam in drugim zunanjim partnerjem, vključno z organi držav članic, zagotovil več kot 50 usposabljanj za ozaveščanje o goljufijah;

244. poudarja, da je zaščita finančnih interesov Unije glavna prednostna naloga ter da bosta natančnejše izvajanje in spremljanje uspešnosti pripomogla k preprečevanju in zmanjševanju goljufij v zgodnjih fazah; poudarja, da so zlasti mejniki in cilji, ki so povezani s pravno državo in bojem proti korupciji, bistveni za oviranje koruptivnih posameznikov, organizacij, vlad ali kazenskih sistemov; poziva Komisijo, naj pozorno spremlja uresničevanje mejnikov in ciljev na področju pravne države ter boja proti korupciji ter poroča o morebitnih preobratih;

245. izraža zaskrbljenost zaradi ugotovitve Računskega sodišča, da poročanje o goljufijah v zvezi z odhodki mehanizma za okrevanje in odpornost nima standardiziranega pristopa s tesnim usklajevanjem in sodelovanjem med državami članicami; pozdravlja, da je Komisija že prilagodila sistem za upravljanje nepravilnosti, tako da ga lahko pristojni nacionalni organi uporabijo za mehanizem za okrevanje in odpornost; spodbuja Komisijo, Evropsko javno tožilstvo in druge ustrezne subjekte na ravni Unije in nacionalni ravni, naj vzpostavijo strukturirano sodelovanje, da bi v skladu s svojimi pristojnostmi prepoznali primere in morebitne vzorce goljufij in kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije, in poročali o njih, ter na ta način bolje zaščitili davkoplačevalski denar; poziva države članice, naj okrepijo svoje zmogljivosti za odkrivanje kaznivih dejanj na tem področju;

246. pozdravlja prizadevanja pri sistematičnem in obsežnem revizijskem delu Računskega sodišča v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost, pri katerem je poudarek na zaščiti finančnih interesov Unije in ki ponuja temeljito analizo ustreznih vidikov mehanizma in dragocen vpogled v njegovo izvajanje; z zadovoljstvom ugotavlja, da Komisija na splošno sprejema in uporablja priporočila Računskega sodišča, ter priznava, da so številne zadeve, ki jih je ugotovilo Računsko sodišče, povezane s pravno podlago mehanizma za okrevanje in odpornost; meni, da so priporočila Računskega sodišča, ki izhajajo iz njegovega revizijskega dela v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost, za sozakonodajalca še posebej pomembna za prihodnje finančne instrumente Unije, ki temeljijo na smotrnosti;

247. poudarja, da je bil mehanizem za okrevanje in odpornost vzpostavljen kot skupni instrument Unije za ublažitev resnih gospodarskih in socialnih posledic pandemije covida-19 ter za zagotovitev, da bodo evropska gospodarstva in družbe bolj trajnostne, odporne, vključujoče in bolje pripravljene na izzive in priložnosti zelenega in digitalnega prehoda, zato njegovih finančnih sredstev ni mogoče razumeti kot lastna proračunska sredstva držav članic; poudarja ključno vlogo Računskega sodišča in Komisije zaradi njunih proaktivnih predhodnih in naknadnih kontrol, s čimer zagotavljata, da se sredstva učinkovito porabljajo, mejniki in cilji pa zadovoljivo izpolnjujejo;

Revizija in nadzor

248. poudarja, da je okvir kontrol prilagojen edinstveni naravi mehanizma za okrevanje in odpornost ter temelji na dveh vrstah kontrol, in sicer (i) kontrolah, ki jih Komisija izvaja za dajanje razumnega zagotovila o zakonitosti in pravilnosti obveznosti in plačil na podlagi zadovoljivega doseganja mejnikov in ciljev, kot je določeno v izvedbenih sklepih Sveta o odobritvi nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, ter (ii) kontrolah, ki jih izvajajo države članice za zagotovitev ustrezne zaščite finančnih interesov Unije, kot je določeno v členu 22 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost;

249. ugotavlja, da je Komisija na podlagi priporočil Računskega sodišča in pridobljenih izkušenj predstavila svoje metodologije za (i) ocenjevanje zadovoljivega izpolnjevanja mejnikov in ciljev, (ii) izračun začasno prekinjenih zneskov v primeru neizpolnjevanja mejnika ali cilja ter (iii) obravnavanje morebitnih primerov, v katerih je Komisija prvotno ocenila, da so mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, država članica pa jih je pozneje razveljavila;

250. ugotavlja, da v okviru za ocenjevanje mejnikov in ciljev ni pojasnil, tudi ne o tem, zakaj se mehanizem preverjanja, kot je opisan v ureditvi delovanja, ne bi smel upoštevati pri ocenjevanju; ugotavlja, da opredelitve „zadovoljivega izpolnjevanja“ ustreznih mejnikov in ciljev vsebujejo izraze, ki niso jasno opredeljeni in vsebujejo diskrecijske elemente, kot sta „minimalno odstopanje od zahteve“ ali „sorazmerne zamude“, ter da metodologija za določitev delnega plačila ne pojasnjuje vrednosti, izbranih kot koeficienti; poziva k dodatnim pojasnilom;

251. izraža zaskrbljenost, ker je Komisija odvisna od informacij, ki jih posredujejo države članice, in priporoča dejavnejše komuniciranje, da bi proaktivno prepoznali morebitno spremembo mejnikov in ciljev; pozdravlja, da je Komisija sprejela priporočilo o tem, naj pregleda svoje postopke naknadnih revizij, da bi preverila morebitno razveljavitev mejnikov in ciljev po plačilu, čeprav obžaluje, da ne predvideva spremljanja morebitnih razveljavitev po letu 2026; je zlasti zaskrbljen, ker v Uredbi (EU) 2021/241 o vzpostavitvi uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost ni pravne določbe, ki bi obravnavala razveljavitev mejnikov in ciljev po zadnjem datumu za plačila iz mehanizma za okrevanje in odpornost, zato metodologija Komisije ne zagotavlja pravne jasnosti, če se po obdobju izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost mejnik oziroma cilj razveljavi, potem ko so izvršena vsa plačila, zlasti glede na to, da bodo nekateri pomembni mejniki in cilji, vključeni v načrte za okrevanje in odpornost, verjetno izpolnjeni v zadnjem delu obdobja izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost;

252. ugotavlja, da 12 nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost v mejnikih in ciljih vsebuje reforme pravne države ali protikorupcijske reforme; je seznanjen, da je prišlo pred kratkim v eni od držav članic do primera morebitne razveljavitve dveh mejnikov v zvezi s pravno državo; poudarja, da mora Komisija več pozornosti nameniti morebitni razveljavitvi mejnikov in ciljev na področju pravne države, saj so ti še posebej izpostavljeni samovoljnim vladnim odločitvam;

253. ugotavlja, da je Komisija preverila ustreznost kontrolnih sistemov držav članic kot predpogoj za pozitivno oceno načrtov za okrevanje in odpornost; ugotavlja, da so bili dodani dodatni posebni „kontrolni mejniki“ kot predpogoj za prva plačila v načrtih za okrevanje in odpornost 16 držav članic, v katerih so bili zaradi vrzeli ali pomanjkljivosti potrebni dodatni ukrepi za zagotovitev popolne ustreznosti sistemov za zaščito finančnih interesov Unije; je zaskrbljen, ker Računsko sodišče ugotavlja, da so v kontrolnih sistemih držav članic še vedno pomanjkljivosti, ki ogrožajo dobro finančno poslovodenje sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost, ter poziva Komisijo in nacionalne organe, naj jih hitro odpravijo; pozdravlja, da Računsko sodišče ni imelo pomislekov v zvezi z njihovo zadovoljivo izpolnitvijo, ki je bila ocenjena v letu 2022; je seznanjen s težavami z zanesljivostjo informacij, ki so jih države članice predložile v izjavah o upravljanju, zaradi česar ni gotovo, ali se je mogoče pri ocenjevanju mejnikov in ciljev zanesti nanje; ugotavlja, da je Komisija izvedla 16 revizij sistemov v letu 2022 in 14 v letu 2023, pri čemer je preverila tudi, ali so skladni s pravili Unije in nacionalnimi pravili, tako da bodo vsi kontrolni sistemi držav članic do konca leta 2023 revidirani vsaj enkrat; se zaveda, da uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost državam članicam nalaga glavno odgovornost za spoštovanje nacionalnega prava in prava Unije, a je zaskrbljen, ker je Računsko sodišče odkrilo vrzel v zanesljivosti in odgovornosti v zvezi s skladnostjo, saj Komisija ni izvedla revizij skladnosti naložbenih projektov, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost; poziva k ustrezni in enaki uporabi člena 22 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost za vse države članice in opozarja, da lahko neizpolnjevanje mejnikov in ciljev, povezanih s kontrolnim sistemom države članice, privede do neizplačila celotnega obroka in vseh prihodnjih obrokov;

254. opozarja, da Uredba Sveta (EU) 2017/1939 ([23]) (v nadaljnjem besedilu: uredba o EJT) določa, da je EJT pristojno za kazniva dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije in so določena v Direktivi (EU) 2017/1371, in sicer pod pogoji, določenimi v uredbi o EJT in zlasti v njenem poglavju IV;

([23]) Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) (UL L 283, 31.10.2017, str. 1).

255. izraža zaskrbljenost zaradi primerov, ki so bili po prvem letu izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost sporočeni Evropskemu javnemu tožilstvu, pri čemer gre za 15 aktivnih primerov, kot so bili navedeni v letnem poročilu Evropskega javnega tožilstva za leto 2022; poziva Komisijo, naj sodeluje z uradom OLAF in EJT, da bi odkrili vzorce goljufij, korupcije in pranja denarja, povezane z mehanizmom za okrevanje in odpornost, ter jo poziva, naj v takih primerih ukrepa; poziva Komisijo, naj ukrepa proti državam članicam s preveč primeri goljufij;

256. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je pristojnost Evropskega javnega tožilstva za preiskovanje kaznivih dejanj, povezanih s sredstvi mehanizma za okrevanje in odpornost, v eni od držav članic v devetih primerih postavljena pod vprašaj; ugotavlja, da je bilo Sodišče Evropske unije s predhodnim vprašanjem zaprošeno za mnenje v eni od teh zadev;

Izvajanje in učinek

257. ugotavlja, da je Komisija leta 2022 izvršila 13 plačil 11 državam članicam v skupnem znesku 72,2 milijarde EUR, potem ko je bilo zadovoljivo izpolnjenih 366 mejnikov in ciljev (328 mejnikov in 38 ciljev); ugotavlja, da je Komisija od datuma objave drugega poročila o izvajanju septembra 2023 prejela 32 zahtevkov za plačilo od 20 držav članic in izplačala skupaj 153,4 milijarde EUR (106,3 milijarde EUR nepovratnih sredstev in 47,1 milijarde EUR posojil);

258. ugotavlja, da Komisija poroča, da je doseganje mejnikov in ciljev na splošno na dobri poti, medtem ko je bilo po prvem letu delovanja mehanizma za okrevanje in odpornost bolj osredotočeno na potrebne reforme za vzpostavitev okvira, da bi imeli poznejši naložbeni projekti večji učinek; ugotavlja, da Komisija poroča o zamudah v primerjavi z okvirnim časovnim razporedom plačil zaradi postopka revizije nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost v okviru načrta REPowerEU ter izzivov pri izvajanju, s katerimi se spoprijemajo države članice, kot so težave z upravno zmogljivostjo, ozka grla pri naložbah in posledice ruske vojaške agresije proti Ukrajini, vključno z energetsko krizo, nepričakovanimi cenovnimi šoki, pomanjkanjem nekaterih materialov in visoko inflacijo;

259. ugotavlja, da bi utegnile biti države članice upravno preobremenjene z istočasnim prenosom obsežnih zneskov iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter kohezijskih skladov, kar bi povzročilo zamude pri izvajanju in potencialno ogrozilo preglednost; ugotavlja, da obstaja tveganje dvojnega financiranja med mehanizmom za okrevanje in odpornost ter evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi, ter spodbuja Komisijo, naj dejavno izvaja preglede, tudi ustreznih podatkovnih zbirk, in se posvetuje z državami članicami o njihovih upravnih zmogljivostih, da se prepreči dvojno financiranje;

260. ugotavlja, da je več držav članic predlagalo uporabo sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost prek finančnih instrumentov, ki jih izvajajo EIB in druge nacionalne investicijske banke, da bi pod določenimi pogoji spodbudili zasebne naložbe; je zaskrbljen zaradi morebitne uporabe teh instrumentov, da bi se uporaba sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost podaljšala tudi po letu 2026; opozarja, da je mehanizem za okrevanje in odpornost krizni instrument in da bi bilo treba njegova sredstva izvršiti v obdobju izvajanja;

261. ugotavlja, da Komisija podpira vse države članice pri pospeševanju izvajanja in revizije njihovih načrtov, tudi prek Instrumenta za tehnično podporo; poudarja, kako pomembna je proaktivna vloga Komisije pri podpiranju držav članic, da bi se čim bolje izognili zamudam in težavam s preskromnim izvrševanjem ter zagotovili, da države članice ščitijo finančne interese Unije in da se denar davkoplačevalcev EU ustrezno porablja; poudarja, da bi bilo treba zlasti za boj proti resnim nepravilnostim in dvojnemu financiranju nameniti ustrezna sredstva in pozornost; je seznanjen s pomisleki, na katere je opozoril organ za podelitev razrešnice, glede upravne zmogljivosti držav članic za črpanje sredstev in izvajanje visokokakovostnih projektov, zlasti ob koncu obdobja mehanizma za okrevanje in odpornost;

262. je zaskrbljen, ker je iz preglednice Komisije o izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost razvidno, da do konca decembra 2023 tri države članice Komisiji še niso predložile niti enega zahtevka za plačilo; poziva k hitremu izvajanju načrtov za okrevanje in odpornost, vključno z oceno Komisije glede ovir in rezultatov; je zaskrbljen, da bi lahko nezadostno izvrševanje, če se stanje ne bo hitro popravilo, povzročilo plačilno krizo;

263. kritizira, da v nasprotju z glavnimi cilji mehanizma opredelitev „odpornosti“ ne zadostuje za izboljšanje pripravljenosti na prihodnje krizne razmere; ugotavlja, da je pri poudarjanju mejnikov in ciljev zelo malo poudarka na odpornosti ali dodani vrednosti; poziva Komisijo, naj za preglednico kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost oblikuje kazalnik „prispevek k odpornosti“ in v preglednici predstavi učinek na področju odpornosti; prav tako poziva Komisijo, naj pri obravnavi novih mejnikov in ciljev, vključenih v revidirane nacionalne načrte za okrevanje in odpornost, razmisli o prispevku k odpornosti; spodbuja Računsko sodišče, naj v prihodnji študiji podrobneje preuči učinek mehanizma za okrevanje in odpornost na odpornost v vseh stebrih;

264. poudarja, da bi morala Komisija pri pregledu revidiranih nacionalnih načrtov za okrevanje še vedno skrbno uporabljati smernice za ocenjevanje mehanizma, kot so opisane v Prilogi V k uredbi o mehanizmu za okrevanje in odpornost, v skladu s katerimi mora Komisija oceniti in ovrednotiti nacionalne načrte za okrevanje in odpornost na podlagi meril ustreznosti, uspešnosti, učinkovitosti in skladnosti (člen 19(3)), pa tudi vključitve šestih stebrov, in sicer a) zelenega prehoda, b) digitalne preobrazbe, c) pametne, trajnostne in vključujoče rasti, d) socialne in teritorialne kohezije, e) zdravja ter ekonomske, socialne in institucionalne odpornosti, f) politik za naslednjo generacijo (člen 3); trdi, da je to pomemben proces, s katerim bi se izognili revidiranim nacionalnim načrtom za okrevanje, ki so veliko šibkejši od prvotnih načrtov ali ki ne izpolnjujejo več meril;

265. ugotavlja, da bi moral mehanizem za okrevanje in odpornost ustvarjati sinergije, izvedeni ukrepi pa bi morali privesti do strukturnih reform z dodano vrednostjo; je zaskrbljen, ker so nekatere države enostavno preoblikovale stare nacionalne reforme v nacionalne načrte za okrevanje in odpornost;

266. poudarja, da bi morale vse države članice pristopiti bolje in s soupravljanjem, s čimer bi zagotovili, da bodo lokalni in regionalni organi, organizacije civilne družbe, socialni partnerji, akademski krogi ali drugi ustrezni deležniki ustrezno vključeni v oblikovanje in izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost; poziva, naj se v skladu z nacionalnim zakonodajnim okvirom v največji možni meri vključijo v izvajanje nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost na podlagi jasnih, pravičnih, preglednih in nepolitiziranih načel;

267. poziva Komisijo, naj poskrbi, da bodo države članice brez izjeme uporabljale pristop ničelne tolerance do korupcije in goljufij, vključno s poneverbo;

268. pozdravlja ključni prispevek mehanizma za okrevanje in odpornost k preprečevanju resnega upada gospodarske rasti in socialne krize po pandemiji covida-19 ter dejstvo, da je omogočil doslej največji val reform in naložb po vsej Uniji, ki bodo imele pomemben dolgotrajen učinek na bruto domači proizvod (BDP); poudarja, da evropsko dodano vrednost mehanizma za okrevanje in odpornost že dolgo dokazuje dejstvo, da njegova inovativna in prožna narava državam članicam omogoča doseganje skupnih ciljev politike Unije; ugotavlja, da mehanizem RRF hkrati državam članicam omogoča, da izzive, značilne za posamezne države, obravnavajo z oblikovanjem nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, enotni ocenjevalni okvir pa se enako uporablja za vse države članice in zahtevke za plačila;

269. pozdravlja, da so reforme in naložbe, ki so jih države članice predlagale v podporo zelenemu in digitalnemu prehodu, presegle cilje iz uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, saj ocenjeni odhodki za podnebne ukrepe znašajo približno 40 %, digitalni odhodki pa 26 %, medtem ko so bili cilji določeni na manj kot 37 % oziroma 20 %;

270. je seznanjen z napredkom, sporočenim pri šestih stebrih mehanizma za okrevanje in odpornost, zlasti pri izvajanju priporočil za posamezne države, pri čemer je bil vsaj določen napredek dosežen pri 68 %, pri 12 % priporočil za posamezne države za obdobje 2019–2020 pa znaten napredek, kar kaže na spodbude, ki jih zagotavlja mehanizem za okrevanje in odpornost; ugotavlja, da je bil dosežen tudi znaten napredek pri izvajanju priporočil za posamezne države za leto 2022, pri čemer je bil dosežen vsaj določen napredek pri skoraj 52 % priporočil, naslovljenih na države članice julija 2022;

271. opozarja, da je pandemija covida-19 razkrila strukturne pomanjkljivosti zdravstvenih sistemov po vsej Uniji, kot sta pomanjkanje odpornosti in zmogljivosti za odzivanje na krize; poudarja, da je zdravje področje politike v okviru enega od šestih stebrov mehanizma za okrevanje in odpornost, ki omogočajo reforme in naložbe za okrepitev zmogljivosti, kakovosti in odpornosti; ugotavlja, da je 531 mejnikov in ciljev ter 223 ukrepov, pa tudi 48 % ocenjenega prispevka k temu stebru povezanih z zdravstvenim varstvom, a obžaluje, da imajo nekateri nacionalni načrti za okrevanje in odpornost mejnike ali cilje, povezane z zdravjem, ki ne prispevajo h krepitvi nacionalnega zdravstvenega sistema; ugotavlja, da lahko po zaslugi mehanizma za okrevanje in odpornost približno 45 milijonov ljudi uporablja nove ali posodobljene zdravstvene ustanove ter izkorišča njihove prednosti; poziva Komisijo, naj pri reviziji nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost okrepi mejnike in cilje, povezane s pripravljenostjo in odpornostjo v zdravstvenem sektorju, ter o tem poroča organu za podelitev razrešnice;

272. na podlagi posebnega poročila 26/2023 ugotavlja, da je Komisiji in državam članicam kljub skopemu času, ki je na voljo za oblikovanje modela smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost, uspelo vzpostaviti sistem spremljanja, vključno s sistemom IT, ki omogoča merjenje napredka pri izvajanju; pozdravlja zavezo Komisije, da bo obravnavala opredeljena vprašanja in izvajala s tem povezana priporočila;

273. poudarja, da zgolj dokončanje projektov, ki se financirajo iz sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost, ne zagotavlja pozitivnega gospodarskega in socialnega učinka ter kakovosti in trajnostnosti; je seznanjen z ugotovitvami Računskega sodišča, v katerih so poudarjene nekatere pomanjkljivosti uporabe okvira, ki temelji na uspešnosti, zlasti pa poskušajo količinsko opredeliti rezultate, saj se pri mejnikih in ciljih merijo izložki; poziva Komisijo, naj se opre na pridobljene izkušnje in ugotovitve Računskega sodišča ter poskrbi, da bodo prihodnji instrumenti, ki temeljijo na uspešnosti, zasnovani tako, da se bodo merili tudi rezultati in ne le izložki;

274. pozdravlja znaten napredek, ki so ga do decembra 2022 pokazali skupni kazalniki in ga je bilo opaziti v vseh stebrih politike, na primer prihranki pri letni porabi energije v višini 22 milijonov megavatov (MWh), 1,43 milijona podjetij, ki so pomagala z denarno podporo ali podporo v naravi, 4 milijoni usposobljenih ljudi in podpora 4 115 196 mladim, starim od 15 do 29 let;

275. opozarja, da je Svet 15. decembra 2022 na podlagi pozitivne ocene Komisije sprejel izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Madžarsko; opozarja, da je bilo v nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodanih 27 „super mejnikov“ s popravnimi, revizijskimi in nadzornimi ukrepi; ugotavlja, da je Svet 7. decembra 2023 sprejel izvedbeni sklep o odobritvi spremenjenega načrta za okrevanje in odpornost Madžarske, vključno s poglavjem REPowerEU, ki Madžarski omogoča, da prejme 0,9 milijarde EUR predhodnega financiranja v sklopu sredstev REPowerEU; obžaluje, da omenjeno predhodno financiranje ni predmet tekočega postopka v okviru mehanizma pogojevanja s pravno državo;

276. ugotavlja, da preglednica kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost ponuja informacije v realnem času o izplačilih in napredku držav članic, pa tudi dodatne podatke, kazalnike in tematsko analizo, ter pozdravlja uvedbo interaktivnega zemljevida na ravni Unije, ki prikazuje projekte mehanizma za okrevanje in odpornost po geografskih lokacijah in zagotavlja informacije o trenutnem stanju; vendar je zaskrbljen, ker je Računsko sodišče ugotovilo, da pri predstavitvi smotrnost ni pregledno predstavljena vključitev ocen in da zbirne informacije niso primerljive, informacije o napredku v okviru šestih stebrov pa so zavajajoče, kar pomeni, da se, kadar se ukrep dodeli primarnemu in sekundarnemu področju politike, ki spadata v isti steber, prispevek vsakega ukrepa šteje dvakrat; poudarja, da je, ko gre za omejitve, preglednost izjemnega pomena, saj vpliva na (domnevno) zanesljivost vseh predstavljenih informacij; poziva Komisijo, naj nemudoma odpravi ugotovljene pomanjkljivosti in proaktivno obvešča o omejitvah podatkov, predstavljenih v preglednici kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost;

277. ugotavlja, da se številni izključno nacionalni projekti uvrstijo med čezmejne projekte takoj, ko je v njih opaziti elemente varčevanja z energijo ali zmanjšanja porabe energije; kritizira, da je bilo objavljeno število čezmejnih projektov ocenjeno previsoko in je zavajajoče;

278. je seznanjen, da je Računsko sodišče ugotovilo, da v zvezi s poročanjem o skupnih kazalnikih nacionalni revizijski organi v nobeni obiskani državi članici ne preverjajo kakovosti in temeljnih metodologij; je presenečen, da v eni od držav članic, v kateri je Računsko sodišče opravilo pregled, ni bilo zasaditve dreves, ki je bila navedena med odhodki v razdelku 3 večletnega finančnega okvira; ugotavlja, da Komisija ne zahteva dokazil ali pojasnil o sporočenih podatkih, razen v primerih, ko se poroča o ocenah; ugotavlja, da po mnenju Računskega sodišča to ustvarja tveganje za zanesljivost in primerljivost podatkov med državami članicami; ugotavlja, da bi lahko, če ne bi bilo revizij, zanesljivost podatkov v večji meri vplivala na informacije o smotrnosti, sporočene v zvezi s skupnimi kazalniki, kot pa na informacije, ki temeljijo na mejnikih in ciljih; meni, da je to glede na težave, ki jih je Računsko sodišče opredelilo v mejnikih in ciljih, zaskrbljujoče, zato poziva Komisijo, naj izboljša zagotovilo o poročanju o skupnih kazalnikih; ugotavlja, da imajo revizijski organi različno prakso glede časovnega okvira pri pregledih doseganja mejnikov in ciljev; meni, da bi morali biti taki pregledi bolje usklajeni in bi morali vključevati obvezno preverjanje zanesljivosti in točnosti podatkov o mejnikih in ciljih, preden se ti vključijo v zahtevek za plačilo; opozarja na tveganja pri pristopu, pri katerem se večinoma uporabljajo naknadni pregledi, in poziva države članice, naj se izogibajo takšnim praksam;

Preglednost

279. ugotavlja, da varuhinja človekovih pravic priznava, da je bil dosežen napredek na področju proaktivne preglednosti, zlasti v preglednici kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost ter z objavo 100 največjih prejemnikov; vendar ugotavlja, da so potrebne izboljšave, ki jih je navedla varuhinja človekovih pravic, in podpira njena priporočila za doseganje večje preglednosti in odgovornosti v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost;

280. ugotavlja, da na izrecno zahtevo Parlamenta spremenjena uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost od držav članic zahteva, da objavijo informacije o 100 končnih prejemnikih, ki prejmejo najvišji znesek sredstev v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost; obžaluje, da so države članice sezname objavile pozno, in ugotavlja, da so vse države članice do decembra 2023 objavile zahtevani seznam v preglednici kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost; ugotavlja, da se obseg plačil med državami članicami in znotraj posamezne države zelo razlikuje, kar je mogoče pojasniti z raznolikostjo nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost; izraža zaskrbljenost nad tem, kako Komisija razlaga pojem „končni prejemniki“ v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, saj so pogosto navedeni le na ravni ministrstev, opisi pa so zelo nejasni, pri čemer je številne primere mogoče najti na skoraj vseh seznamih držav članic; znova zahteva, da se na seznamu 100 največjih končnih prejemnikov navede dejanska fizična oseba ali subjekt, ki je zadnji v verigi denarnih nakazil; je zaskrbljen, ker bo v nasprotnem primeru težko meriti učinek in zagotoviti prepoznavnost sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost za državljane;

281. opozarja, da sta preglednost in odgovornost pri izvrševanju proračuna Unije ključnega pomena, in v zvezi s tem poudarja, da si morajo Komisija in države članice tudi v prihodnje prizadevati, da bi ju dosegli; pozdravlja druge pobude, ki jih je Komisija sprejela za povečanje preglednosti pri izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost; ugotavlja, da so ključni dokumenti, ki urejajo izvajanje, kot so nacionalni načrti za okrevanje in odpornost, operativne ureditve, metodologije za ocenjevanje in dokumenti, ki podpirajo ali vsebujejo ključne odločitve v zvezi z izvajanjem v državah članicah, javno in lahko dostopni;

282. je zaskrbljen zaradi poročil Računskega sodišča o tem, da ima pri izvajanju svojih nalog težave pri dostopu do podatkov mehanizma za okrevanje in odpornost; poziva Komisijo, naj Računskemu sodišču omogoči popoln dostop do ustreznih podatkovnih zbirk držav članic in Unije; poziva Komisijo, naj zagotovi, da se bodo podatki v podatkovni zbirki FENIX pravočasno posodabljali za namene revizije in nadzora; poudarja, da morajo biti podatki točni in se posredovati v standardizirani obliki;

283. priporoča, da se pri izvajanju instrumentov, ki temeljijo na uspešnosti, v prihodnosti jasno opredelijo in pravočasno povežejo mejniki in cilji, da se preprečijo vrzeli v odgovornosti ter da bo mogoče meriti izložke in rezultate; priporoča, da se za instrumente, ki temeljijo na uspešnosti, že od samega začetka vzpostavi jasen in natančen mehanizem preverjanja; ugotavlja, da je to ključnega pomena za preglednost in odgovornost do davkoplačevalcev Unije;

284. je zaskrbljen zaradi preglednosti in odgovornosti do javnosti; poziva Komisijo, naj z državami članicami komunicira o ustreznem označevanju projektov, vključno z navedbo, da je projekt prejel sredstva iz mehanizma za okrevanje in odpornost; glede na podatke iz letnega poročila Računskega sodišča za leto 2022 obžaluje, da tudi na ravni Komisije ni jasnega nadzora nad tem, katere konkretne projekte podpirajo sredstva mehanizma za okrevanje in odpornost; poudarja, da imajo evropski davkoplačevalci pravico videti, kateri projekti se podpirajo s sredstvi EU, kje se projekti izvajajo in kakšna je njihova dodana vrednost; poziva Komisijo, naj poveča prepoznavnost in vztraja pri jasnem označevanju projektov v obliki plošč za fizične stavbe ali prenove, obvestil na spletnih straneh, sporočil na konferencah ali usposabljanjih ter oznak na natisnjenih dokumentih;

Priporočila

285. podpira priporočila Računskega sodišča v letnem poročilu in povezanih posebnih poročilih ter pozdravlja dejstvo, da Komisija sprejema večino teh priporočil; poziva Komisijo, naj jih začne izvajati in organ, pristojen za podelitev razrešnice, obvešča o napredku pri tem;

286. poleg tega poziva Komisijo, naj:

(i) izboljša naknadno spremljanje nenehnega zadovoljivega izpolnjevanja mejnikov in ciljev, tudi na področju pravne države, ter dosledno uporablja določbe mehanizma za okrevanje in odpornost ter sprejete smernice za obravnavo konkretnih primerov razveljavitve, pri čemer naj sega po jasnih finančnih ukrepih, vključno z začasno ustavitvijo plačil in izterjavo sredstev, kadar pride do razveljavitve mejnikov in ciljev v skladu z uredbo in metodologijami mehanizma za okrevanje in odpornost;

(ii) v tesnem sodelovanju z organom za podelitev razrešnice opredeli različne možnosti in ustrezno pravno podlago za odpravo razveljavitve mejnikov po koncu obdobja izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost;

(iii) še naprej izboljšuje jasnost ukrepov in z njimi povezanih mejnikov in ciljev, prav tako pa zagotovi, da se bodo v celoti upoštevala horizontalna načela uredbe, kadar država članica predloži revizijo nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost;

(iv) v operativno ureditev mejnikov in ciljev vključi jasne mehanizme preverjanja, da se omogoči nedvoumna ocena njihovega izpolnjevanja in bolje opiše njihov namen v prihodnjih instrumentih, ki temeljijo na uspešnosti, prav tako pa upošteva mehanizem preverjanja pri analizi zadovoljivega uresničevanja mejnikov in ciljev, da se prispeva k točnosti meritev;

(v) še naprej izvaja revizije sistemov držav članic, da bi preverila njihovo ustreznost in pridobila razumno zagotovilo o skladnosti s pravili Unije in nacionalnimi pravili, zlasti z javnimi naročili, prav tako pa naj tesno sodeluje z Računskim sodiščem pri iskanju načinov za odpravo pomislekov glede vrzeli v zanesljivosti;

(vi) ne preuči le ustreznosti ureditve, temveč tudi dejansko delovanje revizijskih in kontrolnih sistemov držav članic za prihodnje instrumente, ki temeljijo na uspešnosti;

(vii) pomaga državam članicam pri izvajanju projektov mehanizma za okrevanje in odpornost v predvidenem časovnem okviru in spremembi metodologije kategorizacije čezmejnih projektov, tako da se upošteva le dejanska geografska čezmejna komponenta;

(viii) še naprej podpira države članice pri povečevanju njihovih upravnih zmogljivosti za sočasno izvrševanje sredstev in jim pomaga zmanjšati nepotrebna upravna bremena, zlasti za MSP, poenostaviti razpise in zagotoviti bolj ciljno usmerjene informacije;

(ix) nameni posebno pozornost in vzdržuje stalen dialog z državami članicami, da bodo reforme in naložbe izpolnile podnebne cilje uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost ter v celoti spoštovale načelo, da se ne škoduje bistveno;

(x) odpravlja sporočene zamude v zgodnji fazi, med drugim z zagotavljanjem tehnične pomoči državam članicam;

(xi) še naprej sodeluje z Računskim sodiščem, da bi čim bolj povezali razlago mejnikov in ciljev,

(xii) izboljša preglednost in predstavitev preglednice kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost, v ta namen pa odpravi vse možnosti napačne razlage zneskov in poveča natančnost merjenja prispevka k odpornosti v okviru naknadne ocene mehanizma za okrevanje in odpornost;

(xiii) dosledno in natančno uporablja določbe v zvezi s „končnimi prejemniki“ uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost ter komunicira z državami članicami o pravilni uporabi opredelitve pojma „končni prejemniki“;

(xiv) Računskemu sodišču, uradu OLAF in EJT v okviru izvajanja njihovih pristojnosti odobri dostop do podatkov, povezanih z mehanizmom za okrevanje in odpornost, vključno z orodjem FENIX;

(xv) dejavno komunicira z državami članicami o pristojnosti Evropskega javnega tožilstva v kazenskih zadevah, povezanih s sredstvi mehanizma za okrevanje in odpornost, saj korupcija ali goljufije z uporabo sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost pomenijo kaznivo dejanje zoper finančne interese Evropske unije;

(xvi) dejavneje komunicira z državami članicami v zvezi s preprečevanjem goljufij in jih spodbuja, naj uskladijo poročanje o goljufijah na digitalno standardiziran način in uporabljajo sistem za upravljanje nepravilnosti;

(xvii) uradu OLAF na združeni ravni poroča o primerih suma goljufije, korupcije in nasprotja interesov, ki jih je odkrilo Računsko sodišče pri revizijah ali so jih sporočile države članice, kot je navedeno v izjavah o upravljanju, ter oceni prejete informacije, da bi državam članicam po potrebi zagotovil smernice;

(xviii) obravnava interakcijo med kohezijskimi skladi in skladi mehanizma za okrevanje in odpornost, predvsem pa zahteve, ki lahko olajšajo izbiro sklada, ki se bo uporabil, ter sodeluje z državami članicami in jih usmerja pri izbiri sredstev glede na to, kaj je najbolj primerno in učinkovito za zadevni projekt; dejavno navzkrižno preverja podatkovne zbirke, da se prepreči dvojno financiranje;

(xix) spodbuja države članice, naj več pozornosti namenijo vključevanju potreb lokalnih in regionalnih oblasti, tako da od držav članic zahtevajo dejavnejše sodelovanje pri soupravljanju;

(xx) upošteva cilj odpornosti in okrevanja, zlasti v zvezi s sektorji, ki so ključni v primeru krize, kot sta zdravstveni in blagovni sektor;

(xxi) po potrebi uporabi priporočila Računskega sodišča iz dela v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost ter izkušnje, pridobljene pri izvajanju, pri zasnovi in izvajanju prihodnjih instrumentov Unije, ki temeljijo na uspešnosti.

(xxii) zagotovi primerljivo in sorazmerno raven natančnosti pri ocenjevanju mejnikov in ciljev ter še naprej zagotavlja enako obravnavo držav članic pri ocenjevanju zadovoljivega izpolnjevanja mejnikov in ciljev;

(xxiii) bolj proaktivno objavlja dokumente in statistične podatke o tem, kako obravnava prošnje za dostop do dokumentov, saj bi te informacije pomagale pri ocenjevanju proaktivnega pristopa institucij k dostopu do dokumentov; poziva, naj se prošnja za dostop do dokumenta obravnava takoj.